

CUMHURİYETİN 100. YILI

İSTİKLALDEN İSTİKBALE CUMHURİYET

SEMPOZYUMU

27-28 Ekim 2023

İstanbul Beykent Üniversitesi
Taksim Yerleşkesi

Hibrit (yüz yüze - çevrimiçi)

İstiklâlden İstikbâle Cumhuriyet Sempozyumu

**27-28 EKİM 2023
SEMPOZYUM KİTABI**

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Yelda ÖZKOÇAK

Doç. Dr. Özge ULUĞ YURTTAŞ

Doç. Dr. Naci YILMAZ

1.Baskı: Ekim 2023

ISBN: 978-975-6319-95-6

Yayın No: 189

Web: <https://www.dogus.edu.tr/Cumhuriyetin100Yili/sempozyum>

YAYIN HAKLARI

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında yayınevinden izin alınmadan çoğaltılamaz, yayınlanamaz ve dağıtılamaz.

Bu kitapta yayınlanan yazıların tüm sorumluluğu yazar(lar)a aittir.

KURULLAR

KURUL BAŞKANI

Prof. Dr. Yelda Özkoçak

DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr. Özge Uluğ Yurttaş

Doç. Dr. Naci Yılmaz

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe İlgün Kamanlı

Dr. Öğr. Üyesi Özlem İngün Karkış

Dr. Öğr. Üyesi Aslı Telseren

Dr. Öğr. Üyesi Hakan Kaya

Dr. Öğr. Üyesi Ayşen Uslu

Öğr. Gör. Damla Güzeldere Aydın

YÜRÜTME KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Suna Gönültaş

Dr. Öğr. Üyesi İlker Çetin

Dr. Öğr. Üyesi Neslihan Parker

Dr. Öğr. Üyesi Emel Kuşku Özdemir

Arş. Gör. Üstüner Okan Çınar

Arş. Gör. Ezgi Demiral

Arş. Gör. Alperen Yavuzer

Arş. Gör. Aysu Uslu Korkmaz

Arş. Gör. Haluk Ballı

Arş. Gör. Yunus Emre Varol

Arş. Gör. S. Begüm Yıldız

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Akile Reşide Gürsoy Şatıroğlu - İstanbul Beykent Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Vahit Turhan - İstanbul Beykent Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe Kaypmaz - Nişantaşı Üniversitesi
Prof. Dr. Barış Çoban - Doğu Üniversitesi
Prof. Dr. Cenk Demirkıran - İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Prof. Dr. Deniz Parlak - Doğu Üniversitesi
Prof. Dr. Emel İrtem - Doğu Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma Tütüncü - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Funda Gün - Doğu Üniversitesi
Prof. Dr. Nihal Şanlıer - Doğu Üniversitesi
Prof. Dr. Haluk Alkan - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Hamide Zafer - Doğu Üniversitesi
Prof. Dr. Jülide Karakoç Bakış - Altınbaş Üniversitesi
Prof. Dr. Koray Tütüncü - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Levent Ürer - İstanbul Aydın Üniversitesi
Prof. Dr. Metin Ayışığı - İstanbul Beykent Üniversitesi
Prof. Dr. Neşe Kars - Fenerbahçe Üniversitesi
Prof. Dr. Özgür Ünal Eriş - 29 Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Safiye Kırlar Aksu - Yeni Yüzyıl Üniversitesi
Prof. Dr. Semra Birgün - Doğu Üniversitesi
Prof. Dr. Serpil Çakır - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Visam Mansur - İstanbul Beykent Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet Yaşar - İstanbul Beykent Üniversitesi
Doç. Dr. Emin Sır - İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu
Doç. Dr. Hazal Papuççular - Kültür Üniversitesi
Doç. Dr. Mesut Aytekin - İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Onur Akyol - İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Özlem Sanrı - Yeditepe Üniversitesi
Doç. Dr. Ümit Sarı - İstanbul Üniversitesi

SEMPOZYUM PROGRAMI

27 Ekim 2023

11.30 **Kayıt**

12.30 **Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı**

Açış Konuşmaları

Prof. Dr. Volkan Öngel - İstanbul Beykent Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Turgut Özkan - Doğu Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Derman Küçükaltan - İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu Müdürü

13.00 **Cumhuriyet Yaratıcı Bireyler ve Ulus Yaratmak Projesidir.
Ne Kadar Başardık?**
Orhan Bursalı

14:00 **Paneller**

17:00 **Sergi Açılışı
Kokteyl**

28 Ekim 2023

10:00 **Paneller**

PANELLER VE BİLDİRİ SUNUM PROGRAMI

27 Ekim 2023 Cuma

11.30	Kayıt
12.30	Benim Manevi Mirasım Bilim ve Akıldır Prof. Dr. Volkan Öngel İstanbul Beykent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Turgut Özkan Doğuş Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Derman Küçükalın İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu Müdürü Prof. Dr. Yelda Özkoçak Düzenleme Kuruluna Adına
13.00	Açılış Konuşması Orhan BURSALI Gazeteci Cumhuriyet Yaratıcı Bireyler ve Ulus Yaratmak Projesidir. Ne Kadar Başardık?
14.00 Amfi	Paneller En Büyük Eserim Cumhuriyettir Oturum Başkanı: Prof. Dr. Erkut Altındağ Prof. Dr. Seda Üniser Doğuş Üniversitesi Cumhuriyet Devrimi Üzerine YÜZ YÜZE Dr. Öğretim Üyesi Suat Kaymak İstanbul Beykent Üniversitesi Türk Tarih Kurumu ve Ortaçağ Tarihi Araştırmalarına Katkıları YÜZ YÜZE Dr. Öğretim Üyesi Engin Çağdaş Bulut Trabzon Üniversitesi Cumhuriyet Rejimini Savunmak İçin Gerçekleştirilen Hukuki Uygulamalar (1923-1938) ÇEVİRİMİÇİ Mertkan Mert Bandırma Özyeğin Etiler Üniversitesi Atatürk Dönemi Eğitim ve Tarih Çalışmaları ÇEVİRİMİÇİ
14.00 Amfi 1	Basın Miletin Müsterek Sesidir Oturum Başkanı: Prof. Dr. Nazan Alloğlu Prof. Dr. Oğuz Makal İstanbul Beykent Üniversitesi Muhabir Ernest Hemingway'in Haberleriyle İstanbul, Kurtuluş Savaşı ve Lozan Barış Antlaşması YÜZ YÜZE Prof. Dr. Recep Tayfun Maltepe Üniversitesi Erken Cumhuriyet Dönemi Basında Kadın Temsili YÜZ YÜZE Prof. Dr. Mine Demirtaş İstanbul Beykent Üniversitesi Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde İlkler: Bir Aydın Kadın Profili Olarak Nezihe Muhtittin YÜZ YÜZE Dr. Öğretim Üyesi Çağrı Kara İstanbul Kent Üniversitesi Araş. Gör. Yağmur Gümüşboğa İstanbul Beykent Üniversitesi Kadın Çözünden Yaratıcı Yıkım: Yıldız Moran ve Cumhuriyet Dönemi Fotoğrafı Işığında Feminist Perspektif YÜZ YÜZE
14.00 Toplantı Odası	Tenkit ve Münakaşa Tamamen Hürdür Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Neslihan Paker Doç. Dr. Murat Yumlu Bartın Üniversitesi Türkiye'de Para Darlığı ve Borçlar Meselesine Yönelik Yorumlar Işığında Halk Dostu Gazetesi (1930-1931) ÇEVİRİMİÇİ Dr. Öğr. Üyesi Fahriye Begüm Yıldızeli Bilecik Seyyid Edebali Üniversitesi Atatürk Dönemi Türk Modernleşmesinin İngiliz Times Gazetesine Yansımaları ÇEVİRİMİÇİ Dr. Öğr. Üyesi Nurettin Çakıcı Trabzon Üniversitesi Millet Hâkimiyetinin Yasalaşması Sürecinde İstikbal Gazetesinde Cumhuriyet Rejiminin Kabul Edilmesine Yönelik Görüşler ÇEVİRİMİÇİ Arife Defne Arslan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Milli Mücadele'nin ve Yeni Cumhuriyet'in Sesi: Anadolu Ajansı ÇEVİRİMİÇİ
15.30 Amfi 1	Milliete Hizmet Eden Onun Efendisidir Oturum Başkanı: Prof. Dr. Cevat Cerni Prof. Dr. Metin Aygüç İstanbul Beykent Üniversitesi II. Dünya Savaşı Yıllarında İstanbul Basınında Hayat Pahalılığı ve Fiyat Hareketleri YÜZ YÜZE Doç. Dr. Fahri Maden Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Milli Mücadele ve Cumhuriyet Yıllarında Atatürk ve Bektaşiler YÜZ YÜZE Dr. Öğr. Üyesi Soner Dursun İstanbul Beykent Üniversitesi Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Eski İttihatçıların Siyasette Var Olma Çabaları YÜZ YÜZE Dr. Nazire Doğan Kayseri Üniversitesi Cumhuriyet'in İlanı ve Hüseyin Rauf Orbay YÜZ YÜZE
15.30 Amfi	Dünyada Her Şey Kadının Eseridir Oturum Başkanı: Prof. Dr. Deniz Parlak Doç. Dr. Derya Çini Şimşek Bakent Üniversitesi Türkiye'de Siyasal Alanda Kadınların Görünmezliği YÜZ YÜZE Doç. Dr. İgl Tuna Pınar Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Türk Kadınının Parlamentoda Siyasal Temsiline Bir Kesit: 1935-1960 Yılları Arasında Parlamentoda Türk Kadını YÜZ YÜZE Zümrüt Üskül Bursa Uludağ Üniversitesi Milli Mücadele'den Cumhuriyet'e Kadın Cemiyetlerinin Faaliyetleri YÜZ YÜZE Büğra Yüksel Emeç Düzce Üniversitesi Ulusal İktisadi Mücadelenin Simgesi ve Aracı Türk Kadınları (1930-1939) YÜZ YÜZE
15.30 Toplantı Odası	Sanat Güzelliğin İfadesidir: Mimarlık Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Umut Devrim TUNCA Dr. Öğretim Üyesi Çağla Ercanlı İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Mimarlık ve Fotoğraf ilişkisi ÇEVİRİMİÇİ Dr. Öğr. Üyesi Umut Devrim Tunca İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu Cumhuriyet Döneminde Kentel ve Mimari Koruma Kültürünün Gelişimi ÇEVİRİMİÇİ Dr. Öğr. Üyesi Pelin Özden İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu Mimarî Tasarım Yarışmalarının Erken Cumhuriyet Dönemine Etkileri ÇEVİRİMİÇİ Dr. Öğr. Üyesi Nilay Özcan Uslu İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu Cumhuriyet'in Modernleşme Projesi İçerisinde Şeker Fabrikaları: Malatya Şeker Fabrikası Örneği ÇEVİRİMİÇİ
17.00	İstiklalden İstikbale Cumhuriyet Sergisi Sergi Açılışı Kokteyl

28 Ekim 2023 Cumartesi

10.00 Amfi 1	Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ali Vahit TURHAN Prof. Dr. Armağan Gözkaman İstanbul Beykent Üniversitesi Türkiye-AB İlişkilerinin Geleceğine 'Egemenlik' Perspektifinden Bir Bakış YÜZ YÜZE Prof. Dr. Koray Tütüncü Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Siyasal Felsefe ve Egemenlik YÜZ YÜZE Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Karahöyük İstanbul Beykent Üniversitesi "En Uzun Yüzyıl" Sonrası Egemenliğin Dönüşümü YÜZ YÜZE
10.00 Amfi	Tam Bağımsızlık: Ekonomik Bağımsızlık Oturum Başkanı: Prof. Dr. Targan Ünal Prof. Dr. Kamil Uslu Doğuş Üniversitesi Dünyanın Çeşitli Bölgelerinde ve Türkiye'de Meydana Gelen Depremlerin Ekonomik Maliyetleri, Alınması Gereken Önlemler YÜZ YÜZE Doç. Dr. Semra Boğa Ulusallararası Fıhal Üniversitesi Atatürk'ün Hayalindeki Ekonomi Modeli ve Gerçekler YÜZ YÜZE Doç. Dr. Sevgi İnelci Galatasaray Üniversitesi Cumhuriyetin 100. Yılında Tarımsal İnovasyonda Neredeyiz? YÜZ YÜZE Dr. Seniha Avcıl İstanbul Beykent Üniversitesi Geçmiş Deprem Tecrübelerine Dayanarak Sunulması Gereken Sağlık Hizmetlerinin Yeniden Organizasyonu Yaklaşımı YÜZ YÜZE
11.30 Amfi	Yurtta Sulh Cihanda Sulh Oturum Başkanı: Doç. Dr. Hazal Papuççular Dr. Öğr. Üyesi Burcu Ermeşyan Marmara Üniversitesi Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılında Türk Dış Politikasında Güneydoğu Asya YÜZ YÜZE Alper Karagün Dokuz Eylül Üniversitesi Avustralya Meclisi ve Kamuoyunda Millî Mücadele YÜZ YÜZE Derya Baltacı Dokuz Eylül Üniversitesi Lozan Konferansı Ara Dönemi'nde Muhalefetin İsmet Paşa'nın Heyet Başkanlığı'ndan Çekilmesi Yönuindeki Tutumu YÜZ YÜZE Elif Çakmak Hacettepe Üniversitesi Arşiv Belgeleri Işığında Atatürk Dönemi Türkiye-İsviçre İlişkileri (1920-1938) ÇEVİRİMİÇİ
11.30 Amfi 1	Sağlık Devletin En Birinci Görevidir Oturum Başkanı: Prof. Dr. S. Deniz Öztekin Araş. Gör. Sena Okten Doğuş Üniversitesi Cumhuriyet ve Hemşireliğin Tarihsel Gelişimi YÜZ YÜZE Prof. Dr. Seher Deniz Öztekin Doğuş Üniversitesi Dr. Öğr. Üyesi Handan Aktaş Doğuş Üniversitesi Savaş Hemşireliğinden Cerrahiye YÜZ YÜZE Öğr. Gör. Dr. Özgül Aydemir Doğuş Üniversitesi Cumhuriyet Dönemi ve Cerrahi Hemşireliği YÜZ YÜZE Prof. Dr. Seher Deniz Öztekin Doğuş Üniversitesi
13.00 Amfi	Cumhuriyetin Temeli Kültürdür Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hamdi Ünal Dr. Öğr. Üyesi Hatice Aycan Aydoğan İstanbul Beykent Üniversitesi Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Yıllarında Halk Bilimi ve Halk Edebiyatı ile İlgili Çalışmaların Millî Kültür İnşasındaki Rolü YÜZ YÜZE Anılcan Sıçrayık Kültür ve Turizm Bakanlığı Cumhuriyet'in Osmanlı'ya Bakan Yüzü: 100. Yılında Türkiye Cumhuriyeti İstifleri (1923-1928) YÜZ YÜZE Dr. Öğretim Üyesi Derya Saygılı İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu Cumhuriyet Dönemi Yemek Kültürü ÇEVİRİMİÇİ Ecem Şen Fenerbahçe Üniversitesi Merkez-Çevre Kuramı Bağlamında Kurak Günler Filmi ÇEVİRİMİÇİ Öğr. Gör. Ataberk Hacımale Doğuş Üniversitesi Cumhuriyet Romanı Neyi Başardı? Cumhuriyetin Birinci Yüzyılında Roman Türünün Gelişimi ÇEVİRİMİÇİ Prof. Dr. Ayşe Nilay Evcil İstanbul Beykent Üniversitesi Hafize Çakıroğlu İstanbul Beykent Üniversitesi İbrahim Aydın İstanbul Beykent Üniversitesi Tuğçe Güneş İstanbul Beykent Üniversitesi Cumhuriyet'in Mekanları ÇEVİRİMİÇİ
13.00 Amfi 1	İstikbal Göklerdedir Oturum Başkanı: Prof. Dr. Kamil Uslu Doç. Dr. Engin Şahin Doğuş Üniversitesi 1923'ten 2023'e Cumhuriyet'in 100. Yılında Hükümet Sistemi Arayışı YÜZ YÜZE Dr. Öğr. Üyesi İttr Toksöz Doğuş Üniversitesi Cumhuriyetin 100. Yılında Türkiye'nin Uzak Politikası YÜZ YÜZE Dr. Öğr. Üyesi Özden İbrahimagaoglu Doğuş Üniversitesi Cumhuriyetin 100. Yılında Bilişim Sektörü ile İlgili Bir Değerlendirme YÜZ YÜZE Dr. VeySEL Erdağ University of Arkansas at Little Rock ÇEVİRİMİÇİ Dr. Ayşe Nur Çiftci Serbest Araştırmacı Cumhuriyetin İlanından Bu Yana Sosyal Çalışma ÇEVİRİMİÇİ Dr. Şirin Duyugulu University College London Cumhuriyet'in 100. Yılında Dijital Dönüşümün Ulusal Egemenliğe Etkisi Üzerine Bir İnceleme ÇEVİRİMİÇİ Dr. Anıl Göker Cumhuriyetin 100. Yılında Kadın Yöneticiler: BİST30 Endeksinde Yer Alan Şirketlerin Yönetim Kurullarında Bir İnceleme ÇEVİRİMİÇİ

İÇİNDEKİLER

EN BÜYÜK ESERİM CUMHURİYETTİR	
Cumhuriyet Devrimi Üzerine	12
<i>Seda ÜNSAR</i>	
Türk Tarih Kurumu ve Orta Çağ Tarihi Araştırmalarına Katkıları	13
<i>Suat KAYMAK</i>	
Cumhuriyet Rejimini Savunmak İçin Gerçekleştirilen Hukuki Uygulamalar (1923-1938).....	14
<i>Engin Çağdaş BULUT</i>	
Atatürk Dönemi Eğitim ve Tarih Çalışmaları	15
<i>Mertkan MERT</i>	
BASIN MİLLETİN MÜŞTEREK SESİDİR.....	
Muhabir Ernest Hemingway’ın Haberleriyle İstanbul, Kurtuluş Savaşı ve Lozan Barış Antlaşması	16
<i>Oğuz MAKAL</i>	
Erken Cumhuriyet Dönemi Basınında Kadın Temsili	17
<i>Recep TAYFUN</i>	
Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde İlkler: Bir Aydın Kadın Profili Olarak Nezihe Muhittin	18
<i>Mine DEMİRTAŞ, Çağrı KARA</i>	
Kadın Gözünden Yaratıcı Yıkım: Yıldız Moran ve Cumhuriyet Dönemi Fotoğrafçılığında Feminist Perspektif.....	19
<i>Yağmur GÜMÜŞBOĞA</i>	
TENKİT VE MÜNAKAŞA TAMAMEN HÜRDÜR	
Türkiye’de Para Darlığı ve Borçlar Meselesine Yönelik Yorumlar Işığında Halk Dostu Gazetesi (1930-1931).....	20
<i>Murat YÜMLÜ</i>	
Millet Hâkimiyetinin Yasalaşması Sürecinde İstikbal Gazetesi’nde Cumhuriyet Rejiminin	
Kabul Edilmesine Yönelik Görüşler	21
<i>Nurettin ÇAKICI</i>	
Milli Mücadele’nin ve Yeni Cumhuriyet’in Sesi: Anadolu Ajansı	22
<i>Arife Defne ARSLAN</i>	
MİLLETE HİZMET EDEN ONUN EFENDİSİDİR	
II. Dünya Savaşı Yıllarında İstanbul Basınında Hayat Pahalılığı ve Fiyat Hareketleri	23
<i>Metin AYIŞIĞI</i>	
Millî Mücadele ve Cumhuriyet Yıllarında Atatürk ve Bektaşiler	24
<i>Fahri MADEN</i>	
Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Eski İttihatçıların Siyasette Var Olma Çabaları	25
<i>Soner DURSUN</i>	
Cumhuriyetin İlanı ve Hüseyin Rauf Orbay	26
<i>Nazire DOĞAN</i>	

DÜNYADA HER ŞEY KADININ ESERİDİR	
Türk Kadınının Parlamentoda Siyasal Temsiline Bir Kesit: 1935-1960 Yılları Arasında Parlamentoda Türk Kadını	27
<i>Işıl TUNA PINAR</i>	
Millî Mücadele’den Cumhuriyet’e Kadın Cemiyetlerinin Faaliyetleri	28
<i>Zümrüt ÜSKÜL</i>	
Ulusal İktisadî Mücadelenin Simgesi ve Aracı: Türk Kadınları (1930-1939).....	29
<i>Büşra YÜKSEL EMEÇ</i>	

SANAT GÜZELLİĞİN İFADESİDİR: MİMARLIK.....	
Erken Cumhuriyet Dönemi’nde Mimarlık ve Fotoğraf İlişkisi	30
<i>Çağla ERCANLI</i>	
Cumhuriyet Dönemi’nde Kentsel ve Mimari Koruma Kültürünün Gelişimi	31
<i>Umut Devrim TUNCA</i>	
Mimari Tasarım Yarışmalarının Erken Cumhuriyet Dönemi’ne Etkileri.....	32
<i>Pelin ÖZDEN</i>	
Cumhuriyet’in Modernleşme Projesi İçerisinde Şeker Fabrikaları: Malatya Şeker Fabrikası Örneği	33
<i>Nilay ÖZCAN USLU</i>	

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR	
Türkiye- Avrupa Birliği İlişkilerinde “Egemenlik” Sorunu	34
<i>Armağan GÖZKAMAN</i>	
Siyasal Felsefe ve Egemenlik	35
<i>Koray TÜTÜNCÜ</i>	
“En Uzun Yüzyıl” Sonrası Egemenliğin Dönüşümü	36
<i>Mustafa KARAHÖYÜK</i>	

TAM BAĞIMSIZLIK: EKONOMİK BAĞIMSIZLIK	
Dünyanın Çeşitli Bölgelerinde ve Türkiye’de Meydana Gelen Depremlerin	
Ekonomik Maliyetleri, Alınması Gereken Önlemler	37
<i>Kamil USLU</i>	
Atatürk’ün Hayalindeki Ekonomi Modeli ve Gerçekler.....	38
<i>Semra BOĞA</i>	
Cumhuriyetin 100. Yılında Tarımsal İnovasyonda Neredeyiz?	39
<i>Sevgi İNECİ</i>	
Geçmiş Deprem Tecrübelerine Dayanılarak Sunulması Gereken Sağlık	
Hizmetlerinin Yeniden Organizasyonu Yaklaşımı	40
<i>Seniha AVCIL</i>	

YURTTA SULH CİHANDA SULH.....	
Türkiye Cumhuriyeti’nin 100. Yılında Türk Dış Politikası’nda Güneydoğu Asya	41
<i>Burcu ERMEYDAN</i>	
Avustralya Meclisi ve Kamuoyunda Millî Mücadele	42
<i>Alper KARAŞİN</i>	
Lozan Konferansı Ara Dönemi’nde Muhalefetin İsmet Paşa’nın Heyet Başkanlığı’ndan Çekilmesi Yönündeki Tutumu.....	43
<i>Derya BALTACI</i>	
Arşiv Belgeleri Işığında Atatürk Dönemi Türkiye-İsviçre İlişkileri (1920-1938).....	44
<i>Elif ÇAKMAK</i>	
SAĞLIK DEVLETİN EN BİRİNCİ GÖREVİDİR.....	
Cumhuriyet ve Hemşireliğin Tarihsel Gelişimi	45
<i>Sena ÖKTEN, Seher Deniz ÖZTEKİN</i>	
Savaş Hemşireliğinden Cerrahiye.....	46
<i>Handan AKTAŞ</i>	
Cumhuriyet Dönemi ve Cerrahi Hemşireliği	47
<i>Özgül AYDEMİR, Seher Deniz ÖZTEKİN</i>	
CUMHURİYETİN TEMELİ KÜLTÜRDÜR.....	
Türkiye Cumhuriyeti’nin Kuruluş Yıllarında Halk Bilimi ve Halk Edebiyatı ile İlgili	
Çalışmaların Millî Kültür İnşasındaki Rolü.....	48
<i>Hatice Aycan AYDOĞAN</i>	
Cumhuriyetin Osmanlı’ya Bakan Yüzü: 100. Yılında “Türkiye Cumhuriyeti” İstifleri (1923-1928).....	49
<i>Anılcan SIÇRAYIK</i>	
Cumhuriyet Dönemi Yemek Kültürü	50
<i>Derya SAYGILI</i>	
Cumhuriyet Romanı Neyi Başardı? Cumhuriyetin Birinci Yüzyılında Roman Türünün Gelişimi	51
<i>Ataberk HACIMALE</i>	
Cumhuriyet’in Mekanları.....	52
<i>Ayşe Nilay EVCİL, Hafize ÇAKIROĞLU, İbrahim AYDIN, Tuğçe GÜNEŞ</i>	
İSTİKBAL GÖKLERDEDİR.....	
1923’ten 2023’e Cumhuriyetin 100. Yılında Hükümet Sistemi Arayışı.....	53
<i>Engin ŞAHİN</i>	
Cumhuriyetin 100. Yılında Türkiye’nin Uzay Politikası	54
<i>Itır TOKSÖZ</i>	
Cumhuriyetin 100. Yılında Bilişim Sektörü ile İlgili Bir Değerlendirme	55
<i>Özden İBRAHİMAĞAOĞLU, Veysel ERDAĞ</i>	
Cumhuriyetin İlanından Bu Yana Sosyal Çalışma	56
<i>Ayşe Nur ÇİFTÇİ</i>	
Cumhuriyet’in 100. Yılında Dijital Dönüşümün Ulusal Egemenliğe Etkisi Üzerine Bir İnceleme	57
<i>Şirin DUYGULU ELCİM</i>	
Cumhuriyetin 100. Yılında Kadın Yöneticiler: Bist30 Endeksinde Yer Alan Şirketlerin Yönetim Kurullarında Bir İnceleme.....	59
<i>Anıl Z. GÖKER</i>	

BİLDİRİLER

CUMHURİYET DEVRİMİ ÜZERİNE

Seda ÜNSAR*

Öz

Batı’da 15. ve 16. yüzyıllar doğaya ait bilginin kaynağının gözlem ve deney olduğu fikrini doğurarak, Yunan felsefesinin üzerine giydirilen Hristiyanlık kozmolojisinin hâkim olduğu orta çağı sonlandıran Rönesans Çağı olarak bilinir. Söz konusu Hristiyanlık kozmolojisi neredeyse bin yıl hüküm sürmüş bir skolastik düşünce otoritesi yaratmıştır. Bu otorite sadece erdem ve politikayı değil, aynı zamanda doğaya ait bilginin kaynağını da kapsıyordu.

Leonardo da Vinci, Andreas Vesalius ve Galileo Galilei (ve başkaları) doğayı gözlemledikçe onun kutsal metinlerde anlatıldığı gibi olmadığını, dolayısıyla kutsal metinlerin doğa üzerinde bir otoritesi olamayacağını ispatladılar. Teoloji ile bilimin birbirinden ayrılması ve bilimin seküler ontolojisi bu ispatla mümkün oldu. Bu ayrılış bilimin teolojiden özerkliğini kurarken, bilimsel alanı kaybederek sarsılan kilise otoritesi erdem ve politik alan üzerindeki etkisini de kaybetmeye başlayacaktı.

Doğu’da ise, İbni Rüşt’ün (ve el Kindi, Farabi, İbni Sina, Ömer Hayyam gibi akılcıların) temsil ettiği felsefe ve bilimsel düşünce, iktidar gücünü arkasına almış olan Gazali’ye yenilmiş, ardında ekolleşecek bir birikim bırakamadan yok olmuştur. Bu durum, Doğu’da sekülerleşmeyi birkaç filozofun düşüncelerine hapsederek erdem ve politik alanın sekülerleşmesine engel teşkil etmiştir.

Cumhuriyet Devrimi, bu makalede sekülerleşmeyi tarihi, felsefi ve politik ekonomi temelleriyle değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Aydınlanma, Cumhuriyet, Sekülerleşme

ON THE REPUBLICAN REVOLUTION

Abstract

The Western 15th and 16th centuries are known as the Age of Renaissance that ended the Middle Ages which was dominated by the Christian cosmology applied to Greek philosophy. The Christian cosmology in question created the authority of scholastic thought that ruled for almost a thousand years. This authority covered not only ethics and politics, but also the source of knowledge of nature.

Leonardo da Vinci, Andreas Vesalius and Galileo Galilei (amongst others) proved that sacred texts did not have authority over nature as they realized that the nature they observed had nothing to do with the nature described in sacred texts. This proof made the separation of theology and science and the secular ontology of science possible. While the separation of theology and science consolidated the

autonomy of science (from theology), the religious authority that was shaken having lost the scientific realm began to lose control over the ethical and the political.

In the East meanwhile, philosophy and scientific thought represented by the Rationalists such as Ibn Rushd (and al-Kindi, Farabi, İbni Sina, Omar Hayyam, etc.) lost grounds to Gazali who was backed by political authority and disappeared without leaving an accumulated heritage that could become an echo. This situation formed a serious obstacle in the way of the secularization of the ethical and the political by way of imprisoning secularization in the East within the confines of thought of a few defiant philosophers.

The secularization of the Republican Revolution, in this article, will be assessed with its historical, philosophical and political-economic foundations.

Keywords: Enlightenment, Republic, Secularization

*Prof. Dr., Doğu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, sunsar@dogus.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-9080-9705

TÜRK TARİH KURUMU VE ORTA ÇAĞ TARİHİ ARAŞTIRMALARINA KATKILARI

Suat KAYMAK*

Öz

Bir Cumhuriyet kurumu olan Türk Tarih Kurumu, Türklere dair dünyadaki olumsuz algıyı kırmak ve yine bu kadim toplumun tarihi ile kültürünün, en eski çağlardan itibaren araştırılmasını ve dünya tarihindeki gerçek yerini ve medeniyete katkılarının araştırılması gerektiği düşüncesinde olan Mustafa Kemal Atatürk’ün emriyle 1931 yılında kurulmuştur. Kurum, kuruluş düşüncesi doğrultusunda Türk tarihinin her dönemini araştırmak amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunmuş, uluslararası kongreler ile sempozyumlar düzenlemiş ve kitap ve dergi gibi yayın faaliyetleri gerçekleştirmiştir. Yayın faaliyetleri bağlamında incelendiğinde Türkiye’de Orta Çağ tarihi araştırmalarında Türk Tarih Kurumu’nun katkısı oldukça önemlidir. İslâm tarihi, Gazneliler, Karahanlılar, Fâtımîler, Selçuklular, Anadolu Beylikleri, Moğollar, Zengîler, Eyyûbîler, Bizans İmparatorluğu, Haçlılar, Timurlular, Akkoyunlular ve Karakoyunlular dönemi gibi Orta Çağ’da hüküm süren hanedan ve devlete dair pek çok önemli kaynak ve araştırma eseri kurum bünyesindeki yayınevi tarafından neşredilmiştir. Bu bildiride, Türk Tarih Kurumunun kuruluşundan günümüze kadar Orta Çağ tarihi alanında yayımladığı tarihî kaynaklar ve araştırma eserleri ele alınacaktır. Böylece Orta Çağ tarihi sahasında neşrettiği eserlerin bir yekûnu ortaya çıkarılmak suretiyle kurumun mezkûr dönem araştırmalarına katkıları ve önemi değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Tarih Kurumu, Türkiye, Orta Çağ Tarihi, Ana Kaynaklar, Araştırma Eserleri

TURKISH HISTORICAL SOCIETY AND ITS CONTRIBUTIONS TO MEDIEVAL HISTORY STUDIES

Abstract

The Turkish Historical Society, a republican institution, was founded in 1931 on the orders of Mustafa Kemal Atatürk, who believed that the history and culture of this ancient society should be researched from the earliest ages and its true place in world history and its contributions to civilization should be investigated in order to break the negative perception of Turks in the world. In line with its founding idea, the institution has carried out various activities to research every period of Turkish history, organized international congresses and symposiums, and carried out publishing activities such as books and journals. When analyzed in the context of publication activities, the contribution of the Turkish Historical Society to medieval history research in Turkey is quite significant. Many important sources and research works on the dynasties and states that ruled in the Medieval Ages such as Islamic history, Ghaznavids, Qarakhanids, Fâtimids, Seljuks, Anatolian principalities, Mongols, Zangids, Ayyûbids, Byzantine Empire, Crusaders, Timurids, Âqqoyunlus and Karā-Koyunlus were published by the publishing house within the organization. In this paper, the historical sources and research works published by the Turkish Historical Society in the field of Medieval history since its foundation will be discussed. In this way, the contributions and importance of the institution to the studies of the aforementioned period will be evaluated by revealing a total of the works published in the field of medieval history.

Keywords: Turkish Historical Society, Turkey, Medieval History, Primary Sources, Research Works

* * Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Beykent Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, suatkaymak@beykent.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-6804-6839.

CUMHURİYET REJİMİNİ SAVUNMAK İÇİN GERÇEKLEŞTİRİLEN HUKUKİ UYGULAMALAR (1923-1938)

Engin Çağdaş BULUT*

Öz

Türkiye’de saltanatın kaldırılması ve Millî Mücadele’nin zaferle sonuçlanmasından sonra sıra yeni devletin rejiminin ne olacağı sorusunu cevaplandırmaya gelmiştir. Millî Mücadele, Osmanlı Devleti döneminde hazırlanan Kanun-i Esasi’ye ve diğer kanunlara dayanılarak başlatılmış, 1921’de ise ilk anayasa yapılmıştır. İcra kararları bu anayasaya dayanılarak TBMM Hükümeti denilen Meclisin kendi içerisinde seçilen hükümet tarafından alınmıştır. 29 Ekim 1923’te Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte mevcut anayasa ve diğer yasaların değiştirilmesi gereksinimi doğmuştur. Buna paralel olarak 20 Nisan 1924 yılında yeni bir Teşkilat-ı Esasiye Kanunu yürürlüğe girmiştir. Böylece Türkiye’nin rejiminin Cumhuriyet olduğu kesin olarak benimsenmiştir. Anayasa dışındaki diğer kanunlar ise zaman ve ihtiyaçlar üzerine inşa edilmiştir. Bu ihtiyaçlardan birisi de rejime karşı ortaya çıkan tepkileri, isyanları ve propagandaları ortadan kaldırmak olmuştur. Rejimi savunmak için gösterilen reflekslerden ilki Hıyanet-i Vatanîye Kanunu’nun tadil edilmesi olmuş, hemen ardından 4 Mart 1925’te olağanüstü bir kanun olan Takrir-i Sükun Kanunu çıkarılmış ve İstiklal Mahkemeleri açılmıştır. Aynı zamanda isyan bölgelerinde ilan edilen örfi idare yani sıkıyönetimle birlikte rejim karşıtlarına sert bir karşılık verilmiştir. 1926 yılına gelindiğinde Türk Ceza Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle, kanunun 146. Maddesi kapsamında rejime muhalefet edenlere idam cezasına kadar uzanan ağır cezalar verilmesi kararlaştırılmıştır. Devletin benzer savunma refleksleri daha sonra da Menemen Olayları gibi farklı vakalarda kendini göstermiştir. Atatürk’ün ölümüne kadar geçen sürede Cumhuriyeti savunmak için birçok kanun değişikliği, kararname ve ceza uygulamaları gerçekleştirilmiş, özel mahkemeler kurulmuştur. Bu çalışmada ilgili dönem içerisinde rejimi korumak için hükümetlerin gösterdiği hukuki tutum ve davranışlar kanun metinleri çerçevesinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, Kanunlar, Mahkemeler, Cezalar

LEGAL PRACTICES IN DEFENCE OF THE REPUBLICAN REGIME (1923-1938)

Abstract

After the abolition of the Sultanate in Turkey and the victorious conclusion of the National Struggle, it was time to answer the question of what the regime of the new state would be. The National Struggle was launched on the basis of the Kanun-i Esasi and other laws prepared during the Ottoman Empire, and the first constitution was made in 1921. Executive decisions were taken on the basis of this constitution by the government elected from within the Parliament, called the Government of the Grand National Assembly of Turkey. On 29 October 1923, with the proclamation of the Republic, the need arose to amend the existing constitution and other laws. In parallel with this, a new Law on Organisation and Principles came into force on 20 April 1924. Thus, it was definitively determined that the regime of Turkey was a Republic. Laws other than the Constitution were built upon time and needs. One of these needs was to eliminate the reactions, rebellions and propaganda against the regime. The first of the reflexes shown to defend the regime was the amendment of the Law on Treason and Patriotism, which was immediately followed by the enactment of the Takrir-i Sükun Law, an extraordinary law, on 4 March 1925 and the opening of the Independence Courts. At the same time, a harsh response was given to the opponents of the regime with the martial law declared in the regions of rebellion. In 1926, with the entry into force of the Turkish Penal Code, it was decided to impose severe penalties, up to the death penalty, on those who opposed the regime under Article 146 of the law. Similar defence reflexes of the state later manifested themselves in different cases such as the Menemen Incidents. In the period until Atatürk’s death, many law amendments, decrees and punishments were implemented and special courts were established in order to defend the Republic. In this study, the legal attitudes and behaviours of the governments in order to protect the regime in the relevant period will be discussed within the framework of legal texts.

Keywords: Republic, Laws, Courts, Penalties

ATATÜRK DÖNEMİ EĞİTİM VE TARİH ÇALIŞMALARI

Mertkan MERT*

Öz

Eğitim, dünyada insanların yeryüzünde ortaya çıkmış olduğu sürecin her anından bu zamana kadar toplum açısından önemini her derece ve süreçte korumuş, insanların gelişim ve değişiminde önemli bir araç olarak karşımıza çıkarak bütün toplumların uygar ve çağdaş medeniyetlerin zirveye çıkış süreçlerinde en önemli etken olmuştur. Eğitimin temel olmadığı toplumlar ve medeniyetler yok olmuş ya da yok olacak derecede geri planda kalmışlardır. Türk milleti savaş yıllarından sonra eğitim alanında yenileşme çabalarını devam ettirmeyi temel politika olarak belirlemiştir. 23 Nisan 1920 ile 29 Ekim 1923 yılına kadar olan Milli Mücadele döneminde Eğitim Öğretim politikası üç evreye ayrılmıştır. Bu dönemde ülke içerisinde bölgesel ve yerel hakimiyet bu alanda görülmektedir. Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye Cumhuriyeti içerisinde hem yenileşme hem gelişim amacı ile devleti güçlendirmek ve halkın manevi gücünü arttırmak, bunun yanında dünyaya hem siyasi manada haklılık kazanmak hem de Türk milletinin tarihsel köklerini ortaya çıkararak tarihi kökleri ile dünya uygarlığına katkılarını ortaya koyup Batı’ya duyurmak amacıyla tarih çalışmaları yapılmıştır. Eğitim ve tarih çalışmaları Türkiye Devletinde bir bütün olarak yürütülmüş ve aydınların çalışmaları ortaya konularak ders kitapları aracılığıyla okullarda okutulmuştur. Bu çalışmada Atatürk döneminde yapılan çalışmalar incelenerek aktarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Tarih, Sosyal Devlet

EDUCATIONAL AND HISTORICAL STUDIES DURING THE ATATÜRK ERA

Abstract

Education has preserved its importance for the society in every degree and process from every moment of the process in which people appeared on earth to this day, and it has been the most important fundamental factor in the processes of civilizations, modern and civilizations to the summit of all societies, by appearing as an important tool in the development and change of people. Societies and civilizations where education is not essential have remained in the background having disappeared or to the point of disappearing. After the war years, the Turkish nation has determined to continue its efforts for innovation in the field of education as its basic policy. Education policy was divided into three phases during the period of National Struggle from April 23, 1920 to October 29, 1923. In this period, regional and local dominance is seen in this area within the country. After the proclamation of the Republic, historical studies were carried out in the Republic of Turkey in order to strengthen the state with the aim of both innovation and development, to increase the spiritual power of the people, as well as to gain political justification for the world and to reveal the historical roots of the Turkish nation, revealing its historical roots and contributions to the world civilization and announcing it to the West. Education and history studies were carried out as a whole in the Turkish state and the works of intellectuals were put

forward and taught as a textbook or in schools. In this study, the studies carried out during the Atatürk period are examined and an attempt is made to convey these studies.

Keywords: Education, History, Social State

* Dr. Öğretim Üyesi, Trabzon Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Tarih Bölümü, enginbulut@trabzon.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-4744-2629

* Bandırma Onyedİ Eylöl Üniversitesi Tarih Bölümü, mertkanmert16@gmail.com

MUHABİR ERNEST HEMİNGWAY’İN HABERLERİYLE İSTANBUL, KURTULUŞ SAVAŞI VE LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

Oğuz MAKAL*

Öz

Nobel ve Pulitzer Ödülü sahibi Ernest Hemingway 30 Eylül 1922 günü Kanada, “Toronto Daily Star” gazetesi muhabiri olarak çalışmakta olduğu Paris’ten, sadece işgalden kurtuluşunu bekleyen İstanbul’un kaldığı Türk Kurtuluş Savaşı’nın son günlerini haber yapmak için İstanbul’a gelmiştir. Kısa öykü ve romanlarıyla 20. yüzyılın en etkileyici yazarlarından Ernest Hemingway’in “Daily Star”da muhabir olarak görev aldığı 1920 şubatından iki yıl önce, 30 Ekim 1918 günü Osmanlı Devleti ile I. Dünya Savaşı galibi ülkeler arasında savaşı sona erdiren Mondros Ateşkes Antlaşması sonrası işgal edilen Anadolu’da, 9. Ordu müfettişi Mustafa Kemal Paşa’nın Bandırma Vapuru ile 19 Mayıs 1919 günü Samsun’a ayak basarak başlattığı Kurtuluş Savaşı, Mudanya Ateşkes Antlaşması, yenilen Yunanlılarca Trakya’nın boşaltılması ve bizzat katıldığı Lozan Barış Antlaşması Hemingway’in ilgi gören haberleri olacaktır. Bu bildiri Hemingway’in işgal İstanbul’undan ve Lozan’dan gönderdiği haberlerden yola çıkarak, Cumhuriyetimizin 100. Yılı tarihine ünlü bir yazarın gözünden az bilinen bilgiler, belgeler eklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemingway, Kurtuluş Savaşı, Mustafa Kemal, Mudanya, Trakya, Lozan

ISTANBUL, THE WAR OF INDEPENDENCE AND THE LAUSANNE PEACE TREATY ACCORDING TO CORRESPONDENT ERNEST HEMINGWAY’S REPORTS

Abstract

Nobel and Pulitzer Prize winner Ernest Hemingway came to Istanbul on September 30, 1922 from Paris, where he was working as a correspondent for the Canadian newspaper “Toronto Daily Star”, to report on the last days of the Turkish War of Independence. Hemingway is considered one of the most influential writers of the 20th century with his short stories and novels, and two years before February 1920, when he started working as a reporter for the ‘Daily Star’, on October 30, 1918, the Armistice of Mondros was signed between the Ottoman Empire and the victorious countries of World War I, ending the war. In Anatolia, which was occupied as a result of the Mondros Armistice Treaty, there were developments such as the War of Independence started by Mustafa Kemal, the 9th Army Inspector, by setting foot in Samsun on May 19, 1919 with the Bandırma Ferry, the evacuation of Thrace by the Greeks as a result of the Mudanya Armistice Treaty, and the Lausanne Peace Treaty, which Hemingway personally attended. The aim of this study is to add little-known information and documents to the history of the 100th anniversary of our Republic through the eyes of a famous writer, based on the news Hemingway sent from occupied Istanbul and Lausanne.

Keywords: Hemingway, War of Independence, Mustafa Kemal, Mudanya, Thrace, Lausanne

ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ BASININDA KADIN TEMSİLİ

Recep TAYFUN*

Öz

Cumhuriyetimizin 100. Yılı onuruna düzenlenen organizasyon kapsamında, Türkiye’nin çağdaşlaşma mücadelesinin, kadın hakları ve kazanımlarının medya içerikleri üzerinden değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Genel bir bakış açısıyla ifade edilecek olursa, kadının sosyal yaşamın hemen her alanında çok hızlı, köklü ve çağdaş değerlere uygun bir değişimin sembolü olduğu görülecektir. Demokrasinin özünü kavramak, kazanımları gündelik yaşamın her aşamasında fırsat eşitliği yaratarak uygulamak, insanı temel değer olarak benimseyen bir anlayışı toplumsal bir bilinçle gerçekleştirmek, kadın haklarının, kazanımlarının ve sosyal değişimdeki rolü üzerinden anlamak çok daha değerli bir görünüm oluşturmaktadır.

Bu görünüme içerikleri ile tanıklık ve aracılık yapan medyanın üstlendiği tarihi misyon, çağdaşlaşmanın ve ulusal egemenlik bilincinin kamuoyunu aydınlatma görevi ile bir bütünlük içinde gerçekleştiğini göstermektedir. Kamuoyu kavramı uluslararası ölçekte 20. yüzyılın başlarından itibaren “ulus devlet” bilincine paralel olarak ele alınmaktadır. Cumhuriyet’in sahip olduğu değerlerin inşasında, hem medyanın varlığı ve üstlendiği sorumluluk hem de kadının hemen her alandaki köklü değişimlerin sembolü olarak seçilmiş olması bir tesadüf değil, bilinçli bir tercihin ve temsilin varlığını çok açık ortaya koymaktadır.

Çalışma kapsamında, 1929-1934 yılları arasında yayınlanan Cumhuriyet ve Akşam gazetelerinin ilk sayfalarında öne çıkan kadının kazanımları ve toplumsal rollerine ilişkin haber içerikleri analiz edilecektir. Bu içerikler üzerinden Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş felsefesi, inşa sürecinde medyanın üstlendiği misyon ve kadının rolü ve temsili anlatılmaya çalışılacaktır. Haber içeriklerine esas oluşturan bu dönemin seçilmesinin özel sebepleri arasında, Cumhuriyetimizin 100. yıla ve daha nice yeni yüzyıllara ulaşmasına temel oluşturan önemli adımların atılmış olması yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, Kadın, Medya, Temsil, Kamuoyu

REPRESENTATION OF WOMEN IN THE PRESS IN THE EARLY REPUBLIC PERIOD

Abstract

Within the scope of the organization held in honor of the 100th Anniversary of our Republic, it is aimed to evaluate Turkey’s modernization struggle, women’s rights and achievements through media content. If expressed from a general perspective, it will be seen that women are the symbol of a very rapid, radical change in line with contemporary values in almost every aspect of social life. Understanding the essence of democracy, applying the achievements by creating equality of opportunity at every stage of daily life, realizing an understanding that embraces humanity as a fundamental value with a social consciousness, and understanding women’s rights, achievements and their role in social change creates a much more valuable view.

The historical mission undertaken by the media, which bears witness and mediates this view with its contents, shows that modernization and national sovereignty awareness are realized in integrity with the duty of enlightening the public. The concept of public opinion has been discussed on an international scale in parallel with the “nation-state” consciousness since the beginning of the 20th century. The construction of the Republic’s values involves not only the media’s presence and the responsibilities it takes on but also the deliberate choice and representation of women as symbols of radical changes in nearly every sphere, underscoring the conscious decision behind these elements.

Within the scope of the study, the news contents regarding the achievements and social roles of women, which were featured on the first pages of Cumhuriyet and Akşam newspapers published between 1929 and 1934, will be analyzed. Through these contents, the founding philosophy of the Republic of Turkey, the mission undertaken by the media in the construction process, the role and representation of women will be explained. One of the specific reasons for choosing this period as the basis for news content is the significant steps taken to pave the way for the centennial of our Republic and many more centuries to come.

Keywords: Republic, Woman, Media, Representation, Public Opinion

* Prof. Dr., İstanbul Beykent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Radyo, Sinema ve Televizyon Bölümü, oguzmakal@beykent.edu.tr. ORCID No: 0000-0001-6746-5919

* Prof. Dr. Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, receptayfun@maltepe.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-1786-9944

TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİNDE İLKLER: BİR AYDIN KADIN PROFİLİ OLARAK NEZİHE MUHİDDİN

Mine DEMİRTAŞ*, Çağrı KARA**

Öz

19. yüzyılda Osmanlı Devleti’nin büyük savaşlar sonunda kaybettiği toprak oranının artması, erkek nüfusunun savaşlarla orantılı olarak hızla düşmesi ve sınırlar içerisinde konuşlanan Batılı ülkelerin toplumsal yapılarının yansıtıldığı eğitim kurumlarının artması, o zamana kadar sadece vefakâr eş ve kutsal anne rollerini yüklenen Türk kadını, toplumsallaşma ve söz sahibi olma sürecine dahil etmeye başlamıştır. Osmanlı Devleti’nin son yıllarında başlayan bu dönüşüm, Cumhuriyet’in kurulmasıyla artık yasal zeminde gerçekleştirilebilir bir mücadele olmuştur. Yüzyıllarca herhangi bir toplumsal alanda söz sahibi olamayan, erkek egemen toplum dinamiklerinin bir parçası olarak yaşamına devam eden kadınlar, Cumhuriyet rejimine geçişle birlikte kendilerine açılmış olan hak ve özgürlükler alanına dahil olmayı başarmışlardır.

Cumhuriyet rejimi ile hedeflenen modernizm politikaları çerçevesinde kadınların siyasi ve hukuki olarak toplumsal hayata dahil olmaları sonucu kadın hareketleri de hız kazanmış, 1923 yılının Haziran ayında henüz Cumhuriyet ilan edilmeden önce Nezihe Muhiddin önderliğinde bir araya gelen kadın aydınlar, modernleşme politikaları çerçevesinde “Kadınlar Şurası”nın kuruluşunu gerçekleştirmişlerdir. Şura’da aynı zamanda, kadınların özgürce toplumsal ve siyasi arenada yer almalarını sağlayacak teorik ve pratik yapılar oluşturmak amacıyla “Kadınlar Halk Fırkası” kurulmuştur. Örgütlü kadın hareketinin başlangıcı sayılabilecek olan bu yapının amacı siyasi arenaya dahil olmaktan çok, kadın aydınlanmasına önayak olmak, Türk kadınlarının da Batı’daki hemcinsleriyle eşit eğitim alma hakkına sahip olmasını sağlamaktır. Nezihe Muhiddin önderliğindeki Türk Kadınlar Birliği ayrıca kadınların seçme ve seçilme haklarını da meclise taşımışlar ve Türk kadını Avrupalı kadınlardan önce bu haklara sahip olmasını sağlamışlardır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Türk kadını yüzlerce yıl söz hakkı olmayan ve toplum içinde karanlıkta bırakıldığı her alanda hak ettiği konuma getirmeyi hedeflemiş ve bu doğrultuda çalışmış aydın bir Türk kadını olan Nezihe Muhiddin’in bu amaç uğruna yapmış olduğu çalışmaları tarihsel araştırma yöntemiyle incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Nezihe Muhittin, Kadın Hareketleri, Erken Cumhuriyet Dönemi

FIRST IN THE HISTORY OF THE REPUBLIC OF TURKEY: NEZİHE MUHİTTİN AS AN INTELLECTUAL WOMAN PROFILE

Abstract

The increase in the proportion of territories lost by the Ottoman Empire in the 19th century due to major wars, the rapid decline of the male population in proportion to the wars, and the proliferation of educational institutions reflecting the social structures of Western countries stationed within the borders began to include the Turkish woman, who had hitherto only assumed the roles of devoted spouse and sacred mother, in the process of socialization and empowerment. This transformation, which began in the final years of the Ottoman Empire, became a struggle that could now be carried out within the legal framework with the establishment of the Republic. Women, who had been excluded from any societal domain for centuries and continued their lives as part of male-dominated societal dynamics, managed to become part of the realm of rights and freedoms that had been opened to them with the transition to the Republic regime.

As a result of the inclusion of women in political and legal terms into social life within the framework of modernization policies aimed by the Republic regime, women’s movements gained momentum. In June 1923, even before the declaration of the Republic, women intellectuals convened under the leadership of Nezihe Muhittin and established the “Women’s Council” within the framework of modernization policies. At the Council, the “Women’s People’s Party” was established to create theoretical and practical structures to enable women to freely participate in the social and political arena. The goal of this structure, which can be considered the beginning of the organized women’s movement, was not merely to enter the political arena but to pave the way for women’s enlightenment, ensuring that Turkish women have the right to equal education as their counterparts in the West. The Turkish Women’s Union, under the leadership of Nezihe Muhiddin, also advocated for women’s right to vote and be elected, taking it to the parliament before European women, ensuring that Turkish women obtained these rights before their European counterparts. In this context, this study aims to examine, through historical research methodology, the efforts of Nezihe Muhittin, an enlightened Turkish woman who worked towards this goal and endeavored to elevate Turkish women to the position they deserved in every realm where they had been voiceless and left in the dark within society for centuries.

Keywords: Nezihe Muhittin, Women’s Movements, The Early Republican Period

KADIN GÖZÜNDEN YARATICI YIKIM: YILDIZ MORAN VE CUMHURİYET DÖNEMİ FOTOĞRAFÇILIĞINDA FEMİNİST PERSPEKTİF

Yağmur GÜMÜŞBOĞA*

Öz

Türkiye’nin modernleşme sürecinde Osmanlı İmparatorluğu’ndan Türkiye Cumhuriyeti’ne geçiş, toplumun her kesimini etkileyen önemli bir dönüşüm olarak değerlendirilmektedir. Osmanlı döneminde kadın fotoğrafçıların sayısı oldukça sınırlıydı ve genellikle sadece erkeklere peçelerini açmak istemeyen kadınların fotoğraflarını stüdyolarda çekmekteydiler. Bu bağlamda, kadın fotoğrafçıların sayısı ve tanınırlığı, erkek meslektaşları kadar görünür değildi. Ancak yine de bu dönemde faaliyet gösteren kadınlar, fotoğrafçılık alanında iz bırakan önemli figürler olarak kabul edilmektedir. Cumhuriyet döneminde ise bu kısıtlamaları aşarak yurt dışında pro eğitimi alan ve Türkiye’ye dönen ilk kadın fotoğrafçılar, Anadolu’da kadınları çekerek onları stüdyodan çıkarıp modern toplumun içine taşıma pratiği benimsemişlerdir. Türkiye’de fotoğrafçılık, özellikle Cumhuriyet Dönemi’nde önemli bir gelişme göstermiş ve birçok yetenekli fotoğrafçı bu dönemde ortaya çıkmıştır. Modernleşme sürecinde, sanatın dönüşümü kaçınılmaz bir hal almış ve fotoğrafçılık da bu değişimden etkilenmiştir.

Schumpeter’in belirttiği üzere, yaratıcı yıkım süreci kaçınılmaz bir dönüşüm sürecinin parçasıdır ve bu süreçte kadınlar da önemli değişiklikler ve dönüşümler yaşamışlardır. Osmanlı toplumunda kadınlar genellikle geleneksel rollerde yer alırken, Cumhuriyet döneminde kadınların toplumsal ve kültürel rolleri büyük ölçüde değişmiştir. Bu değişim, yaratıcı yıkımın bir sonucudur; eski toplumsal normlar ve değerler yıkılmış ve yerine modern, eşitlikçi ve laik prensipler getirilmiştir. Kadınlar, siyasi, ekonomik ve sosyal alandaki etkinliklerini artırarak, toplumun farklı kesimlerinde liderlik rollerini üstlenmişlerdir. Dolayısıyla Cumhuriyetin 100. yılında kadının bir birey olarak sanat alanında görünür hale gelişini ele alan bu çalışmada Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kadın fotoğrafçıları üzerinden bir değerlendirme yapılmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde fotoğrafçılık yapan Naciye Hanım ve Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk feminist kadın fotoğrafçısı Yıldız Moran’ın fotoğrafları üzerinden karşılaştırmalı bir içerik analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, Kadın, Fotoğraf, Feminizm

CREATIVE DESTRUCTION THROUGH WOMEN’S EYES: YILDIZ MORAN AND FEMINIST PERSPECTIVE IN REPUBLICAN PHOTOGRAPHY

Abstract

In Turkey’s modernization process, the transition from the Ottoman Empire to the Republic of Turkey is considered an important transformation affecting all segments of society. During the Ottoman period, the number of women photographers was quite limited, and they usually only photographed women who did not want to open their veils for men in studios. In this context, the number and recognition of women photographers were less visible than their male counterparts. Nevertheless, women active in this period are recognized as important figures who left their mark on photography. In the Republican era, the first women photographers who overcame these restrictions received professional photographic training abroad and returned to Turkey adopting the practice of photographing women in Anatolia and taking them out of the studio and into modern society. Photography in Turkey showed a significant development, especially during the Republican era, and many talented photographers emerged during this period. In the process of modernization, the transformation of art became inevitable, and photography was also affected by this change.

As Schumpeter points out, the process of creative destruction is part of an inevitable process of transformation, and in this process, women have also experienced significant changes and transformations. Whereas in Ottoman society, women generally occupied traditional roles, in the Republican era, women’s social and cultural roles have changed dramatically. This change resulted from creative destruction; old social norms and values were replaced with modern, egalitarian, secular principles. Women have assumed leadership roles in different sectors of society, increasing their influence in the political, economic and social spheres. Therefore, in this study, which deals with the visibility of women as individuals in the field of art in the 100th anniversary of the Republic, an evaluation is made through the female photographers of the Ottoman Empire and the Republic of Turkey. A comparative content analysis was conducted on the photographs of Ms. Naciye, a photographer during the Ottoman Empire, and Yıldız Moran, the first feminist woman photographer in the Republic of Turkey.

Keywords: Republic, woman, photography, feminism

* Prof. Dr. İstanbul Beykent Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Medya ve İletişim Bölümü, minedemirtas@beykent.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-1157-1012.

** Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Kent Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, ekincagrikara@gmail.com, ORCID No: 0000-0003-1918-3188.

* Arş. Gör., İstanbul Beykent Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Medya ve İletişim Bölümü, yagmurgumusboga@beykent.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-5055-5440

TÜRKİYE’DE PARA DARLIĞI VE BORÇLAR MESELESİNE YÖNELİK YORUMLAR IŞIĞINDA HALK DOSTU GAZETESİ (1930-1931)

Murat YÜMLÜ*

Öz

Bu çalışma 1920’li yılların sonlarında para darlığı ve Osmanlı borçları meselesini 1929 Dünya İktisadi Buhranı ve yansımaları ışığında genç Türkiye Cumhuriyeti’nin erken dönem basın hayatından bir gazetede yer alan yorumlar ışığında incelemektedir. Bu gazete 1930 yılı sonlarında basın hayatına başlayan ve 1931 yılının ilk aylarında yayın hayatı son bulan Halk Dostu gazetesidir. Gazetenin nüshalarına İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı dijital ortama aktarılmış koleksiyonundan ulaşılmıştır. Sol milliyetçi gazete etiketiyle verilen bu yayının sayıları 1, 2, 17-27 arası sayılar, 31-38 arası sayılar ve 40-43 arasındaki nüshalar ile 46 ve 47 numaralı sayılardır. Gazete, 1929 Dünya İktisadi Buhranı’nı izleyen süreçte para darlığı sorununu karşılayan genç Türkiye Cumhuriyeti’nin iktisadi ajandasını yakından takip etmiştir. Logosunda meşaleye doğru koşan bir kurt figürü dikkat çekmektedir. Sol milliyetçi gazete kimliği Türkiye siyasal hayatında iktisadi vizyonu sol siyaset anlayışı ile buluşturma açısından ilginç bir örnektir. Çalışmada incelenen süreli yayın ve ikincil literatürü destekleyen birincil kaynaklara başvurulmakta ve para kıtlığı ve dünya iktisadi buhranının genç Türkiye Cumhuriyeti’ne yansımaları ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Halk Dostu, 1929 Dünya Ekonomik Krizi, Erken Cumhuriyet Dönemi İktisat Politikaları, Osmanlı Borçları Meselesi

AMITY OF THE PEOPLE NEWSPAPER (1930-1931): ASSESSMENTS TOWARDS THE MONEY SHORTAGES AND THE QUESTION OF OTTOMAN DEBTS

Abstract

Under the light of 1929 World Economic Crisis and its reflections, this paper aims at researching the issue of the shortage of money and the Ottoman debts in 1920s under the light of comments in a newspaper active in the Turkish Republic’s early period. This newspaper is Halk Dostu, which started to be published towards the end of 1930 and was ceased in the first months of 1931. The digital copies were accessed via the digitized collections of Istanbul Metropolitan Municipality’s Atatürk Library. The collection contains the copies of number from 1-2, 17-27, 31-38 and respectively 40-43 and 46 and 47. The newspaper closely followed the economic agenda of the young Republic of Turkey that came down with the issue of money shortages through the post-1929 world economic crisis period. The logo features a wolf running towards the torch. The identity of the left nationalist newspaper is an interesting example in Turkish political life in terms of combining economic vision with a left political understanding. The study draws on primary sources supporting the periodicals and secondary literature analyzed in the study and discusses the reflections of the money shortage and the world economic depression on the young Republic of Turkey.

Keywords: Amity of the People, 1929 World Economic Crisis/Great Depression, Early Republican Period’s Economic Policies, The Question of Ottoman Debts.

MİLLET HÂKİMİYETİNİN YASALAŞMASI SÜRECİNDE İSTİKBAL GAZETESİ’NDE CUMHURİYET REJİMİNİN KABUL EDİLMESİNE YÖNELİK GÖRÜŞLER

Nurettin ÇAKICI*

Öz

19. yüzyıl içerisinde girilen reform hareketleri, Osmanlı’dan Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ne geçiş sürecinde demokratikleşme hareketlerinin ve millet hâkimiyetinin tesis edilmesi açısından bir temel oluşturmuştur. Öte yandan Mondros Mütarekesi’nin ardından İtilaf Devletlerinin Osmanlı topraklarına yönelik işgallerine karşı yerel düzeyde direniş hareketleri başlamıştır. Söz konusu hareketler her ne kadar vatan topraklarının savunulması ve kurtarılmasını amaç edinmişse de belli başlı cemiyetler adı altında birleşerek ülkenin geleceğine yönelik bir duruş sergilemişlerdir. Millet hâkimiyetinin yasalaşmasına uzanan süreçte kongrelerin toplanması ve sonrasında seçimlerin yapılarak son Osmanlı Mebusan Meclisinin toplanması önemli aşamalardan birini oluşturmaktadır. Mebusan Meclisinin İtilaf kuvvetleri tarafından basılarak dağıtılması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) açılması sonucunu doğurmuştur. Gerek kongreler döneminde gerekse Meclis açıldıktan sonraki süreçte her fırsatta millet iradesine vurgu yapıldığı ve hâkimiyet-i milliye kavramının öne çıkarıldığı görülmektedir. Meclisin açılması bir yana 20 Ocak 1921 tarihinde yapılan Anayasa’nın ilk maddesinde “hâkimiyet bilâ kaydú şart milletindir. İdare usulü halkın mukadderatını bizzat ve bilfiil idare etmesi esasına müstenittir.” denilmektedir. Böylelikle bir yandan millet hâkimiyeti anayasal bir metinde kayıt altına alınmakta diğer taraftan da yeni kurumsallaşmaya başlayan devletin şartlar olgunlaştığında benimseyeceği rejime zemin hazırlanmaktaydı. Millet hâkimiyetinin yasalaşması sürecinde saltanatın kaldırılması da önemli kilometre taşlarından biri olarak öne çıkmıştır. Sözü edilen gelişmeler dönemin önemli vilayetlerinden biri olan Trabzon’da yayımlanan İstikbal Gazetesi tarafından gündeme taşınmıştır. TBMM’nin açılması ve 1921 Anayasası’nın yapılması gazete tarafından zaruri ve faydalı birer islahat olarak görülürken yeni bir anayasanın yapılması toplumun esaslı ihtiyaçlarından biri olarak kabul edilmiştir. Millet hâkimiyetinin üstünde hiçbir güç olmadığı da gazetede sıklıkla vurgu yapılan hususlar arasında yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: İstikbal Gazetesi, Milli Mücadele, TBMM, 1921 Anayasası

OPINIONS ON THE ACCEPTANCE OF THE REPUBLICAN REGIME IN THE İSTİKBAL NEWSPAPER DURING THE LEGALIZATION OF THE SOVEREIGNTY OF THE NATION

Abstract

The reform movements undertaken in the 19th century in line with the aforementioned developments formed the basis for the establishment of democratization movements and national sovereignty in the process of transition from the Ottoman Empire to the Republic of Turkey. On the other hand, after the Armistice of Mudros, resistance movements started at the local level against the occupation of the Ottoman lands by the Allied Powers. Although these movements aimed at the defense and liberation of the homeland, they united under the name of certain associations and took a stance towards the future of the country. In the process leading to the legalization of national sovereignty, the convening of the congresses and the subsequent elections and the convening of the last Ottoman Parliamentary Assembly constitute one of the important stages. The raid and dissolution of the Parliamentary Assembly by the Entente forces led to the opening of the Grand National Assembly of Turkey (TGNA). Both during the period of the congresses and after the opening of the Parliament, it is seen that the will of the nation was emphasized at every opportunity and the concept of sovereignty of the nation was highlighted. Aside from the opening of the Assembly, the first article of the Constitution of January 20, 1921 states that “sovereignty belongs to the nation unconditionally. The method of administration is based on the principle of the people’s personal and actual management of their destiny.” In this way, on the one hand, the sovereignty of the nation was recorded in a constitutional text, and on the other hand, the ground was prepared for the regime that the newly institutionalized state would adopt when conditions matured. The abolition of the sultanate stood out as one of the important milestones in the process of legalizing national sovereignty. The aforementioned developments were brought to the agenda by İstikbal Newspaper published in Trabzon, one of the most important provinces of the period. The opening of the TGNA and the Constitution of 1921 were seen by the newspaper as necessary and beneficial reforms, and the adoption of a new constitution was recognized as one of the fundamental needs of society. The newspaper also emphasized that there was no power above the sovereignty of the nation.

Keywords: İstikbal Newspaper, National Struggle, TGNA, 1921 Constitution.

*Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Ortak Dersler Bölümü, myumlu@bartin.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-8881-2465.

*Dr. Öğr. Üyesi Trabzon Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Tarih Bölümü, nurettincakici@trabzon.edu.tr. ORCID No: 0000-0001-9193-122X.

MİLLİ MÜCADELE’NİN VE YENİ CUMHURİYET’İN SESİ: ANADOLU AJANSI

Arife Defne ARSLAN*

Öz

Fransız Devrimi’nin etkisiyle özellikle 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında hızlanan milliyetçilik rüzgârı ile yeni bağımsız devletler dünya sahnesinde rol alırken, bu devletler, haklılıklarını ve varlık sebeplerini iç ve dış kamuoyuna anlatabilmek, tanıtım ya da propagandalarını yapabilmek için o günün kitle iletişim araçlarından büyük ölçüde yararlanırlar. Bu iletişim araçlarından biri de haber ajanslarıdır. 19. yüzyılda bağımsızlık mücadelesi veren ülkeler, mücadelenin etkisini artırmanın en önemli unsurlarından biri olarak haber ajanslarını hızla benimserler. Bu dönemde Osmanlı Devleti’nden ayrılarak bağımsızlığını kazanmaya çalışan Yunanistan (1895- StefanopWX oli Telgraf Ajansı), Bulgaristan (1898- Bulgaristan Telgraf Ajansı), Arnavutluk (Arnavutluk Telgraf Ajansı) gibi bölgeler ülkenin ilk haber ajanslarının da kurucuları olurlar. Bağımsızlığını kazanan bu devletlerden hemen sonra işgale uğrayan Anadolu’da da bağımsızlık mücadelesi başlar. Bu mücadelede içte ve dışta istiklal haberlerinin doğru bir şekilde yayılması bir zorunluluk olur ve bunun sonucunda haber ajansı kurulmasının kararı verilir. Ajans için dönemin -Mustafa Kemal Atatürk, Halide Edip Adivar ve Yunus Nadi gibi- yetkili kişilerinden oluşan özel bir kurul oluşturulur. Bu kurul, 6 Nisan 1920’de, Türkiye Büyük Millet Meclisi açılmadan 17 gün önce, Ankara’da Anadolu Ajansı’nı kurar. Kurulduktan hemen sonra, hızla ilk haber bültenlerini yayınlayan Ajans, kısa bir süre sonra merkez ve taşrada örgütlenir. Cumhuriyet’in ilk yıllarında da ajans, Heyeti Temsiliye Reisliği’nin mesajlarına yer vererek bültenlerini İstanbul ve Anadolu’ya ulaştırır. Avrupa ile ilişki kurarak dış dünyaya Kurtuluş Savaşı ile ilgili haberleri aktarırken aynı zamanda Avrupa gözünden gidişatı da Anadolu’ya aktarır.

Bu çalışma, Milli Mücadele dönemi ile Cumhuriyet’in ilk yıllarında Ajans haberciliğini konu etmektedir. Dönemin Ajans haberciliğinin hangi koşullar altında ve hangi gerekçelerle, nasıl bir işlev sergilediğini ortaya koymak bu araştırmanın temel amacıdır. Bu amaç çerçevesinde şu sorulara yanıt verilmiştir: Ajans haberciliği hangi gerekçelerle kurulmuştur, Milli Mücadele dönemi ile Cumhuriyet’in ilk yıllarında ajans haberciliğinin işlevi nedir, bu işlev/işlevler çerçevesinde Ajansın ülkenin ulusal ve uluslararası politik konumuna ne gibi etkileri olmuştur, bu etkilerin somut örnekleri nelerdir? Çalışmada, Anadolu Ajansı’nın, Millî Mücadele sırasında cephelerde yaşanan olayları hem ulusal hem de uluslararası arenada duyurduğu, Cumhuriyet’in ilk yıllarında ise Cumhuriyet’in ilke ve ideolojilerinin benimsetilmesine destek verdiği ve kurumun izlediği uygulamalar sayesinde hem Milli Mücadele döneminde, hem de Cumhuriyet’in ilk yıllarında ülkenin uluslararası arenada tanınmasına katkı sağladığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Milli Mücadele, Anadolu Ajansı, Cumhuriyet

THE VOICE OF THE NATIONAL STRUGGLE AND THE NEW REPUBLIC: ANADOLU AGENCY

Abstract

As the newly independent states were taking on the world stage with the wind of nationalism that gained speed especially at the end of the 19th century and the beginning of the 20th century with the influence of the French Revolution, they made use of the mass media of the day in order to explain their justifications and reasons for existence to the domestic and foreign public as well as to promote and propagandize themselves. One of these communication tools was news agencies. Countries struggling for independence in the 19th century quickly adopted news agencies as one of the most important elements of increasing the impact of the struggle. In this period, regions such as Greece (1895- StefanopWX oli Telegraph Agency), Bulgaria (1898- Bulgarian Telegraph Agency), Albania (Albania Telegraph Agency), which tried to gain independence by separating from the Ottoman Empire, became the founders of the country’s first news agencies. The struggle for independence began in Anatolia, which was occupied following these states gaining independence. In this struggle, the correct dissemination of the news of independence at home and abroad became a necessity, and as a result, the decision to establish a news agency was made. A special committee was formed for the agency, consisting of authorized persons of the period - such as Mustafa Kemal Atatürk, Halide Edip Adivar and Yunus Nadi. This committee established the Anadolu Agency in Ankara on April 6, 1920, 17 days before the Turkish Grand National Assembly was opened. The Agency, which published its first newsletters immediately after its establishment, was organized in the center and the provinces after a short time. In the first years of the Republic, the agency delivered its bulletins to Istanbul and Anatolia by giving place to the messages of the Representation of the Delegation. While communicating the news about the War of Independence to the outside world by establishing relations with Europe, it also conveyed the course of the European perspective to Anatolia.

This study focuses on agency journalism in the period of the National Struggle and the first years of the Republic. The main purpose of this research is to reveal how, under what conditions and for what reasons the agency journalism of the period functioned. Within the framework of this purpose, the following questions were answered: For what reasons was agency journalism established, what was the function of agency journalism in the National Struggle period and the first years of the Republic, what effects did the Agency have on the national and international political position of the country within the framework of this function/functions, what are the concrete examples of these effects? In the study, it has been determined that Anadolu Agency announced the events on the fronts during the National Struggle both in the national and international arena, supported the adoption of the principles and ideologies of the Republic in the first years of the Republic, and contributed to the recognition of the country in the international arena thanks to the practices followed by the institution, both during the National Struggle and the first years of the Republic.

Keywords: National Struggle, Anadolu Agency, Republic

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Radyo, Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı

II. DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA İSTANBUL BASININDA HAYAT PAHALILIĞI VE FİYAT HAREKETLERİ

Metin AYIŞIĞI*

Öz

Türkiye İkinci Dünya Savaşı’na katılmasa da büyük ekonomik sıkıntılar yaşamıştır. Bu dönemde özellikle gıda maddeleri ve ihtiyaç duyulan pek çok şey karaborsaya düşmüştür. Un, yağ, şeker ve et fiyatlarında inanılmaz artışlar yaşanmıştır. Aslında fiyatlardaki artışın en önemli nedenlerinden biri halkın gereksiz yere o mala olan rağbeti idi. Özellikle gıda maddelerindeki hızlı artış dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır.

1939 yılından itibaren işbaşında bulunan Başbakan Refik Saydam Hükümeti fahiş fiyatla ürün satma, stokçuluk ve karaborsa ile mücadele için büyük çaba göstermiştir. 1942 yılında işbaşına gelen Şükrü Saraçoğlu Hükümeti ise fiyat politikalarını değiştirmiş, özellikle tarım ürünlerinde fiyatların hükümet tarafından belirlenmesi usulüne son verilerek, başta buğday olmak üzere pek çok ürünün fiyatını serbest bırakmıştır.

Hükümet, Ocak 1940’ta çıkardığı “Millî Korunma Kanunu” ile halkın temel gıdası olan ekmek ve şekerı karneye bağlamıştır. İkinci Dünya Savaşı’nın başlaması ile adından en çok söz ettirecek sorun vurgunculuk olmuştur. Fiyatlar yükselirken erzak stoklama başlamıştır. Savaşın etkisi ile birlikte bazı mallar piyasadan çekilmiş, piyasada bulunan malların ise fiyatları artmıştır. Bunun yanı sıra savaş nedeniyle yükselen fiyatlar dar gelirli halkın ve memurların alım gücünü azaltmıştır. Hükümet, fiyatları aşırı yükselen maddeler için narh koyma kararı almıştır. Ayrıca vurguncuların üzerine giderek bu gibileri “kara liste”ye almıştır.

Bütün bu tespitlerimiz hakkında İstanbul basınında çok sayıda ayrıntılı bilgi bulunmaktadır. Dolayısıyla hayat pahalılığı ve fiyat hareketleri konusunda önemli bilgi, haber ve yorumları çalışmamızda değerlendireceğiz.

Anahtar Kelimeler: Hayat Pahalılığı, Vurgunculuk, İstanbul Basını, Millî Korunma Kanunu

COST OF LIVING AND PRICE MOVEMENTS IN THE ISTANBUL PRESS DURING THE SECOND WORLD WAR

Abstract

Although Türkiye did not participate in the Second World War experienced major economic difficulties. During this period, especially foodstuffs and many other needed things fell into the black market. There have been incredible increases in the prices of flour, oil, sugar and meat. In fact, one of the most important reasons for the increase in prices was the people’s unnecessary demand for that product. Especially the rapid increase in food items has reached remarkable levels.

Prime Minister Refik Saydam’s government, which has been in power since 1939, made great efforts to sell goods at high prices, build reserves, and fight the black market. The government of Sükrü Saraçoğlu, which came to power in 1942, changed its price policy, abolished the state-fixed prices of agricultural products in particular, and liberalized the prices of many products, especially wheat.

In January 1940, with the “National Defense Law” approved by the government, the basic food of the people, such as bread and sugar, were rationed. With the outbreak of World War II, the biggest problem was making a profit. As prices rose, food stocks began to build up. As a result of the war, some goods were withdrawn from the market, and the price of goods on the market increased. Also, the increase in prices caused by the war reduced the purchasing power of low-income citizens and civil servants. The government has decided to set a price limit for overpriced goods and products. Also profiteers were brought under control and put such people on the “black list”.

There is very detailed information about all these determinations in the Istanbul press. Therefore, we will evaluate important information, news and comments about the cost of living and price movements in our study. information, news and comments about the cost of living and price movements in our study.

Keywords: Cost of Living, Profiteering, Istanbul Press, National Protection Law

* Prof. Dr., İstanbul Beykent Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, İstanbul Türkiye, metinayisigi@beykent.edu.tr ORCID No: 0000-0002-4480-8971.

MİLLİ MÜCADELE VE CUMHURİYET YILLARINDA ATATÜRK VE BEKTAŞİLER

Fahri MADEN*

Öz

Bir devlet kurucusu olarak Atatürk'ün toplumun önemli bir kesiminin intisap ettiği tarikatlarla ilişkilerini Milli Mücadele sırasında ve sonrasında ya da 1925 öncesi ve sonrası olarak iki dönemde ele almak mümkündür. Bu ilişkide Bektaşiliğin ve Bektaşilerin ayrı bir yeri olup olmadığı tarihçiler arasında fikir farklılıklarına yol açmıştır. Milli Mücadele sırasında Bektaşilerin büyük çoğunluğu mücadeleye ve Atatürk'e adeta koşulsuz destek vermişlerdir. Vatan savunmasında en ön safta yer alan Bektaşiler Temsil Heyeti'nin Sivas'tan Ankara'ya geçişi sırasında Atatürk'ü Hacı Bektaş Veli Dergâhı'nda misafir etmişlerdir. Gerek Salih Niyazi Dedebaba gerekse Ahmet Cemaleddin Çelebi Alevi-Bektaşî zümrelere yazılar göndererek Milli Mücadele'ye katkı sunmuşlardır. Ayrıca Ahmet Cemaleddin Çelebi milletvekili olarak TBMM'de görev almıştır. Atatürk'ün Hacı Bektaş Veli Dergâhı'nda misafir kalıp destek istediği sırada baş başa görüşmelerinde Ahmet Cemaleddin Çelebi'nin ondan Cumhuriyet idaresine geçilmesi isteğinde bulunduğu söylenmektedir. Bu itibarla Milli Mücadele'de İstanbul'daki Bektaşî tekkeleri Anadolu'ya insan ve silah kaçırılmasına, bazı Bektaşî baba ve dervişleri istihbarat sağlanmasına katkı sunmuşlardır. Tüm bu hizmetlere binaen 1925 yılında tüm tarikat faaliyetleri durdurulup tekke ve türbeler kapatıldığında Bektaşiliğe istisna bir uygulama yapılmamıştır. 677 sayılı kanun Bektaşilere de uygulanmıştır. Böyle olmakla birlikte Bektaşilerin Cumhuriyet yönetimi ve Atatürk ile olumlu ilişkilerinin sürdüğü, Hasan Ragıp Erensel gibi Atatürk'ün doktorluğunu yapan Bektaşî babalarının bulunduğu, Bektaşî baba ve dervişlerinin Cumhuriyet inkılaplarını destekledikleri tespit edilmektedir. Bu bildiride, Milli Mücadele'den başlayarak cumhuriyet yılları boyunca Bektaşilerin Atatürk ile ilişkileri ve kurdukları bağlar, arşiv belgeleri, hatıratlar ve diğer birinci elden kaynaklar ışığında ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Milli Mücadele, Bektaşiler, Hacı Bektaş Veli Dergâhı, Salih Niyazi Dedebaba, Ahmet Cemaleddin Çelebi

ATATURK AND BEKTASHIS IN THE NATIONAL STRUGGLE AND THE REPUBLIC YEARS

Abstract

As a state founder, it is possible to consider Atatürk's relations with the sects to which a significant part of the society belonged, during and after the National Struggle, or before and after 1925. This relationship has led to differences of opinion among historians whether Bektashism and Bektashis have a separate place. During the National Struggle, the great majority of Bektashis gave almost unconditional support to the struggle and Ataturk. Bektashis, who were at the forefront of the defense of the homeland, hosted Atatürk at the Hacı Bektas Veli Lodge during the transition of the Representative Committee from Sivas to Ankara. Both Salih Niyazi Dedebaba and Ahmet Cemaleddin Çelebi contributed to the National Struggle by sending letters to the Alevi-Bektashi groups. In addition, Ahmet Cemaleddin Celebi served as a deputy in the Turkish Grand National Assembly. It is said that while Ataturk was a guest in the Hacı Bektas Veli Dervish Lodge and asked for support, Ahmet Cemaleddin Celebi asked him to pass on to the administration of the Republic in their tete-a-tete meetings. In this respect, Bektashi dervish lodges in Istanbul contributed to the smuggling of people and weapons to Anatolia during the National Struggle, and some Bektashi fathers and dervishes contributed to the provision of intelligence. Due to all these services, when all sect activities were stopped in 1925 and dervish lodges and tombs were closed, no exception was made to Bektashism. Law No. 677 was also applied to Bektashis. However, it has been determined that the Bektashis continued to have positive relations with the Republican administration and Atatürk, there were Bektashi fathers like Hasan Ragıp Erensel, who were Atatürk's doctors, and the Bektashi fathers and dervishes supported the Republican reforms. In this paper, starting from the National Struggle, the Bektashis' relations with Ataturk and the bonds they established throughout the republican years will be discussed in the light of archival documents, memoirs and other first-hand sources.

Keywords: Ataturk, National Struggle, Bektashis, Hacı Bektas Veli Lodge, Salih Niyazi Dedebaba, Ahmet Cemaleddin Celebi.

CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA ESKİ İTTİHATÇILARIN SİYASETTE VAR OLMA ÇABALARI

Soner DURSUN*

Öz

Birinci Dünya Savaşı'nın yenilgiyle sonuçlanmasından sonra Osmanlı Devleti, 30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütarekesi'ni imzalayarak savaştan çekilmişti. Mütarekeden birkaç gün sonra Enver, Talat ve Cemal Paşaların Alman torpidosuyla İstanbul'dan ayrılması yaklaşmakta olan büyük tehlikenin ilk işaretiydi. Felaketin boyutları ülkenin yabancı askerler tarafından işgal edilmesiyle daha derinden hissedildi. Yenilginin asıl müsebbibi olarak görülen İttihatçılar, kötülüğün sembolü haline gelmeye başlamıştı. Mütarekeden sonra yaşanan işgaller, ekonomik yıkıntılar ve siyasi kaos ortamında ülkenin sahipsiz kalması üzerine; işgal ortamında vatani kurtarmak düşüncesi Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları tarafından adım adım ortaya kondu. Ülkeden kaçmayıp varlığını korumaya çalışan eski İttihatçıların bir kısmı vatan mücadelesinde yer almaya çalışmışlardı. Ancak ülke düşmanlardan kurtarılıp yeni bir ülke kurulurken eski İttihatçıların varlığı yeni yöneticileri rahatsız etti. Bu bağlamda makalede Cumhuriyet'in ilanı sırasında ve sonrasında eski İttihatçıların siyaseten var olma mücadeleleri analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, İttihatçılar, Siyaset, İktidar

THE EFFORTS OF THE OLD UNIONISTS TO EXIST IN POLITICS IN THE EARLY YEARS OF THE REPUBLIC

Abstract

After the defeat in the First World War, the Ottoman Empire withdrew from the war by signing the Armistice of Mondros on 30 October 1918. The departure of Enver, Talat and Cemal Pashas from Istanbul with a German torpedo a few days after the armistice was the first sign of the impending danger. The dimensions of the disaster were felt more deeply when the country was occupied by foreign soldiers. The Unionists, who were seen as the main cause of the defeat, started to become the symbol of evil. After the country was left abandoned in the midst of occupations, economic ruins and political chaos following the Armistice; the idea of saving the homeland under occupation was put forward step by step by Mustafa Kemal Atatürk and his friends. Some of the former Unionists, who did not flee the country but tried to preserve their existence, tried to take part in the struggle for the homeland. However, while the country was liberated from the enemies and a new country was established, the presence of the old Unionists disturbed the new rulers. In this context, the article will analyze the political existence struggles of the former Unionists during and after the proclamation of the Republic.

Keywords : Republic, Unionists, Politics, Power

*Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Alevi Bektaşî Kültürü Anabilim Dalı, fahri.maden@hbu.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-8529-9165

*Dr. Öğr. Üyesi, Beykent Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, sonerdursun@beykent.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-8830-1833

CUMHURİYETİN İLANI VE HÜSEYİN RAUF ORBAY

Nazire DOĞAN*

Öz

Türk tarihinin en önemli siyasi şahsiyetlerinden olan Hüseyin Rauf Orbay’ın en çok eleştirildiği konulardan biri Cumhuriyet’in ilanı konusudur. Rauf Bey, Cumhuriyet karşıtı olduğu iddia edilerek eleştirilerin hedefindeki isim olmuştur. Bu eleştirilerin çıkış noktası Cumhuriyet’in ilan edildiği sırada Rauf Bey’in İstanbul’da bulunan gazetelere verdiği bir demeçten dolayı olmuştur. Rauf Bey gazetelere; “Benim anladığım kuvvetli hükûmet, vazife ve yetkilerini, bunların icaplarını anlamış, milli hâkimiyet esasını benimsemiş, kanaatlerini ve maruz kalacağı zorlukları millet meclisinde samimi ve açık şekilde hal etmek esaslarına sadık ve tecrübeli, olgun bir heyet demektir. Yoksa bazılarının sandıkları gibi zor pazu yumrukla iş görmek isteyen bir heyete kuvvetli hükûmet demek doğru olmaz.” şeklinde bir demeç vermiştir. Bu demeç, Rauf Bey’in Cumhuriyet karşıtı bir kimse olarak değerlendirilmesine neden olmuş, ayrıca Rauf Bey bu demecinden dolayı Ankara’da mecliste bir açıklama yapmak durumunda kalmıştır. Ankara’ya gitmeden önce yakın arkadaşı Ali Fuat Paşa ile görüşmüş ve bu görüşmede Fuat Paşa’ya “Yorgundum, hastaydım. Bu halim esaslı, önemli bir fırka toplantısına çağrılmama mani olmamalıydı. Benim vaziyetimde olup da dışarıda bulunan diğer arkadaşlar çağrıldılar, bir tek ben çağırılmadım.” diyerek Cumhuriyet’in ilan edilmesinde meclise çağırılmamasını, bu kadar önemli bir meselede kendisine haber verilmemesinden duyduğu rahatsızlığı dile getirmiştir. Rauf Bey, mecliste yaptığı açıklamada; Cumhuriyeti ancak millî hâkimiyetin tam manasıyla sağlanması şartıyla kabul ettiğini ve Cumhuriyet taraftarı olduğunu ısrarla vurgulamıştır. Rauf Bey’i Cumhuriyet konusunda en çok eleştiren kişilerden olan İsmet Paşa, aradan yıllar geçtikten sonra Abdi İpekçi’ye verdiği bir röportajda Rauf Bey’in Cumhuriyet karşıtı bir kimse olduğunun açık bir şekilde ispatının olmadığını ifade etmiş, bazı durumların abartıldığını itiraf etmiştir.

Araştırmanın amacı; Hüseyin Rauf Orbay’ın Cumhuriyet’in ilanı hakkında İstanbul’da gazetelere verdiği demeç sonrasında Cumhuriyet karşıtı ilan edilme nedenini açıklamaktır. Konuyu açıklarken olabildiğince tarafsız kaynaklara ve özellikle meclis zabıt ceridelerine yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Rauf Bey, Cumhuriyet, İsmet Paşa

PROCLAMATION OF THE REPUBLIC AND HÜSEYİN RAUF ORBAY

Abstract

One of the most contentious issues concerning Hüseyin Rauf Orbay, a significant political figure in Turkish history, is his stance on the proclamation of the Republic. Rauf Bey was the target of criticism for allegedly being anti-Republican. The starting point of these criticisms was a statement made by Rauf Bey to newspapers in Istanbul during the proclamation of the Republic. Rauf Bey told the newspapers: “A strong government, as I understand it, means a mature and experienced delegation that understands its duties and powers, along with their requirements, that embraces the principle of national sovereignty, and is committed to openly and sincerely addressing its convictions and the challenges it might face in the national assembly. Otherwise, as some people think, it would not be right to call a committee that wants to work with a hard fist a strong government.” This statement caused Rauf Bey to be evaluated as an anti-Republican, and Rauf Bey had to make a statement in the parliament in Ankara because of this statement. Before going to Ankara, he met with his close friend Ali Fuat Pasha “I was tired, I was sick, and this should not have prevented me from being called to an important and fundamental meeting of the party. Other friends who were in my condition and who were outside were called, but I was not the only one.” He expressed his discomfort that he was not called to the parliament for the proclamation of the Republic and that he was not informed about such an important matter. In his statement in the parliament, Rauf Bey insisted that he accepted the Republic only on the condition that national sovereignty was fully ensured and that he was in favor of the Republic. İsmet Pasha, one of the people who criticized Rauf Bey the most on the issue of the Republic, stated in an interview with Abdi İpekçi years later that there was no clear proof that Rauf Bey was anti-Republican and admitted that some situations were exaggerated.

The aim of the research is to explain the reason why Hüseyin Rauf Orbay was declared anti-Republican after his statement to newspapers in Istanbul about the proclamation of the Republic. While explaining the subject, unbiased sources and especially the parliamentary minutes will be used as much as possible.

Keywords: Mr. Rauf, Republic, İsmet Pasha

TÜRK KADINININ PARLAMENTODA SİYASAL TEMSİLİNE BİR KESİT: 1935-1960 YILLARI ARASINDA PARLAMENTODA TÜRK KADINI

Işıl TUNA PINAR*

Öz

Türkiye’de çoğu Avrupa ülkesine göre kadınlar siyasi haklarını daha erken tarihlerde elde etmişlerdir. 3 Nisan 1930 tarihinde Meclisten geçen Belediye Kanunu ile belediye seçimlerine katılmakla başlayan süreç Köy Muhtarlığı ve İhtiyar Heyeti Azalığına kadınların seçme ve seçilme hakkı elde etmesiyle devam etmiş, 5 Aralık 1934 tarihinde yapılan hukuki düzenleme ile milletvekili seçme ve seçilme hakkının elde edilmesiyle nihayete ermiştir. Siyasi hakların elde edilmesinden sonra 8 Şubat 1935 tarihinde yapılan ilk genel seçimlerde 18 kadın milletvekili parlamentoya girmiş ve Türk kadını artık aktif siyasette yerini almıştır. 1935 yılında Meclisteki kadın milletvekillerinin temsil oranı %4,5 iken çok partili hayata geçiş sürecinde 1946 yılında %1,9’a gerilemiş, 1957’de ise daha da düşüş yaşayarak %1,3’e gerilemiştir. 1935-1960 yılları arasında kadınların meclisteki temsili meclisin eril yapısının değişimine etki edecek boyutta olamamıştır. Süreçte kadın milletvekilleri sadece kadınları ilgilendiren meselelerde faaliyet göstermemiş, aynı zamanda gerek meclis kürsüsündeki konuşmaları, gerekse komisyonlardaki aktif faaliyetleriyle çok yönlü siyaset sürdürmeye çalışmışlardır. 1935-1960 yılları arasındaki kadın milletvekillerinin gayretleri günümüzde parlamentoda kadın temsili açısından etki etmiştir. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi, TBMM Arşivi, basın ve araştırma eserlerinden yararlanarak hazırlanacak bu çalışmada, 1935-1960 yılları arasında parlamentoda görev yapan kadın milletvekillerinin faaliyetleri incelenerek tek parti dönemi ile çok partili hayata geçiş sürecinde parlamentoda kadın temsili mukayeseli olarak incelenecek ve Türk demokrasisine etkileri, katkıları tespit edilecektir.

Anahtar kelimeler: Parlamento, Siyasi Temsil, Kadın

A SECTION OF THE POLITICAL REPRESENTATION OF TURKISH WOMEN IN THE PARLIAMENT: TURKISH WOMEN IN THE PARLIAMENT BETWEEN 1935-1960

Abstract

In Turkey, women gained their political rights earlier than in most European countries. The process started with their participation in municipal elections, as provided by the Municipality Law passed by the parliament on April 3, 1930, and continued with women gaining the right to vote and be elected as Village Headman and Council of Aldermen. Finally, on December 5, 1934, a legal regulation was enacted that granted women the right to vote and be elected as members of parliament. In the first general elections held on February 8, 1935, after political rights were obtained, 18 female deputies entered the parliament and Turkish women now took their place in active politics. While the representation rate of female deputies in the Parliament was 4.5% in 1935, it decreased to 1.9% in 1946 during the transition to multi-party life and experienced a further decrease in 1957, falling to 1.3%. Between 1935 and 1960, women’s representation in the parliament was not at a level that would affect the change in the masculine structure of the parliament. During the process, female MPs not only acted on issues concerning women, but also tried to pursue diverse political activities with both their speeches at the parliamentary rostrum and their active activities in the commissions. The efforts of female MPs between 1935 and 1960 have had an impact on women’s representation in parliament today. In this study, which will be prepared by making use of the Presidential State Archives, the Grand National Assembly of Turkey Archives, press sources, and research works, the activities of female MPs who served in the parliament between 1935 and 1960 will be examined comparatively, and their effects and contributions to Turkish democracy will be determined.

Keywords: Parliament, Political Representation, Women

*Dr., Kayseri Üniversitesi, Tomarza Mustafa Akıncıoğlu Meslek Yüksekokulu, naziredogan@kayseri.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-2659- 6872.

*Doç. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Rektörlük, Ortak Dersler Bölümü, isil.tuna@msgsu.edu.tr ORCID No: 0000-0002-6238-1609

MİLLÎ MÜCADELE’DEN CUMHURİYET’E KADIN CEMİYETLERİNİN FAALİYETLERİ

Zümrüt ÜSKÜL*

Öz

Osmanlı Devleti son döneminde varlığını sürdürmek için dış güçlerle mücadele etmiştir. Bu mücadele, devlet erki yanında toplum tabanına da yayılmıştır. Halk, istilalara karşı kendi arasında örgütlenerek cemiyetler kurmuştur. Toplumu maddi ve manevi anlamda toparlamaya ve desteklemeye yönelik faaliyetleri amaç edinmiş olan tüm bu cemiyetler içerisinde kadınların kurdukları cemiyetler de yer almıştır. Özellikle kadın özgürlüğünün 1908-1910 yıllarında hürriyet, adalet, eşitlik fikirlerinin etkisiyle önem kazanması ve yaygınlaşmaya başlaması ile kadının toplum hayatında ön safhalarda yer almasını sağlamış, kadın cemiyetlerinin temelini oluşturmuştur.

I. Dünya Savaşı’nda yaşanan olumsuz süreç ve cephelerde insan kayıplarının çoğalması toplumda hayat devamlılığını sağlayacak insan gücünün azalmasına sebep olmuştur. Erkeklerin savaşa katılması kadınların birçok alanda faaliyet göstermesine neden olmuştur. Kadınların memur olarak çalışması, ticarete hatta orduda yer alması ile kadın istihdam alanlarını genişlemiştir. Bu noktada kadınların sosyal ve kültürel anlamda gelişmesini sağlayacak cemiyetler ön plana çıkmıştır. Kadının toplumsallaşması, eğitim alması, iş hayatında bulunması, günümüz Türkiye’sindeki kadınların faaliyet alanlarının Milli Mücadele ile başladığının anlatılması, donanımlı Cumhuriyet kadınının yetişmesi için bu cemiyetlerin faaliyetleri arşiv belgeler ve basılı eserler yardımıyla incelenecektir.

Gönüllü kadınların kurdukları cemiyetler kimi zaman kadınlara istihdam sağlamak, kimi zaman asker olarak cephede yer almak, kimi zaman kadın hak ve özgürlüklerini gün yüzüne çıkarmak için çalışmıştır. Bu bağlamda çalışma Millî Mücadele dönemi itibariyle başta Nezihe Muhiddin’in Osmanlı Türk Hanımları Esirgeme Derneği, Enver Paşa’nın Osmanlı Kadınları Çalıştırma Cemiyet-i İslamiyyesi, Halide Edip’in Teali-i Nisvan Cemiyeti başta olmak üzere tüm kadın cemiyetlerinin çalışmaları, belgelerin yanında çıkardıkları yayınların Milli Kütüphane Gazeteler bölümünde ele alınarak incelenmesi planlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Kadın, Cemiyet, Milli Mücadele, Cumhuriyet Kadını.

ACTIVITIES OF WOMEN’S SOCIETIES FROM THE NATIONAL STRUGGLE TO THE REPUBLIC

Abstract

The Ottoman Empire struggled with foreign powers to maintain its existence in its last period. This struggle spread to the worshiper of society as well as the state. This struggle spread not only to the grassroots of society but also the top officials of the state. The people organized among themselves against the invasions and established societies. Among all these societies, which aimed to gather and support the society materially and spiritually, there were also societies founded by women. Especially in the years of 1908-1910, when women’s freedom gained importance and became widespread with the influence of the ideas of freedom, justice and equality, it enabled women to be at the forefront of social life and formed the basis of women’s societies.

The negative processes experienced in the First World War and the increase in human casualties on the fronts caused a decrease in the manpower that would ensure the continuity of life in the society. The participation of men in the war caused women to operate in many fields. With women working as civil servants and taking part in trade and even in the army, women’s employment areas have expanded. At this point, societies that will ensure the social and cultural development of women have come to the fore. The activities of these societies will be examined with the help of archival documents and printed works in order to socialize women, to receive education, to be in business life, to explain that the fields of activity of women in today’s Turkey started with the National Struggle, and to raise well-equipped Republican women.

The societies founded by volunteer women sometimes worked to provide employment to women, sometimes to take part in the front as soldiers, and sometimes to bring women’s rights and freedoms to light. In this context, the study includes publications published by all women’s societies, especially Nezihe Muhiddin Ottoman Turkish Women’s Protection Association, Enver Pasha’s Ottoman Women’s Employment Society, Halide Edip’s Teali-i Nisvan Society, as well as documents, as of the National Struggle period. It is planned to be examined in the section of newspapers.

Keywords: Women, Society, National Struggle, Republic Woman

ULUSAL İKTİSADİ MÜCADELENİN SİMGESİ VE ARACI: TÜRK KADINLARI (1930-1939)

Büşra YÜKSEL EMEÇ*

Öz

1930’lu yıllarda Türkiye’de dış ve iç sebeplerden dolayı ortaya çıkan ekonomik kriz döneminde ülkede topyekûn mücadeleye gidilmiştir. Ülkedeki topyekûn mücadele incelendiğinde Türk kadınları, mücadelenin simgesi haline gelmiş; basın, hükümet ve toplum, kadınlara önemli sorumluluklar yüklemiştir. Çalışma, ekonomik kriz döneminde kadınların vazifelerini, kadınların tasarruf görevini ne kadar yerine getirdiklerini, ne gibi faaliyetlerde bulunduklarını, ekonomik krizde kadını ön plana çıkaran sebepleri, kadın ve tasarruf ilişkisini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Ekonomik krizden kurtulmanın temel taşı olan tasarruf, kadın ile bütünleştirilmiş, kadın ve tasarruf başlığı, toplumun ve basının gündemini meşgul eden bir konu olmuştur.

Ekonomik savaşta kadının öne çıkarılması, erkeğin ise geri planda kalması bazı Türk kadınları tarafından tartışılmıştır. Lüksün ahlaksızlığa yol açıp açmadığı, kadınların müsrif olup olmadığı da tartışılan konular arasında yer almıştır. 1930’lu yıllarda ideal ve medeni kadın gibi kavramlar ortaya atılmış; israf etmemek, maddi ve manevi fedakârlıklar yapmak, ideal ve medeni kadın olabilmenin şartı olmuş, böylece kadınları tasarruflu olmaya özendirmeye çalışmışlardır.

Türk kadınları, iktisadi mücadeleye gönüllü olarak mı katılmışlardır? Yoksa toplum ve hükümet baskısı, kadınları bu göreve mecbur mu bırakmıştır? Ülkenin yıllarca savaş halinde olması sebebiyle fazlasıyla yıpranan Türk kadınlarının, savaş sonrası rahatlama ve toplumsal hayatta aktif olmaları onları eğlence ve lüks hayatına özendirmiştir. Bu durum ilk başta çoğu kadını müsriflikle lekelemiş olsa da Türk kadınlarının Milli Mücadele yıllarındaki fedakârlıklarını iktisadi mücadele sırasında da görmek mümkün olmuştur.

Çalışmada, basın, meclis tutanakları ve telif eserlerden yararlanılmış, ortaya atılan tezleri kuvvetlendirmek için dönemin önemli isimleri tanık gösterilmiş, genelden özele inilerek çıkarımlarda bulunulmuş; ayrıca araştırmada, sınıflandırma ve tartışma yönteminden de yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 1929 Ekonomik Krizi, Tasarruf, Yerli Malı, Kadınlar Birliği

THE SYMBOL AND TOOL OF THE NATIONAL ECONOMIC STRUGGLE: TURKISH WOMEN (1930-1939)

Abstract

In the 1930s, an all-out struggle began in Turkey due to the economic crisis. Turkish women have also become the symbol of this struggle. Important responsibilities were assigned to women by the press, the government, and society. In the study, women’s roles during this period, the extent to which they fulfilled their savings duties, their activities, and the factors that brought them to the forefront during the economic crisis will be examined.

Savings, a measure of the economic crisis, became closely associated with women. The relationship between women and savings was an important subject that captured the attention of both society and the media. The fact that women were brought to the fore and men remained in the background in the economic battle was reacted and discussed by some Turkish women. Discussions also revolved around whether luxury led to immorality and whether women were extravagant. Additionally, in the 1930s, the concepts of the ‘ideal’ and ‘civilized’ woman emerged, emphasizing the importance of frugality, both materially and spiritually. Thus, they encouraged women to be thrifty.

Did Turkish women participate in the economic struggle voluntarily, or were they forced to this role due to social and government pressure? The long years of conflict and the great sacrifices and sufferings that Turkish women underwent made it easier for them to relax and become more involved in social life, which at first promoted luxury and indulgence. Nonetheless, their commitment and sacrifices during the War of Independence could be seen in the current economic hardship.

This research has drawn upon a number of sources, including copyrighted works, parliamentary records, and press reports. The theses that have been presented are reinforced by the citation of notable historical figures. The research takes a thorough approach, progressing from broad viewpoints to particular findings. It also uses discussion and classification techniques for analysis.

Keywords: 1929 Economic Crisis, Saving, Locally Made, Women’s Union

*Doktora Öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Estitüsü Tarih Bölümü, Bursa, zumrutuskul@gmail.com.
ORCID No: 0000-0002-8448-9899.

*Doktora Öğrencisi, Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih Doktora, busrayuksell95@gmail.com, ORCID No: 0000-0003-0135-1139

ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ’NDE MİMARLIK VE FOTOĞRAF İLİŞKİSİ

Çağla ERCANLI*

Öz

Cumhuriyetin kuruluşunun ilk yılları hızlı kültürel devrimlerin yaşandığı, sanatın ve eğitimin yüceltildiği, “*Medeniyet zirvesinin merdiveni sanattır.*” düşüncesinin egemen olduğu bir dönemdir. Yeni siyasal süreçle birlikte, sanatın tabana yayılmasının ve toplum olarak çağdaş bir yaşama geçilmesinin, aynı zamanda “ulus” olgusunun yaratılması için gerçekleştirilen kültürel devrimin büyük adımları 1931-1938 yılları arasında atılmıştır. Bu dönemde mimarlık ve fotoğraf, çağdaşlaşma yolunda ilerleyen Türkiye Cumhuriyeti’nin “modern ulus”, “ulus devlet”, “milli kimlik” ifadeleri ışığında kavramsallaştırılmasında kullanılan araçlar olmuşlardır. Cumhuriyet ideolojisinin gücünü yansıtacak şekilde oluşturulan mimari ürünler değişen devlet rejiminin gücünü sembolize ederken, fotoğraf ise bu düşünsel izleğin değişen rejimle birlikte dönüşen toplum arasında da yayılmasına hizmet eden belgeleme, temsil ve yeniden üretim aracı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, 1931-1938 yılları arasında Erken Cumhuriyet Dönemi’nde mimarlık ve fotoğraf ilişkisini dönemin mimari, kültür, sanat dergileri üzerinden araştırmak ve Cumhuriyet ideolojisinin mimarlık ve fotoğraf aracılığıyla nasıl yansıtıldığı ve yayıldığını anlamaya çalışmaktır. Araştırma kapsamında; Arkitekt ve La Turquie Kemaliste dergileri incelenecektir. Çalışmada incelenmek üzere seçilen dergilerin içerik analizi yapılarak mimarlık ve fotoğrafın etkileşiminden doğan imgeler toplamı Cumhuriyet ideolojisi üzerinden irdelenecektir. Çalışmanın bulguları, Cumhuriyet rejiminin ve modern hayat tarzının topluma benimsetilmesinde mimarlık ve fotoğraf etkileşiminden yararlanıldığını göstermektedir. Sonuç olarak, incelenen fotoğrafların yalnızca Türk modernleşmesinin görsel tarihi olmayıp, Atatürk ilke ve devrimlerine inanan bir toplumun sembolü olduğu açıktır.

Anahtar Kelimeler: Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı, Mimarlık ve İdeoloji, Fotoğraf, Dergiler, Yeniden Üretme

THE RELATIONSHIP BETWEEN ARCHITECTURE AND PHOTOGRAPHY IN THE EARLY TURKISH REPUBLICAN PERIOD

Abstract

The first years of the establishment of the Republic were a period in which rapid cultural revolutions took place. Major cultural steps were taken between 1931-1938 to disseminate art to the masses and transition to a contemporary way of life as a society, as well as to create the phenomenon of ‘nation’. In this period, architecture and photography played pivotal roles as instruments used to conceptualize the ‘modern nation,’ the ‘nation-state,’ and ‘national identity,’ all in the light of the prevailing Republican ideology. The architectural works of that period symbolized the power of that state regime. Accordingly, photography was also a tool of propaganda for disseminating the ideology of this new regime among the society and documentation, representation and reproduction. The aim of this study is to investigate the relationship between architecture and photography in the Early Republican Period between 1931-1938 through the architecture, culture and art magazines and to try to understand how the Republican ideology was reflected and propagated through architecture and photography. In this context, Arkitekt and La Turquie Kemaliste magazines will be examined. By conducting a content analysis of the magazines selected to be examined in the study, the totality of images resulting from the interaction of architecture and photography will be examined through the ideology. The findings show that the interaction of architecture and photography were used to impose the regime and modern lifestyle on the society. It is clear that the photographs examined are not only the visual history of Turkish modernization, but also the symbol of a society that believes in Atatürk’s principles and revolutions..

Keywords: Architecture of the Early Republican Period, Architecture and Ideology, Photography, Magazines, Reproduction

CUMHURİYET DÖNEMİ’NDE KENTSEL VE MİMARİ KORUMA KÜLTÜRÜNÜN GELİŞİMİ

Umut Devrim TUNCA*

Öz

Cumhuriyet’in ilan edildiği 1923 yılından itibaren, savaşın etkilerini ortadan kaldırarak yeni bir devlet kurmak adına atılan ilerici adımlar, bir yandan ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı hedeflerken bir yandan da harap durumdaki yerleşim alanlarının ayağa kaldırılmasına yönelik çalışmaları kapsamıştır. ‘Geçmiş ve tarihi koruma’nın yenilikçi atılımların karşısı gibi algılandığı bu zorlu koşullar altında, tarihi eserlerin korunması / restorasyonu geri planda kalmış ancak Türk Tarih Kurumu gibi girişimler, kültürel ve mimari mirasın geleceğe aktarılmasında büyük katkı sağlamışlardır. 1950’lerden itibaren yasal düzenlemeler ve uluslararası anlaşmaların imzalanmasıyla birlikte çağdaş koruma ilkeleri benimsenmiş, 1973 tarihli 1710 sayılı ‘Eski Eserler Yasası’ ile -Avrupa ülkeleriyle eş zamanlı olarak- korumanın ölçeği kentsel boyuta taşınmıştır. Bu çalışmada, Atatürk’ün arkeolojiye ve tarihe olan ilgisiyle de gelişen koruma kültürünün, Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak belirtilen yasasının çıkışına kadar olan süreçteki gelişimi ele alınacaktır. Bu dönemde koruma alanında katkıları olan Albert Gabriel, Ali Saim Ülgen gibi mimarlar ile Vakıflar Müdürlüğü ve Kültür Bakanlığı gibi kurumların yaptıkları çalışmalar değerlendirilecektir. Günümüzde kabul gören çağdaş restorasyon ilkeleri ile karşılaştırılacak dönem uygulamalarının kentsel ve mimari koruma kültürüne katkıları, literatür araştırması, arşiv taraması ve karşılaştırmalı değerlendirme ile ortaya konulacaktır. Bu sayede, erken Cumhuriyet döneminin zor koşulları altında gelişen mimarlık söylemleri içinde koruma disiplininin boyutu da tartışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Cumhuriyet Dönemi, Koruma, Kültürel Miras, Restorasyon

DEVELOPMENT OF URBAN AND ARCHITECTURAL CONSERVATION CULTURE IN REPUBLIC PERIOD

Abstract

Since 1923, when the Republic was declared, the progressive steps taken to eliminate the effects of the war and establish a new state have included efforts to revive ruined residential areas while aiming at economic, social and cultural development. Under these challenging conditions, where ‘preserving the past and history’ is perceived as the opposite of innovative breakthroughs, the preservation / restoration of historical monuments has remained in the background, but initiatives such as the Turkish Historical Society have made a great contribution to the transfer of cultural and architectural heritage to the future. Starting from the 1950s, with the signing of legal regulations and international agreements, modern conservation principles were adopted, and with the ‘Ancient Monuments Law’ No. 1710 dated 1973 - simultaneously with European countries - the scale of conservation was moved to the urban dimension. In this study, the development of the conservation culture, which developed with Atatürk’s interest in archeology and history, from the first years of the Republic to the enactment of the law will be discussed. During this period, the works of architects such as Albert Gabriel and Ali Saim Ülgen, who contributed to the field of conservation, and institutions such as the Directorate of Foundations and the Ministry of Culture will be evaluated. The contributions of the period practices to the urban and architectural conservation culture, which will be compared with the contemporary restoration principles accepted today, will be revealed through literature research, archive scanning and comparative evaluation. In this way, the dimension of the conservation discipline within the architectural discourses that developed under the difficult conditions of the early Republican period will be discussed.

Keywords: Republic Period, Conservation, Cultural Heritage, Restoration

*Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, Mimari Restorasyon Programı, cagla.ercanli@kavram.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-9450-9462

*Dr. Öğretim Üyesi, İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, Mimari Restorasyon Programı, umut.genc@kavram.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-5420-3925

MİMARİ TASARIM YARIŞMALARININ ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ’NE ETKİLERİ

Pelin ÖZDEN*

ÖZ

“1930-1950 döneminin en önemli olgusu, yarışma yöntemi ile genç Cumhuriyet’in mimarlık kültürünü tüm yurda yaymak istemesidir.

-Hasan Özbay, 1993”

Kullanıcılar ve tasarım aşaması ile sonrasında içindeki yaşantı üzerinden bir etkileşim ortamı olan bina, özellikle kamu yapılarında ayrıcalıklı bir duruş sergiler. Kamu binalarının elde edilmesi için açılan yarışmalar, kurum ve yönetim yapılarında kamusal yapıyı, devletin kimliğini ve toplumun ideolojik duruşunu yansıtır. Türkiye’de yeni rejim ile birlikte 1930’lu yıllar, ihtiyaç duyulan kamu yapılarının üretiminin arttığı ve proje elde etme yöntemi olarak tasarım yarışmalarının gündemde olduğu yıllardır. Erken Cumhuriyet Dönemi olarak bilinen bu yılların, Türk mimarlığı için bir geçiş dönemi olduğu, modernleşme süreci ile birlikte her alanda değişimler yaşandığı ve mimarlık alanında yeni ideolojiye uygun yapıların inşa sürecine girildiği bilinmektedir. Bu çalışma sunumu içerisinde ele alınan mimari tasarım yarışmalarının, Türkiye’de Erken Cumhuriyet Dönemi mimarlığı üzerindeki etkilerini kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erken Cumhuriyet Dönemi, Mimari Tasarım Yarışmaları, Türkiye Mimarisi

THE EFFECTS OF ARCHITECTURAL DESIGN COMPETITIONS ON THE EARLY REPUBLICAN PERIOD

Abstract

“The most important phenomenon of the 1930-1950 period is the young Republic’s desire to spread the architectural culture throughout the country through the competition method.

- Hasan Özbay, 1993”

The building, which is an environment of interaction between the users and the design phase and then the life inside, exhibits a privileged stance, especially in public buildings. Competitions opened for the acquisition of public buildings reflect the public structure, the identity of the state, and the ideological stance of the community in institutional and administrative buildings. With the new regime in Turkey, the 1930s were the years when the production of needed public buildings increased, and design competitions were on the agenda as a method of obtaining architectural projects. It is known that the Early Republican Period, was a transitional period for Turkish architecture changes were experienced in every field with the modernization process, and the process of constructing buildings in accordance with the new ideology in the field of architecture was initiated. The architectural design competitions discussed in the presentation of this study cover their effects on the architecture of the Early Republican Period in Turkey.

Keywords: Early Republican Era, Architectural Design Competition, Architecture of Turkey

CUMHURİYET’İN MODERNLEŞME PROJESİ İÇERİSİNDE ŞEKER FABRİKALARI: MALATYA ŞEKER FABRİKASI ÖRNEĞİ

Nilay ÖZCAN USLU*

Öz

Cumhuriyet’in ilanıyla beraber ulus devlet bilinci ekseninde sosyoekonomik ve sosyokültürel olarak bütünsel bir kalkınma hedeflenmiştir. Cumhuriyet’in modernleşme projesi olarak beliren bu süreçte, ülkeyi besleyen, kalkındıran ve dışa bağımlılığı azaltan bir ekonomik kalkınma modelinin gerçekleştirilmesi vurgulanmıştır. Başlangıçta küçük ölçekli işletmelerin devlet tarafından desteklenmesi üzerine kurulu bu model, yerini devlet eliyle kurulan büyük ölçekli üretim yerleşkelerine bırakmıştır. Söz konusu yerleşkelerin kurulmasıyla mevcut doğal kaynaklar ham madde olarak kullanılmış ve kendi kendine yeten bir üretim döngüsü oluşturulmuştur.

Cumhuriyet’in endüstriyel yerleşkeleri olarak ön plana çıkan ve kuruldukları Anadolu kentlerinde istihdam yaratarak ekonomik kalkınmayı sağlayan fabrikalar, aynı zamanda kadın - erkek bir arada çalışma, sosyalleşme, dayanışma, kolektif bir bilinç oluşturma gibi unsurları görünür kılmıştır. Böylece fabrikaların yer aldığı kentler ve yakın çevrelerinde yeni bir gündelik hayat kurgusu biçimlenmeye başlamıştır.

Cumhuriyet Dönemi’nin yeni yüzünü temsil eden endüstriyel yerleşkelerden biri de şeker fabrikalarıdır. Alpullu, Uşak, Eskişehir ve Turhal Şeker Fabrikaları, kuruluşları Erken Cumhuriyet Dönemi içerisinde yer alan ilk dört fabrikadır. Artan şeker ihtiyacıyla birlikte 1953 ve 1956 yılları arasında 11 yeni fabrika daha kurulmuş ve sonrasında kurulan fabrikalarla bu sayı 33’e çıkmıştır. Bu araştırmaya konu olan Malatya Şeker Fabrikası, 1956 yılında işletmeye açılarak üretim sürecine başlayan 11 fabrikadan biridir. Bir fabrika olmasının ötesinde bulunduğu kentsel alana ekonomik ve kültürel katkı sağlamış ve kente ilişkin yeni bir kimlik ve bellek yaratımının önünü açmıştır.

Bu kapsamda çalışma, literatür taraması ve yerinde incelemeye dayalı bir düzlemde ilerleyerek Cumhuriyet’in modernleşme araçları içerisinde yer alan Malatya Şeker Fabrikası’nın mekânsal biçimlenişini ele alır ve bir yerleşke modeli ekseninde o dönem yaratılması hedeflenen yeni gündelik hayat modeline ilişkin çıkarımlar ortaya koymayı amaçlar.

Anahtar Kelimeler: Şeker Fabrikaları, Endüstri Yerleşkeleri, Modern Gündelik Hayat

SUGAR FACTORIES IN THE MODERNIZATION PROJECT CONTEXT OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE: MALATYA SUGAR FACTORY CASE

Abstract

With the establishment of the Republic, a comprehensive development aiming at socio-economic and socio-cultural aspects within the framework of the national state consciousness was targeted. In the process that emerged as the modernization project of the Republic, it was emphasized that an economic development model that would feed the country, promote development, and reduce external dependence should be realized. Initially based on the support of small-scale enterprises by the state, this model was replaced by large-scale production complexes established by the state. With the establishment of these complexes, existing natural resources were used as raw materials, and a self-sustaining production cycle was created.

The factories that emerged as industrial complexes of the Republic and provided economic development by creating employment in the Anatolian cities where they were established also made elements such as working together, socialization, solidarity, and collective consciousness visible. Thus, a new daily life narrative began to take shape in the cities where the factories were located and their immediate surroundings.

One of the industrial complexes representing the new face of the Republic era is sugar factories. Alpullu, Uşak, Eskişehir, and Turhal Sugar Factories are the first four factories established within the Early Republic Period. With the increasing need for sugar, 11 new factories were established between 1953 and 1956, and with the factories established later, this number increased to 33. The Malatya Sugar Factory, which is the subject of this research, is one of the 11 factories that were put into operation in 1956 and started production. Beyond being a factory, it has contributed to the economic and cultural aspects of the urban area where it is located and has paved the way for the creation of a new identity and memory related to the city.

In this context, this study aims to address the spatial formation of the Malatya Sugar Factory, which is one of the tools of modernization of the Republic, based on literature review and on-site examination and to present findings regarding the new daily life model aimed to be created in that period within the framework of a settlement model.

Keywords: Sugar Factories, Industrial Settlements, Modern Daily Life

*Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, Mimari Restorasyon Programı, pelin.aykutlar @kavram.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-5157-9919

*Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, Tasarım Bölümü, İç Mekan Tasarımı Programı, nilay.ozcanuslu@kavram.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-3211-4494

TÜRKİYE - AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİNDE “EGEMENLİK” SORUNU

Armağan GÖZKAMAN*

Öz

Bu makale, Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasındaki karmaşık ve dinamik ilişkiyi egemenlik merceğinden incelemektedir. Jeopolitik değişimlerin ve yükselen milliyetçiliğin damgasını vurduğu bir çağda, devlet egemenliği ile bölgesel bütünleşme arasındaki etkileşimin önemi artmış durumdadır. Bu bağlamda, Türkiye ile AB arasındaki karmaşık ve dinamik ilişkinin egemenlik tabanında incelenmesinde fayda bulunmaktadır. Nitekim AB’nin Türkiye tarafından alınan çeşitli dış politika kararlarını -ve hayata geçirilen çeşitli dış politika eylemlerini- egemenlik ihlali olarak değerlendirmesi ve çeşitli yaptırımlar uygulaması sonucunda Brüksel ile Ankara arasında zaten dondurulmuş olan müzakerelerin yeni bir darbe daha aldığı ileri sürülebilir.

Araştırma, bu bakış açısının sonucu olarak, birbiriyle ilişkili üç yansıma zemini üzerinde kapsamlı bir analiz sunmayı amaçlamaktadır: Diplomatik söylem, politika tercihleri ve uluslararası gelişmeler. Böylelikle yalnızca Türkiye-AB ilişkileri bağlamında egemenliğin gelişen doğasını incelemekle yetinmeyerek -aynı zamanda bu ilişkilerin sahip olduğu çok yönlü sürece ilişkin farklı bir bakış açısı sağlamaya da yardımcı olacak şekilde- tarafları bekleyen zorluklar ve fırsatların tartışılması da amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Egemenlik, Avrupa Birliği

THE ‘SOVEREIGNTY’ ISSUE IN TURKIYE-EUROPEAN UNION RELATIONS

Abstract

This research aims to explore the complex and dynamic relationship between Türkiye and the European Union (EU) through the prism of sovereignty. In an era marked by shifting geopolitical landscapes and the resurgence of nationalist sentiments, understanding the interplay between state sovereignty and regional integration becomes paramount. In this context, the complex and dynamic relationship between Turkey and the EU deserves to be explored carefully, from a sovereignty standpoint. The EU has condemned various Turkish foreign policy decisions and implementations as violations of sovereignty. The EU’s subsequent sanctions have led to another blow for the already stalled negotiations between Brussels and Ankara.

Within this perspective, another objective of the research emerges: To provide a comprehensive analysis on three interrelated grounds of reflection, namely, the diplomatic discourse, policy choices, and international developments. They will not only dissect the evolving nature of sovereignty in the context of Türkiye-EU relations, but also help provide a nuanced perspective on the multifaceted process that these relations possess -consequently offering insights into the challenges and opportunities that lie ahead for both parties as they navigate this complex terrain

Keywords: Sovereignty, European Union

SİYASAL FELSEFE VE EGEMENLİK

Koray TÜTÜNCÜ*

Öz

Cumhuriyetimizin siyasal anlatısı ve kendisini haklılaştırmasında “Egemenlik” kavramı son derece önemli bir role sahiptir. Bu çalışma egemenlik kavramınının cumhuriyetimiz açısından anlamını siyasal tarih açısından değil siyasal felsefe disiplini içinden ele alacaktır. Bunu yaparken de cumhuriyetin egemenliği haklılaştırılırken birbiriyle bağlantılı olarak öne sürülen iki tezi sorgulamayı amaçlamaktadır:

Birinci Tez: Egemenlik gökyüzünden yeryüzüne inmiştir.

İkinci Tez: Egemen kendisinden başka hiçbir şey tarafından belirlenemez.

Birinci Tez egemenliğin kaynağına ilişkin devrimci bir değişimi - tanrısal düzeyden insani düzeye geçiş anlamında - ifade ederken, ikincisi onun mutlak, yani varlığının koşulu ya da nedenini kendinde içkin olanı belirtmek için kullanılmaktadır. Çalışma siyasal felsefe paradigması içinde egemenliğin bu iki tezini klasik ve modern dönemlere gönderme yaparak incelemeyi amaçlamaktadır. Bunu yaparken de cumhuriyetin egemenliğe yönelik haklılaştırmasının bugüne kadar kabul gören bu iki tezin düşündüğümüz/kavradığımız anlamı içermeyebileceğine ilişkin bir tartışma açmayı planlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Egemenlik, Aşkınlık-İçkinlik, Parlamentarizm

POLITICAL PHILOSOPHY AND SOVEREIGNTY

Abstract

Abstract

The concept of “Sovereignty” plays an exceedingly important role in the political narrative and self-justification of our Republic. This study will approach the meaning of the concept of sovereignty for our republic not from the perspective of political history but from within the discipline of political philosophy. In doing so, it aims to scrutinize two interrelated theses that are put forward when justifying the sovereignty of the Republic:

First Thesis: Sovereignty has descended from the heavens to the Earth.

Second Thesis: Sovereignty cannot be determined by anything other than itself.

The first thesis expresses a revolutionary change regarding the source of sovereignty, signifying a transition from the divine realm to the human realm. The second thesis is used to specify its absoluteness, meaning that its condition or reason for existence is inherent within itself. This study aims to examine these two theses of sovereignty within the paradigm of political philosophy, making references to both the classical and modern periods. In doing so, it plans to open a discussion regarding whether the justification of sovereignty in the Republic, according to these two accepted theses, may not encompass the meaning we have traditionally understood or grasped.

Keywords: Sovereignty, Transcendentness - Immanence, Parliamentarism

* Prof. Dr. İstanbul Beykent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, armagangozkaman@beykent.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-6849-273X

* Prof. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü, koraytutuncu@gmail.com, ORCID No: 0000-0002-5486-1346

“EN UZUN YÜZYIL” SONRASİ EGEMENLİĞİN DÖNÜŞÜMÜ

Mustafa KARAHÖYÜK*

Öz

Hem Dünya Savaşı’nın kaybı sonrası gerçekleşen işgallerden ötürü Türkiye’nin siyasi egemenliğinin neredeyse ortadan kalkması, hem de paradigmanın saltanattan cumhuriyete dönüşümünde egemenliğin kaynağının kimde olduğu çekişmesi, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş sürecinde ‘hâkimiyet-i milliye’ meselesini bütün tartışmaların göbeğine taşıdı. Cumhuriyetin kuruşu için bu denli önem arz eden egemenlik ilkesi 20. yy’da büyük tartışmaları beraberinde getirdi. Uluslararası çatışmaların önlenmesi, sorunların barışçıl yollarla çözülmesi ve ekonomik entegrasyon için kurulan uluslararası örgütler, devletlerin egemenliklerinin yeni konumunu tartışmaya açtı. Liberal paradigma egemenliği modası geçmiş ve otoriter bir aparat olarak görünken muhafazakar paradigmayla uluslar üstü örgütlerin ve uluslararası hukuksal normların üstünlüğüne şüpheyile baktı. Bu çalışmada egemenlik ilkesinin dönüşümü Alman hukukçu-düşünür Carl Schmitt perspektifinden ele alınmış ve liberal paradigmanın bu ilke bağlamında çelişkileri ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Egemenlik, Liberalizm, Carl Schmitt

THE TRANSFORMATION OF SOVEREIGNTY AFTER “THE LONGEST CENTURY”

Abstract

Both the near erosion of Turkey’s political sovereignty due to the occupations following World War I and the dispute over the source of sovereignty during the transition from monarchy to republic, following the loss of the war, placed the issue of ‘national sovereignty’ at the heart of all discussions during the establishment process of the Republic of Turkey. The principle of sovereignty, which was so crucial for the establishment of the Republic, brought about significant debates in the 20th century. International organizations established to prevent international conflicts, resolve issues through peaceful means, and promote economic integration opened up discussions on the new position of states’ sovereignty. While the liberal paradigm viewed sovereignty as outdated and as an authoritarian apparatus, the conservative paradigm looked at the supremacy of supranational organizations and international legal norms with suspicion. In this study, the transformation of the sovereignty principle is examined from the perspective of the German jurist-philosopher Carl Schmitt, and the contradictions within the liberal paradigm concerning this principle are highlighted.

Keywords: Sovereignty, Liberalism, Carl Schmitt

DÜNYANIN ÇEŞİTLİ BÖLGELERİNDE VE TÜRKİYE’DE MEYDANA GELEN DEPREMLERİN EKONOMİK MALİYETLERİ, ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Kamil USLU*

Öz

Geçmişten günümüze, dünyanın çeşitli bölgelerinde ve ülkemizde irili ufaklı birçok depremler meydana gelmiştir ve gelmeye devam edecektir. Çalışmanın, Cumhuriyetimizin 100. yılında yapılmış olması ayrı bir öneme sahiptir. Bazı uluslararası ve yerel depremlerin büyük ölçekli depremler olması can ve mal kayıplarına neden olmuştur. Gelişmiş ülkelerde olan depremler ile gelişmekte olan ülkelerdeki depremler, can ve mal kayıplarında farklılıklar göstermektedir. Depremlerin maliyetlerini tam olarak belirlemek mümkün değildir. Ülkelerde oluşan deprem sonrası hasarın belirlenmesi ve telafisi, kamu bütçelerine büyük yük oluşturarak, bütçe açıklarına ve enflasyona neden olabilmekte ve kamu gelir ve harcama disiplini bozabilmektedir. Depremlerden en az oranda etkilenebilmek, depremlerle yaşayabilmeyi öğrenebilmek için kanunlara itibar edilmeli ve konut yapılarında deprem yönetmeliklerine aykırı yapılaşmaya izin verilmemelidir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Deprem Maliyetleri, Depremlerden Korunma

ECONOMIC COSTS OF EARTHQUAKES OCCURRING IN VARIOUS REGIONS OF THE WORLD AND IN TURKEY, PRECAUTIONS TO BE TAKEN

Abstract

From past to present, many earthquakes, large and small, have occurred in various parts of the world and in our country and continue to occur. The fact that the study was conducted on the 100th anniversary of our Republic has a special importance. Some international and local earthquakes were large-scale earthquakes and caused loss of life and property. There are differences in the loss of life and property between earthquakes in developed countries and developing countries. It is not possible to determine the exact costs of earthquakes. Identification and compensation of damage after earthquakes in countries can create a great burden on public budgets, causing budget deficits and inflation, and disrupting public income and expenditure discipline. In order to be least affected by earthquakes, to learn to live with earthquakes, construction in violation of the laws and earthquake regulations should be allowed.

Keywords: Earthquake, Earthquake Costs, Protection From Earthquakes

*Dr Öğr. Üyesi., İstanbul Beykent Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (EN) Bölümü, mustafakarahoyuk@beykent.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-9051-7665

*Prof. Dr., Doğuş Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, kuslu@dogus.edu.tr, ORCID No: 0000-002-4518-3133

ATATÜRK’ÜN HAYALİNDEKİ EKONOMİ MODELİ VE GERÇEKLER

Semra BOĞA*

Öz

Atatürk’ün 20. yüzyılın başlarındaki ileri görüşlü liderliğiyle, yalnızca siyasi ve sosyal reformları değil, aynı zamanda iddialı ekonomik hedefleri de kapsayan modern Türkiye’nin temelleri atılmıştır. Atatürk’ün yeni kurulan Cumhuriyet için hayal ettiği ekonomik model kapsamlı bir şekilde ilk olarak 1923 İzmir İktisat Kongresi’nde dile getirilmiştir. Kongre’de alınan kararlar ve planlar dikkate alındığında Atatürk’ün Türkiye’yi tarıma, altyapı gelişimine ve teknolojik ilerlemeye önem veren, kendine yeten, sanayileşmiş bir ülkeye dönüştürme isteği olduğu açıkça görülmektedir. Ancak bu iyi düşünülmüş planlara rağmen vizyon ile gerçeklik arasındaki uçurum takip eden 30 yılda giderek daha da açılmıştır. Atatürk’ün ekonomik planından sapmaya neden olan hem ülke içinden hem de ülke dışından kaynaklanan faktörler olmuştur. Hedefleri zora sokan faktörler arasında siyasi istikrarsızlık, dış baskılar ve sınırlı kaynaklar yer almaktadır. İkinci Dünya Savaşı’nın patlak vermesi de ekonomik ilerlemeyi daha da sekteye uğratmış ve Türkiye’nin ekonomik stratejilerinde uyarlamalar yapılmasını gerektirmiştir. Bu çalışmanın amacı Türkiye Cumhuriyeti’nin 1923 İzmir İktisat Kongresi’nden İkinci Dünya Savaşı sonrası döneme kadar olan ekonomik gelişimini ele alarak, Atatürk’ün hayalindeki ekonomi modelinin uygulamada neden zorluklarla karşılaştığını ve plandan sapmaların iktisadi ve politik nedenlerini ortaya koymaktır. Bu çalışma Atatürk’ün ekonomik vizyonunun anlaşılması ve Türkiye’nin hâlihazırda yaşamakta olduğu iktisadi sorunların çözümü için yol haritası olması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: İzmir İktisat Kongresi, Milli İktisat, Erken Cumhuriyet Türkiye Ekonomisi

ATATÜRK’S DREAM ECONOMIC MODEL AND THE REALITIES

Abstract

With Ataturk’s visionary leadership in the early 20th century, the foundations of modern Turkey were laid, encompassing not only political and social reforms but also ambitious economic goals. The economic model that Atatürk dreamed of for the newly established Republic was first expressed in a comprehensive manner at the 1923 Izmir Economic Congress. Considering the decisions and plans taken at the Congress, it is clearly seen that Atatürk wanted to transform Turkey into a self-sufficient, industrialized country that attaches importance to agriculture, infrastructure development and technological progress. However, despite these well-thought-out plans, the gap between vision and reality gradually widened in the following 30 years. There were factors originating from both within and outside the country that caused deviation from Ataturk’s economic plan. Factors that make goals difficult include political instability, external pressures and limited resources. The outbreak of the Second World War further disrupted economic progress and required adjustments to Turkey’s economic strategies. The aim of this study is to examine the economic development of the Republic of Turkey from the 1923 Izmir Economic Congress to the post-World War II period, and to reveal why Ataturk’s dream economic model encountered difficulties in practice and the economic and political reasons for deviations from the plan. This study is important in terms of understanding Atatürk’s economic vision and being a road map for the solution of the economic problems that Turkey is currently experiencing.

Keywords: İzmir Economic Congress, National Economy, Early Republican Turkish Economy

CUMHURİYETİN 100. YILINDA TARIMSAL İNOVASYONDA NEREDEYİZ?

Sevgi İNECİ*

Öz

Bu çalışmada, içinde bulunduğumuz yüzyılın tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından önceki yüzyıllara göre çözülmesi oldukça güç sorunlar ortaya koyduğuna işaret edilmektedir. Çoklu riskler olarak tanımlayabileceğimiz bu sorunların üstesinden gelmek için geleneksel üretim yöntemleri artık yeterli olmamaktadır. Dolayısıyla tarımsal araştırmaların ve tarım teknolojilerinin ortaya koyduğu bilimsel bilginin kullanıldığı bir tarımsal üretim planlaması yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Çalışmanın birinci kısmında kavramsal çerçevenin temel bileşenleri olarak tarım sektörünün karşılaştığı çoklu riskler ve tarımda sürdürülebilirlik kavramı ve inovasyon üzerinde durulmaktadır. Çalışmanın ikinci kısmında, dünyada gıda arzının güvenliğinin sağlanması ve açıklıkla mücadelede Dünya Bankası ve diğer uluslararası kurumların önderlik ettiği AR-GE pilot proje uygulamaları incelenmektedir. Çalışmanın üçüncü kısmında, Cumhuriyetin 100. yılında tarımsal inovasyonda Türkiye’nin durumu ele alınmakta ve Hollanda ve Kanada başta olmak üzere gelişmiş ülkelerin tarım teknolojilerindeki ilerlemeleri ve politika stratejileri incelenmektedir. Sonuç bölümünde de iklim değişikliklerine karşı sürdürülebilir bir tarımsal üretim ve gıda arzı güvenliğini sağlayabilmek için Türkiye’nin kendi tarım teknolojisi yatırımlarını nasıl geliştirilebilir konusunda fırsatlar ve tehditler ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal İnovasyon, Akıllı Tarım Teknolojileri, Sürdürülebilir Tarım, İnovasyon Yatırımları, Cumhuriyetin 100. Yılı

WHERE DO WE STAND IN AGRICULTURAL INNOVATION IN THE 100th ANNIVERSARY OF THE REPUBLIC?

Abstract

This study indicates that achieving sustainable agricultural productivity in the present century poses problems that are much more challenging to solve compared to previous centuries. Traditional production methods are no longer sufficient to overcome these problems, and therefore the study highlights utilizing scientific knowledge generated by agricultural research and technologies to aid agricultural production planning. The first part of this study focuses on risks faced by the agricultural sector and the concept of sustainability and innovation in agriculture. In the second part, the study analyzes R&D pilot projects led by the World Bank and other international institutions focused on ensuring the security of global food supply and combating world hunger. The third part of this study overviews Türkiye’s current state in agricultural innovation in the 100th year of the Republic. The section also analyzes political strategies and agricultural technology advancements made by developing economies, in particular the Netherlands and Canada. The conclusion will cover opportunities and risks for Türkiye in its efforts to improve its agricultural technology investments to ensure sustainable agricultural production and security of food supply against threats posed by climate change.

Keywords: Agricultural Innovation, Smart Agricultural Technology, Sustainable Farming, Investment in Innovation, 100th Anniversary of the Republic

*Doç. Dr., Uluslararası Final Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ekonomi Bölümü, semra.boga@final.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-2799-9080

*Doç. Dr., Galatasaray Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, sineci@gsu.edu.tr ORCID No: 0000-0002-0030-5782

GEÇMİŞ DEPREM TECRÜBELERİNE DAYANILARAK SUNULMASI GEREKEN SAĞLIK HİZMETLERİNİN YENİDEN ORGANİZASYONU YAKLAŞIMI

Seniha AVCIL*

Öz

Türkiye, can ve mal kayıpları ile sonuçlanan depremler üretmeye uygun jeolojik, morfolojik yapı ve iklim özelliklerine sahip, çok sayıda aktif fay hattının bulunduğu arazide yer almaktadır. Türkiye’de can ve mal kaybının yoğun yaşandığı son iki deprem 1999 ve 2023 yıllarında yaşanmıştır. 1999’da yaşanan Gölcük (Kocaeli) Depremi’nin tecrübelerine dayanılarak depremlerde sağlık hizmetlerinin organizasyonu ve hizmet sunumunda iyileştirmeler yapılmış, deprem farkındalığı ile ilgili mevzuatta ve insan kaynaklarının deprem farkındalığını artırmaya yönelik önlemler alınmıştır.

Depremlerde sağlık hizmetlerinin organizasyon ve hizmet sunumunda yapılan tüm iyileştirme ve önlemlere rağmen depremlerin tahmin edilemeyen yıkıcı etkisi, 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş (Pazarcık ve Elbistan merkezli) Depremlerinde de kendini göstermiştir. Kahramanmaraş Depremleri tecrübelerine dayalı sağlık hizmetlerinin organizasyonu ve hizmet sunumunun iyileştirilmesi gerekliliği gündeme gelmiştir.

Bu çalışmanın amacı, geçmiş deprem tecrübelerine dayanılarak sunulması gereken sağlık hizmetlerinin yeniden organizasyonu yaklaşımının incelenmesi olarak belirlenmiştir. Depremlerde sunulan sağlık hizmetlerinin organizasyon ve hizmet sunumunun geliştirilmesi ile yaşanan can kaybı, sakatlanma ve hastalık oranları azaltılabilir. Bu çalışma nitel araştırma olarak tasarlanmış, belge analizi ve görüşme yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda geçmiş deprem tecrübelerine dayanılarak sunulması gereken sağlık hizmetlerinin yeniden organizasyonu yaklaşımının önemi belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Deprem ve Sağlık, Sağlık Hizmetlerinin Organizasyonu, Deprem Tecrübelerine Dayalı Organizasyon

APPROACH FOR RE-ORGANIZATION OF HEALTH SERVICES THAT SHOULD BE PROVIDED BASED ON PAST EARTHQUAKE EXPERIENCES

Abstract

Turkey is located in a land with many active fault lines that have geological, morphological structure and climate characteristics suitable for producing earthquakes that result in loss of life and property. The last two earthquakes in Turkey, where loss of life and property were intense, occurred in 1999 and 2023. Based on the experiences of the Gölcük (Kocaeli) Earthquake in 1999, improvements were made in the organization and service delivery of health services during earthquakes, measures have been taken to increase earthquake awareness in the relevant legislation and human resources.

Despite all the improvements and measures taken in the organization and service delivery of health services during earthquakes, the unpredictable destructive effect of earthquakes also manifested itself in the Kahramanmaraş (Pazarcık and Elbistan-centered) earthquakes on February 6, 2023. The necessity of improving the organization and service delivery of health services based on the experiences of the Kahramanmaraş Earthquakes has come to the fore.

The purpose of this study was determined to examine the reorganization approach of health services that should be provided based on past earthquake experiences. Rates of loss of life, injury and illness can be reduced by improving the organization and delivery of health services during earthquakes. This study was designed as a qualitative research and document analysis and interview methods were used. As a result of the research, the importance of the reorganization approach of health services that should be provided based on past earthquake experiences was determined.

Keywords: Earthquake and Health, Organization of Health Services, Organization Based on Earthquake Experiences

TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NİN 100. YILINDA TÜRK DIŞ POLİTİKASI’NDA GÜNEYDOĞU ASYA

Burcu ERMEYDAN*

Öz

Dünya ekonomisi ve siyasetinde Asya’nın öneminin giderek perçinlendiği günümüzde, Türk Dış Politikası’nın önemli gündem konularından biri de geniş Hint-Pasifik coğrafyasındaki ülkeler ile kurulan ilişkiler olmuştur. Literatürde her ne kadar bölgenin büyük devletleri olan Çin, Hindistan ve Japonya ile ilişkiler ön plana çıksa da Güneydoğu Asya bölgesindeki küçük ve orta büyüklükteki devletlerle kurulan ilişkiler de Türkiye’nin güncel Asya politikasında önemli bir yer teşkil etmektedir. Ne var ki literatürde bu konuya odaklı çalışmalar oldukça kısıtlıdır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Cumhuriyeti’nin 100. yılında Türk Dış Politikası’nda Güneydoğu Asya bölgesi ve ülkeleri ile kurulan ilişkilerin gelişimi ve güncel durumunu incelemektir. Bu bakımdan çalışma, Cumhuriyet’in 100. yılında Güneydoğu Asya ile kurulan ilişkilerin, Türk Dış Politikası’nın genel gelişim ve dönüşümü çerçevesinde nasıl şekillendiği ve ilişkilerin güncel durumunun, Türkiye’nin gelecekteki Asya politikası açısından neler vadettiği sorularına odaklanmaktadır. Bu sorulara cevap bulmak amacıyla konu ile ilgili mevcut literatür, diplomatik dokümanlar ve Türkiye ve Güneydoğu Asya ülkeleri arasında imzalanan resmî belgeler nitel bir yaklaşımla incelenmektedir. Bu bağlamda çalışma, Türkiye’nin bölge ülkeleri ile ilişkilerinin hem bölgenin kendi özgü siyasi tarihi ve ekonomik dönüşüm süreci hem de Türk Dış Politikası’nın kendi içinde geçirdiği değişimlere paralel olarak farklı etmenlerin etkisinde dönüştüğünü işaret eder. Bunun yanında, Güneydoğu Asya bölgesindeki ülkeler ile kurulan ilişkilerin, bölgedeki bazı ülkeler ve topluluklarla olan tarihi, dini ve siyasal tutum örtüşmeleri sebebiyle Türkiye’nin gelecekteki Asya politikasının önemli bileşenlerinden biri olma potansiyelinin altını çizmektedir. Çalışma Avrupa, Ortadoğu ve Avrasya çerçevesinden sıklıkla değerlendirilen Türk Dış Politikası’nı farklı bir bölgesel odaktan inceleyerek, Cumhuriyet’in 100. yılında Türk Dış Politikası’nın dönüşümüne alternatif bir değerlendirme sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Türk Dış Politikası, Türkiye, Güneydoğu Asya, Diplomatik İlişkiler

SOUTHEAST ASIA IN TURKISH FOREIGN POLICY ON THE 100th ANNIVERSARY OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE

Abstract

Today, while the importance of Asia in global economics and politics is increasingly strengthened, the relations with countries located in the Indo-Pacific region have become one of the critical topics of Turkish Foreign Policy. Although the relations with the major regional powers such as China, India, and Japan, are prioritized in the literature, relations with smaller and medium-sized nations in the Southeast Asia also have an important place in Türkiye’s contemporary Asian policy. However; studies focusing on this subject are quite limited in the literature. This study aims to examine the development and current status of the relations established with the Southeast Asian region and countries on the 100th anniversary of the Republic of Türkiye. In this respect, the study questions how the relations established with Southeast Asia in the first 100 years of the Republic were shaped within the framework of the general development and transformation of Turkish Foreign Policy and what the current state of relations promises for Türkiye’s future Asian policy. In order to find answers to these questions, the existing literature on the subject, diplomatic documents, and official agreements signed between Türkiye and Southeast Asian countries are examined with a qualitative approach. In this context, the study points out that Türkiye’s relations with the countries in the region have evolved under the influence of different factors, in parallel with the region’s own political history and economic transformation process as well as the changes within Turkish Foreign Policy itself. In addition, it underlines that the relations with the countries in Southeast Asia have the potential to shape Türkiye’s further Asian policy due to the historical, religious, and political alignments with some countries and communities in the region. The study aims to present an alternative evaluation regarding the transformation of Turkish Foreign Policy in the 100th anniversary of the Republic, by examining Turkish Foreign Policy from a different regional perspective, as opposed to the frequent evaluations within the context of Europe, the Middle East, and Eurasia.

Keywords: Turkish Foreign Policy, Türkiye, Southeast Asia, Diplomatic Relations

*Dr., Beykent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, seniha_avcil@hotmail.com, ORCID No: 0000-0002-0279-0910

*Dr. Öğretim Üyesi, Marmara Üniversitesi, Orta Doğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü, Orta Doğu Ekonomi Politikası Anabilim Dalı, bermeydan@gmail.com , ORCID No: 0000-0002-5809-6717

AVUSTRALYA MECLİSİ VE KAMUOYUNDA MİLLÎ MÜCADELE

Alper KARAŞIN*

Öz

I. Dünya Savaşı’nın başlamasıyla Avustralya basınında sıkı denetim ve sansür uygulamaları başlamıştır. Savaşın sona ermesiyle denetim ve sansür uygulamalarında azalma olmuş olsa da Millî Mücadele sürdüğü süreçte tam anlamıyla bağımsız ve tarafsız bir Avustralya basınından söz etmek mümkün değildir. Millî Mücadele süreci Avustralya basını tarafından da dikkatle takip edilmiş ve gelişmeler hakkında basında birçok haber yer almıştır. Basında yer alan haberlerin büyük çoğunluğunda Türk karşıtı tutum göze çarpmaktadır. Avustralya meclisinde de Millî Mücadele hakkında tartışmalar yaşanmıştır. Özellikle Çanak Krizi sürecinde Avustralya meclisinde hararetli tartışmalar yaşanmıştır.

Bu araştırmanın amacı, Millî Mücadele süresince Avustralya meclisi ve basınında yer alan tartışma ve haberlerin incelenmesidir. Çalışmada, Avustralya gazeteleri yanında Avustralya Millî Arşivi ve Avustralya Meclis tutanaklarından faydalanılacaktır. Bu kaynaklara ek olarak çalışma konusuyla ilgili makale ve kitaplardan da yararlanılacaktır. Elde edilen bulgular birbirleriyle karşılaştırılıp analiz edilecektir.

Bu bildiride, Millî Mücadele sürecinde Avustralya basınında çıkan haberler ile Avustralya meclisinde yapılan tartışmaların analizinden elde edilen yeni bilgiler ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Millî Mücadele, Türkiye, Mustafa Kemal, Avustralya Basını, Avustralya Meclisi

TURKISH WAR OF INDEPENDENCE IN THE AUSTRALIAN PARLIAMENT AND PUBLIC OPINION

Abstract

With the beginning of World War I, strict control and censorship were implemented in the Australian press. Although there was a reduction in control and censorship at the end of the war, it is not possible to talk about a completely independent and impartial Australian press during the period of the Turkish War of Independence. Turkish War of Independence was monitored by the Australian press and numerous reports were published. It’s worth noting that the majority of these reports exhibited an anti-Turkish stance. There were also discussions about the Turkish War of Independence in the Australian parliament, particularly during the Chanak Crisis, which sparked heated debates.

The aim of this research is to examine the discussions and news in the Australian parliament and press during the Turkish War of Independence. In addition to Australian newspapers, the Australian National Archives and Australian Parliament records will be used in the study. In addition to these sources, articles and books related to the subject of the study will also be used. The findings will be compared with each other, and analyzed.

In this paper, we will try to present new insights obtained from the analysis of the news articles in the Australian press and the discussions held in the Australian parliament during the Turkish War of Independence.

Keywords: Turkish War of Independence, Turkey, Mustafa Kemal, Australian Press, Australian Parliament

LOZAN KONFERANSI ARA DÖNEMİ’NDE MUHALEFETİN İSMET PAŞA’NIN HEYET BAŞKANLIĞI’NDAN ÇEKİLMESİ YÖNÜNDEKİ TUTUMU

Derya BALTACI*

Öz

Büyük Taarruz Savaşı’nın kazanılmasının ardından Mudanya Ateşkes Antlaşması ile Kurtuluş Savaşı’nın askeri safhası sonra ermiştir. Elde edilen askeri başarının ise siyasal bağımsızlığın kazanılması ile sonuçlandırılması gerekiyordu. Bu amaçla TBMM ve İtilaf Devletleri arasında barışın sağlanması için 20 Kasım 1922 tarihinde İsviçre’nin Lozan kentinde görüşmeler başlamıştır. 20 Kasım 1922’de başlayan konferansta taraflar arasında anlaşma sağlanamayınca görüşmeler kesintiye uğramış ve konferans 4 Şubat 1923’te dağılmıştı. Konferansın bu birinci devresinde sadece nüfus ve esirlerin değişimi için antlaşma imzalanmıştı. Bunun dışında kalan konularda ise imza edilmiş herhangi bir antlaşma yoktu. Fakat Türk Heyet Başkanı İsmet Paşa’nın gönderdiği raporlarda Musul meselesinin Lozan’dan ayrı olarak İngiltere ile ikili olarak halledileceği, sonuca ulaşılmadığı takdirde Milletler Cemiyeti’ne gidileceği, Boğazlar ve toprak meselelerinde İngilizlerle anlaşma sağlandığına dair bilgiler meclis içerisinde ciddi eleştirilere sebebiyet vermiştir. Özellikle muhalefet tarafından yöneltilen eleştirilerin odağında Misak-ı Milliye ve tam bağımsızlığa aykırı bir tutum sergilenmiş olması düşüncesi vardı. Muhalefete göre İsmet Paşa başkanlığındaki Türk Heyeti Kurtuluş Savaşı’nda elde edilen zafere uygun bir müzakere yürütmüyorlardı. Bu eleştiriler ile birlikte muhalefet İsmet Paşa’nın gerek delegelikten gerek Dışişleri Bakanlığı görevinden çekilmesi ya da görevden alınması istiyordu. Bu bildiride konferansın ara döneminde İsmet Paşa’nın delegelikten çekilmesi yönünde muhalefetin dayattığı eleştiriler ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kurtuluş Savaşı, Milli Mücadele, Lozan Konferansı, Muhalefet, TBMM

THE OPPOSITION’S ATTITUDE TO WITHDRAW İSMET PASHA FROM THE PRESIDENCY OF THE DELEGATION IN THE INTERIM PERIOD OF THE LAUSANNE CONFERENCE

Abstract

After the victory of the Great Offensive War, the military phase of the War of Independence came to an end with the Mudanya Armistice Agreement. The military success had to be concluded with the acquisition of political independence. For this purpose, negotiations started in Lausanne, Switzerland on November 20, 1922 to ensure peace between the Grand National Assembly of Turkey and the Entente Powers. When an agreement could not be reached between the parties at the conference, which started on November 20, 1922, the negotiations were interrupted and the conference was dissolved on February 4, 1923. In this first phase of the conference, the treaty was signed only for the exchange of population and prisoners. On the other hand, there was no signed agreement. However, in the reports sent by the Head of the Turkish Delegation, İsmet Pasha, the information that the Mosul issue would be resolved bilaterally with England apart from Lausanne, that if the result was not reached, the League of Nations would go to the League of Nations, and that an agreement was reached with the British on the Straits and land issues caused serious criticism in the parliament. In particular, the focus of criticism by the opposition was the idea that an attitude contrary to the Misak-ı Milli and full independence was displayed. According to the opposition, the Turkish delegation headed by İsmet Pasha was not conducting a negotiation in line with the victory achieved in the War of Independence. Along with these criticisms, the opposition wanted İsmet Pasha to be removed from his position as a delegate or from the Ministry of Foreign Affairs. In this paper, the criticisms imposed by the opposition towards the withdrawal of İsmet Pasha from the delegation during the interim period of the conference are discussed.

Keywords: Independence War, National Struggle, Lausanne Conference, Opposition, TBMM.

*Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, alperkarasin@gmail.com, ORCID No: 0000-0003-3485-2992.

*Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, derya.blte@gmail.com, ORCID No: 0000-0002-1762-7593.

ARŞİV BELGELERİ IŞIĞINDA ATATÜRK DÖNEMİ TÜRKİYE-İSVİÇRE İLİŞKİLERİ (1920-1938)

Elif ÇAKMAK*

Öz

“Diplomasi” Türk Dil Kurumu Sözlüğüne göre uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü olarak tanımlanır. Aynı zamanda ülkeleri uluslararası arenada temsil etme gücü ve sanatıdır. Ülkelerin çıkarlarını korumak amacıyla ortaya koydukları ustalıklarının bir göstergesi olarak tanımlanır.

Değişen dünya şartları, yaşanan siyasi, askeri ve ekonomik dönüşümler sonucunda yaşanan savaşlar (Birinci ve İkinci Dünya Savaşı) ülkeleri barışçıl yollarla devletlerarası ilişkilere yöneltmiştir. Savaş yolu ile istediğini elde edemeyen ülkeler bunu diplomasi yoluyla elde etmeye çalışmışlardır. Özellikle Birinci Dünya Savaşı sonrası devletlerarası iyi ilişkileri korumak, çıkabilecek sorunları barışçıl yolla çözümlmek adına birçok girişimde bulunulmuştur. Türkiye de kurulduğu günden itibaren uluslararası kuruluşlar arasında yer almaya çalışmıştır.

Türkiye’nin Atatürk dönemindeki dış politika hedefleri ve uluslararası ilişkilerinde hâkim olan düşünce, “yurtta sulh, cihanda sulh” ilkesi doğrultusunda kendi kendini yönetebilen, dış politikada söz sahibi, bağımsız Millî bir Türk Devleti olmaktır. Millî Mücadele Hareketi boyunca Türk Diplomasisi, bu amaçların gerçekleştirilmesi için titizlikle yürütülmüştür. Cumhuriyet’in ilanının ardından yeni Türk Devleti, bir yandan iç düzeni yeniden inşa ederken, diğer yandan da gerçekçi ve barışçı bir dış politika yürütmeye çalışmıştır.

Türkiye bu siyaset anlayışıyla birçok ülkeyle yakın ilişkiler kurmuştur. Bu ülkelerden biri de makalede ele alınan, birçok anlaşmanın imzalanmasına ev sahipliği yapmış, iki savaş döneminde de tarafsızlığını korumuş olan İsviçre’dir. Makalede farklı coğrafyalarda konumlanmış ve farklı devletleşme süreci geçirmiş iki ülkenin Atatürk döneminde ilişkileri, yapılan siyasi, askeri, diplomatik, hukuki, ticari, ekonomi ve eğitim alanındaki anlaşmalar arşiv belgeleri ışığında ele alınmıştır. Makalede ayrıca “Yeni kurulan Türkiye’nin temel hukukunun oluşturulmasında birçok ülke var olmasına rağmen neden Medeni Hukuk ve Borçlar Kanunu İsviçre’den almıştır?”, “İsviçre ile Türkiye arasında yapılan anlaşmalar ve bunların Türkiye’ye etkileri nelerdir?” sorularına cevap aranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Diplomasi, Elçi, Konsolosluk, Siyaset, Sözleşme

ARCHIVE DOCUMENTS ATATÜRK PERIOD IN LIGHT TURKEY-SWITZERLAND RELATIONS (1920-1938)

Abstract

“Diplomacy,” as defined by the Turkish Language Association Dictionary, refers to a collection of treaties that regulate international relations. It also represents the power and art of representing countries on the international stage. It is defined as a demonstration of the skills exhibited by countries in order to protect their interests.

Changing global conditions and the political, military, and economic transformations experienced as a result of wars (such as World War I and World War II) have led countries to engage in interstate relations through peaceful means. Countries that were unable to achieve their goals through war have attempted to attain them through diplomacy. Particularly after World War I, numerous initiatives were undertaken to maintain good interstate relations and resolve potential issues through peaceful means. Since its establishment, Turkey has sought to become a part of international organizations.

During Atatürk’s era in Turkey, the dominant ideology and foreign policy objectives were based on the principle of “peace at home, peace in the world,” aiming to become a self-governing, influential player in foreign affairs, and an independent national Turkish state. Turkish Diplomacy was meticulously conducted throughout the National Liberation Movement to achieve these goals. Following the proclamation of the Republic, the new Turkish state endeavored to rebuild its internal order while also pursuing a realistic and peaceful foreign policy.

Turkey has established close relationships with many countries based on this political understanding. One of these countries, discussed in the article, is Switzerland, which has hosted the signing of numerous agreements and maintained its neutrality during both war periods. In the article, the relations between the two countries during Atatürk’s era, including the political, military, diplomatic, legal, commercial, economic, and educational agreements, are examined based on archival documents. Additionally, the article explores why, despite the existence of many countries, Switzerland was chosen as the source for the Civil Code and the Code of Obligations in the formation of Turkey’s fundamental law. The article investigates the agreements between Switzerland and Turkey and their effects on Turkey

Keywords: Diplomacy, Ambassador, Consulate, Politics, Treaty

* Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Cumhuriyet Tarihi, cakmakelif742@gmail.com, ORCID No: 0000-0002-5885-0628

CUMHURİYET VE HEMŞİRELİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Sena ÖKTEN*, Seher Deniz ÖZTEKİN**

Öz

Hemşirelik insan gereksinimlerinden doğmuş ve başlangıcı, insanın varoluşuna kadar uzanan bir meslektir. Oldukça zengin bir geçmişe sahip olan hemşirelik mesleğinin köklerini binlerce yıl öncesine götürmek olasıdır. Tarihsel akış incelendiğinde, gönüllülük esasına dayalı hasta bakıcı kurslarının 1911 yılında hayata geçtiği, 6 ay süren sertifikalı hemşirelik eğitimi kurslarını başarı ile tamamlayan Türk kadınlarının Balkan (1912) ve Çanakkale (1915-1916) Savaşlarında yaralı askerlere hasta bakım hizmeti verdileri izlenmektedir. 1920 yılında resmi hemşire ünvanıyla mezun veren ilk okul, Amiral Bristol Hastanesine bağlı hemşire okuludur. Vatansever hasta bakıcılık misyonu ile başlayan Türk hemşirelik tarihi, Cumhuriyet döneminde açılan hemşirelik okullarından mezun olan ve ülkemizde yetişen bilim insanı hemşirelerle ve şüphesiz sayıları gittikçe artan modern tedavi ve bakım hizmetlerinin sunulduğu hastanelerde mesleği sanat ile icra etmeye devam eden üniversite mezunu hemşireler ile devam etmektedir.

Bu derleme; Cumhuriyet’imizin, hemşirelik mesleğine olan katkıları bağlamında, tarihsel bakışı önceleyen bir çerçevede, Türk hemşirelik eğitiminin tarihine şekil veren olayların ve Türkiye’de modern hemşireliğin öncüsü olarak kabul edilen cumhuriyet dönemi hemşirelerinin, Türk hemşirelik tarihi içindeki rollerinin, günümüz modern hemşirelik mesleğine kazandırdığı ivme ve ilerlemelerin önemini vurgulamak, hemşire akademisyenlere ve öğrenci hemşirelere rehberlik etmek amacıyla planlandı.

Anahtar kelimeler: Cumhuriyet, Hemşirelik, Tarihsel Gelişim, Modern Hemşirelik

HISTORICAL DEVELOPMENT OF THE REPUBLIC AND NURSING

Abstract

Nursing is a profession that was born from human needs and its beginning dates back to human existence. It is possible to take the roots of the nursing profession, which has a very rich history, back thousands of years. When the historical flow is examined, it is observed that the patient caregiver courses on a voluntary basis were put into practice in 1911, and Turkish women who successfully completed the 6-month certified nursing training courses provided patient care to the wounded soldiers in the Balkan (1912) and Çanakkale (1915-1916) Wars. The first school to graduate with the official title of nurse in 1920 was the Nursing School affiliated to Admiral Bristol Hospital. The history of Turkish nursing, which started with the mission of patriotic patient care, continues with the scientist nurses who graduated from the nursing schools opened in the Republican era and grew up in our country, and with the university graduate nurses who continue to practice their profession with art in the hospitals where the increasing number of modern treatment and care services are offered.

In the context of the contributions of our Republic to the nursing profession, and within a framework prioritizing the historical perspective, this compilation was intended to underscore the events that shaped the history of Turkish nursing education and the roles of the republican nurses, who are considered to be the pioneers of modern nursing in Turkey, in the Turkish nursing history, and in contributing momentum and advancements to the modern nursing profession of today. It was planned to emphasize the importance of progress and to guide nurse academicians and student nurses.

Keywords: Republic, Nursing, Historical Development, Modern Nursing

* Araştırma Görevlisi, Doğu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, sokten@dogus.edu.tr, ORCID No: 0009-0004-9056-4017

** Prof. Dr., Doğu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, soztekin@dogus.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-5215-7913

SAVAŞ HEMŞİRELİĞİNDEN CERRAHİYE

Handan AKTAŞ*

Öz

Bu araştırma, geçmişten günümüze savaşlarda rol alan hemşirelerin sunmuş olduğu hemşirelik hizmetlerine ışık tutmak ve hemşirelik mesleğinin gelişiminde savaşların yerini irdelemek amacıyla yapılmıştır. Konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. İlgili literatür için, Türk Tıp Dizini, Google Akademik, YÖK tez tarama, Web of Science, Google Scholar, Ebsco HOST akademik veritabanları üzerinden tarama yapılmıştır. Tarama yapılırken “Hemşire, Savaşlar, 1. Dünya Savaşı, Milli Mücadele, Hilal-i Ahmer, Kurtuluş Savaşı” kelimeleri Türkçe ve İngilizce olarak kullanılmıştır. Tarihin en eski mesleklerinden biri olan savaş hemşireliği 19. yüzyılın ortalarından itibaren modern savaşların başlamasıyla birlikte önem kazanmıştır. Ülkemizde ise 1911 Trablusgarp ve 1912 Balkan savaşları sırasında hasta bakımı alanında karşılaşılan yetersizlikler nedeni ile ciddi can kayıpları yaşanmış ve savaş hemşireliğinin temellerini atılmıştır.

Bugünün dünyasında küresel bir afet olarak görülen ve ülkelerin sağlık politikalarını olumsuz etkileyen savaşlar; sağlık kuruluşlarının hasara uğramasına, ilk ve acil bakım, hasta nakilleri, ileri tetkik ve tedaviye yönelik sağlık hizmetleri sunumunda kesintiye, bulaşıcı ve salgın hastalıklarda artış gibi halk sağlığı sorunlarına neden olmaktadır. 20. yüzyılın başlarından itibaren sivil hayat dışında hemşirelik mesleğine en fazla ihtiyaç, savaş alanlarında doruk noktaya ulaşmış durumdadır.

Geçmişte savaşlar, yol açtığı olumsuzlukların yanı sıra tıbbın ve hemşireliğin ortaya çıkmasında ve gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Günümüzde savaşların genel yapısının değişmesi ve teknolojideki gelişmelerle birlikte, savaşlarda görev alan hemşirelerin rolleri de değişerek hemşirelik gelecekte önemini koruyacak meslekler arasında yer alacaktır.

Anahtar Kelimeler: Savaşlar, Hemşirelik, Millî Mücadele

FROM WAR NURSING TO SURGERY

Abstract

This research was made to shed light on the nursing services provided by nurses who took part in wars from past to present and to examine the place of wars in the development of the nursing profession. A literature review was conducted on the subject. For the relevant literature, a search was made through the Turkish Medical Index, Google Scholar, YÖK thesis search, Web of Science, Google Scholar, Ebsco HOST academic databases. While scanning, the keywords “Nurse, Wars, World War I, War of Independence, Hilal-i Ahmer, War of Independence” were used in Turkish and English. War nursing, one of the oldest professions in history, gained importance with the beginning of modern wars in the mid-19th century. In our country, serious losses of life occurred due to inadequacies in patient care during the 1911 Tripoli and 1912 Balkan wars, and the foundations of war nursing were laid.

In today’s world, wars are seen as global disasters and negatively affect the health policies of countries. It causes public health problems such as damage to health institutions, interruption in the provision of health services for primary and emergency care, patient transfers, advanced examination and treatment, and an increase in infectious and epidemic diseases. Since the beginning of the twentieth century, the greatest need for the nursing profession outside of civilian life has reached its peak in war zones.

In the past, wars, in addition to the negativities they caused, played an important role in the emergence and development of medicine and nursing. With the change in the general structure of wars and developments in technology, however, the roles of nurses working in wars will also change and nursing will be among the important professions.

Keywords: Wars, Nursing, War of Independence

*Dr. Öğr. Üyesi. Doğuş Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksek Okulu, Hemşirelik Bölümü, handanaktas@dogus.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-5041-4688

CUMHURİYET DÖNEMİ VE CERRAHİ HEMŞİRELİĞİ

Özgül AYDEMİR*, Seher Deniz ÖZTEKİN**

Öz

Cerrahi insanlık tarihinin varoluşundan başlar ve çok eski tarihlere dayanan bir geçmişe sahiptir. Cerrahi ismi tıbbi açıdan ansiklopedi, anlamı “yaralanma” olan “cerh” kelimesinden türetilmiştir. Cerrahi Hemşireliği ise, “sağlık ve iyilik halinin yeniden kazandırılması ve sürdürülmesi amacıyla hasta bireyin fiziksel, psikolojik ve sosyal gereksinimlerinin belirlenmesi amacıyla, bilimsel bilgi üzerine temellendirilmiş hemşirelik faaliyetlerinin koordine edildiği ve kişiselleştirilmiş bakımın uygulandığı bir hemşirelik dalıdır. Yaralı bireyin tedavi arayışı bakım döngüsüne girmesi ile son bulacaktır. Cumhuriyet dönemi, savaşlar esnasında kadınların yaralı askerlere bakım verici rolü ile, modern hemşireliğin kurucusu Florence Nightingale’in çevre kuramıyla ve onun çalışmalarının etkisiyle başlamıştır. Nightingale’in çalışmaları profesyonel hemşirelik biliminin temellerini oluşturmuştur. Mustafa Kemal Atatürk ve askerleri cephelerde düşmana karşı savaşırken, Çanakkale’den vapurla İstanbul’a ağır yaralıları taşıyan ve aynı zamanda ameliyatların da yapıldığı Reşit Paşa Hastane Gemisi’nde görev yapan tek Türk hemşire Safiye Hüseyin Elbi’dir. Modern anlamda Cerrahi Hemşireliğinin gelişmesi Cumhuriyet döneminde başlamış, günümüze kadar devam etmiş ve etmektedir. Bu derlemede, Cerrahi Hemşireliğinin önemi ve Cumhuriyet dönemindeki tarihsel gelişime yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cerrahi, Hemşirelik, Cumhuriyet Dönemi

REPUBLICAN ERA AND SURGICAL NURSING

Abstract

Surgery begins with the existence of human history and has a very old history. The name surgery is derived from the medical encyclopedia word “cerh”, meaning “injury”. Surgical Nursing, on the other hand, is a specialized field of nursing that encompasses the coordination of nursing activities rooted in scientific knowledge and the provision of individualized care to ascertain the physical, psychological, and social needs of the patient with the goal of restoring and sustaining health and well-being. The pursuit of treatment by an injured individual culminates when they enter the realm of the care cycle. The Republican era began with the role of women as caregivers to wounded soldiers during wars, and with the environmental theory of Florence Nightingale, the founder of modern nursing, and the influence of her work. Nightingale’s contributions laid the foundations of professional nursing science. While Mustafa Kemal Atatürk and his soldiers were fighting against the enemy on the battlefronts, Safiye Hüseyin Elbi was the only Turkish nurse who served on the Reşit Pasha Hospital Ship, which carried the seriously wounded from Çanakkale to Istanbul by ferry and where surgeries were also performed. The development of Surgical Nursing in the contemporary sense started in the Republican era and has continued until today. In this review, the importance of Surgical Nursing and its historical development in the Republican era are included.

Keywords: Surgery, Nursing, Republican Period

* Öğr. Gör. Dr., Doğuş Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksek Okulu, Hemşirelik Bölümü, oaydemir[at]dogus.edu.tr , ORCID No:0000-0002-4983-1783

** Prof. Dr., Doğuş Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, soztekin@dogus.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-5215-7913

TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NİN KURULUŞ YILLARINDA HALK BİLİMİ VE HALK EDEBİYATI İLE İLGİLİ ÇALIŞMALARIN MİLLÎ KÜLTÜR İNŞASINDAKİ ROLÜ

Hatice Aycan AYDOĞAN*

Öz

19. yüzyılda Batı Avrupa’da bağımsız bir kültür bilimi halini almaya başlayan halk bilimi ve onun araştırma alanları arasında yer alan halk edebiyatı, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş aşamasında ve sonrasında, millî kültürün yaratılmasında etkili olmuştur. Türkiye’de halk bilimine bir bilim ciddiyetiyle bakıldığı ve “folklor” (halk bilimi) teriminin açıkça kullanılmaya başlandığı Cumhuriyet’in ilanı öncesi dönemde, özellikle Ziya Gökalp ve arkadaşları, Türk milletinin mevcudiyetinin ispatı için halk bilimi ve halk edebiyatı verilerinden yararlanarak fikrî bir mücadele vermişlerdir. Halkın ve halk kültürünün ön planda tutulduğu derneklerde yapılan çalışmalar, gazete ve dergilerde yer alan yazılar ve halk edebiyatına ait hikâye, destan, atasözleri, halk şiri gibi türlerle ilgili yapılan bilimsel çalışmalar, temeli halka ve halk kültürüne dayalı Cumhuriyet’in kuruluş yıllarında yoğun bir faaliyet alanı oluşturmuştur. Buna bağlı olarak ele alınan çalışmanın amacı, halk bilimi ve halk edebiyatı alanında yapılan ilk bilimsel çalışmaların ve sürdürülen faaliyetlerin yeni rejimin varlığının temeli olarak görülen millî kültüre dayalı bir bilinç oluşturmada üstlendiği ciddi ve önemli rolü ortaya koymaktır. Çalışmada kaynak taraması tekniği kullanılmıştır ve halk edebiyatı araştırmaları tarihi konusunda genel kabul gören tasnife göre Türkçü Devre ve Sentezci Devre, yani 1908-1938 yılları arasına odaklanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Halk, Halk Edebiyatı, Halk Bilimi

THE ROLE OF STUDIES ON FOLKLORE AND FOLK LITERATURE IN THE CONSTRUCTION OF NATIONAL CULTURE IN THE FOUNDATION YEARS OF THE REPUBLIC OF TURKEY

Abstract

In the 19th century, folklore, which started to become an independent cultural science in Western Europe, and folk literature, which is among its research areas, were effective in the creation of national culture during and after the establishment of the Republic of Turkey. In the period before the proclamation of the Republic, when folklore was taken seriously as a science in Turkey and the term “folklore” (folklore) began to be used openly, especially Ziya Gökalp and his friends fought an intellectual struggle by utilizing the data of folklore and folk literature to prove the existence of the Turkish nation. Studies carried out in associations where the people and folk culture were prioritized, articles in newspapers and magazines, and scientific studies on genres such as stories, epics, proverbs, folk poetry belonging to folk literature constituted an intense field of activity in the foundation years of the Republic, which was based on the people and folk culture. Accordingly, the aim of this study is to reveal the serious and important role of the first scientific studies and activities carried out in the field of folklore and folk literature in creating a consciousness based on national culture, which is seen as the basis of the existence of the new regime. In the study, the literature review technique was used, and according to the generally accepted classification in the history of folk literature research, the focus was on the Turkist Period and the Synthesist Period, that is, the period between 1908 and 1938.

Keywords: Culture, Folk, Folk Literature, Folklore

CUMHURİYETİN OSMANLI’YA BAKAN YÜZÜ: 100. YILINDA “TÜRKİYE CUMHURİYETİ” İSTİFLERİ (1923-1928)

Anılcan SIÇRAYIK*

Öz

En eski çağlardan beri devletlerin resmi adlarının kaligrafik bir yazı ile çeşitli yüzeyler üzerine yazılması dönem sanatları içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye’de de 1923 yılına gelindiğinde yaşanan rejim değişikliği ile devletimizin resmi ismi olarak kabul edilen “Türkiye Cumhuriyeti” ibaresi güzel yazı üstatları olan hattatların en önemli çalışma sahası olmuştur. Önceleri ekonomik ve sosyal koşulların etkisi ile resmi belgeler üzerine el ile iliştirilen “Türkiye Cumhuriyeti” ifadesi sonraları refah seviyesinin de artması ile birlikte özel tasarımlı hat sanatı örneklerine dönüşmüştür. Özellikle İsmail Hakkı Altunbezer, Halim Özyazıcı ve Hamit Aytaç gibi dönemin önde gelen hattatları 1923 yılından itibaren çeşitli istif denemeleri yapmışlar, ortaya koydukları eserler devletin çeşitli kurumları tarafından beğenilerek resmi amblem olarak kullanılmıştır. Tebliğ kapsamında 1923 ile 1928 yılları arasında taş kitabeler, resmi yazmışlarda kullanılan antetli kağıtlar, kitaplar için tasarlanan istifler, tapu, diploma, pasaport gibi resmi belgeler ile paralar, haritalar ve diğer pek çok malzeme üzerinde kullanılan “Türkiye Cumhuriyeti” ibaresi istif özellikleri ile hat sanatı bakımından incelenecektir. Dönemin kültürel koşulları içerisinde hangi tasarımların önde geldiğinin inceleneceği araştırmanın kaynaklarını T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı’ndan temin edilen belgeler ile özel koleksiyonlarda ve müzelerde bulunan objeler oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Cumhuriyeti, Hat, İstif

THE FACE OF THE REPUBLIC TOWARDS THE OTTOMAN: “THE REPUBLIC OF TURKEY” CALLIGRAPHY IN ITS 100th ANNIVERSARY (1923-1928)

Abstract

Since ancient times, the writing of the official names of states on various surfaces with calligraphy has been an important part of period arts. With the regime change in Turkey in 1923, the phrase “Republic of Turkey”, which was accepted as the official name of our state, has become the most important field of study for calligraphers (hattat) who are masters of fine writing. In the early days, the expression “Republic of Turkey” was handwritten on official documents with the effect of economic and social conditions. Later, with the increase in the level of prosperity, it turned into specially designed examples of calligraphy. Especially leading calligraphers of the period such as İsmail Hakkı Altunbezer, Halim Özyazıcı and Hamit Aytaç made various design experiments from 1923 onwards, and their works were appreciated by various institutions of the state and used as official emblems. Within the scope of this paper, the phrase “Republic of Turkey” used between 1923 and 1928 on stone inscriptions, official correspondence letterheads, designs for books, official documents such as deeds, diplomas, passports, coins, maps and many other materials will be analysed in terms of design features and calligraphy. The sources of the research consist of the documents obtained from the Presidency of the Republic of Turkey State Archives and the objects in private collections and museums.

Keywords: Republic of Turkey, Calligraphy, Construction of Lettering

*Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Beykent Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, haticeaydogan@beykent.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-6633-8106

*Müze Araştırmacısı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İstanbul Mehmet Akif Ersoy Hatıra Evi, sicrayik@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8922-200X

CUMHURİYET DÖNEMİ YEMEK KÜLTÜRÜ

Derya SAYGILI*

Öz

Cumhuriyet dönemi yemek kültürü, 1923’te atılan adımla birlikte Osmanlı mutfağına ek olarak modern Türkiye’nin başta Batı mutfağı olmak üzere diğer mutfaklar ile etkileşimini kapsayan uzun bir yolculuktur. Osmanlı mutfağının temel yapı taşlarını temsil eden çorbalar, pilav, dolma, baklava, lokum gibi lezzetler geleneksel Türk mutfağında yerini ilk sıralarda almıştır. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte değişmeye başlayan yeme alışkanlıkları otel, lokanta sayılarının artışı beraberinde getirirken geleneksel lezzetlerin de farklı yemek kültürleri ile adapte edilerek sunulmasını kaçılmaz hale getirmiştir. Bu süreçte Batı mutfaklarının da etkisi ile makarna, salatalar, pizza gibi çeşitler Türk mutfağı ile harmanlanmaya başlamıştır. Gelişmekte olan Türkiye ile yeni lezzetlere de ev sahipliği yapan yemek kültürümüz bugün çeşitli çorbaları, zeytinyağlı ve et yemekleri, şerbetli ve sütlü tatlı çeşitleri ile geniş ürün yelpazesine sahiptir. Türk mutfağı yüzyıllar süren kazanımlar ile şekillenmiş ve dünyaca ünlü mutfaklar arasında önemli bir yere konumlanmıştır. Türk mutfağını iki ayrı tanımla ifade etmek mümkün olabilir. Bunlar, Klasik Türk mutfağı ve Yerel mutfak olarak da adlandırılan Anadolu mutfağıdır. Bu çalışmanın amacı, Anadolu mutfağının sahip olduğu zenginliklerin Türk mutfağına katkısının hatırlatılması ve bugün Türkiye’nin yedi ayrı bölgesinde hala severek üretilip bölge halkı tarafından tüketilen yerel lezzetlerin öneminin vurgulanmasıdır. Bu sayede Türk mutfağının önemli bir parçası olan yerel mutfaklarda geleneksel yöntemlerle üretilen ve unutulmaya yüz tutan yerel ürünlerin literatüre kazandırılması mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yemek Kültürü, Klasik Türk Mutfağı, Anadolu Mutfağı, Yerel Mutfak

FOOD CULTURE IN THE REPUBLICAN ERA

Abstract

The food culture of the Republican era is a long period that includes the interaction of modern Turkey with other cuisines, especially Western cuisine, in addition to Ottoman cuisine with the step taken in 1923. The basic tastes of Ottoman cuisine, such as soups, rice, dolma, baklava and Turkish delight have taken a prominent place in traditional Turkish cuisine. Eating habits, which started to change with the proclamation of the Republic, brought about an increase in the number of hotels and restaurants. It also became inevitable to adapt traditional flavors and present them with different culinary cultures. In this process, with the influence of Western cuisines, varieties such as pasta, salads and pizza began to be blended with Turkish cuisine. Our food culture, which is also home to new tastes with developing Turkey, has a wide range of products with various soups, olive oil and meat dishes, sherbet and milk dessert varieties. Turkish cuisine has been shaped by centuries of achievements and has an important place among the world-famous cuisines. It may be possible to express Turkish cuisine with two part: Classic Turkish cuisine and Local cuisine which is also called Anatolian cuisine. The contribution of the richness of Anatolian cuisine to Turkish cuisine should not be forgotten. The aim of this study is to remind the contribution of the richness of Anatolian cuisine to Turkish cuisine and to emphasize the importance of local flavors that are still produced and consumed by the people of the region in seven different regions of Turkey. In this way, it will be possible to introduce the products traditionally produced in local cuisines, which are an important part of Turkish cuisine, into the literature.

Keywords: Food Culture, Classic Turkish Cuisine, Anatolian Cuisine, Local Cuisine

CUMHURİYET ROMANI NEYİ BAŞARDI? CUMHURİYETİN BİRİNCİ YÜZYILINDA ROMAN TÜRÜNÜN GELİŞİMİ

Ataferk HACIMALE*

Öz

29 Ekim 1923’te ilan edilen cumhuriyet, yalnızca bir rejim değişikliğinden ibaret değildir. Bu tarih, siyasi açıdan olduğu kadar toplumsal ve kültürel açıdan da ciddi bir dönüşümün başlangıç anıdır. Türkiye’yi çağdaş uygarlık seviyesine ulaştırma hedefiyle girilen kapsamlı reform hareketi, ülkenin kültür ve sanat hayatına da ciddi bir etkiye bulunmuştur. Tanzimat döneminden beri modernleşme arayışları içerisinde olan Türk edebiyatı da cumhuriyetin ilanından ciddi şekilde etkilenmiştir. Batılı tarzda bir edebiyat meydana getirebilmek için Osmanlı yazarlarınca Avrupa’dan ihraç edilen roman türü, cumhuriyetle birlikte yavaş yavaş başat edebi tür haline gelmiştir. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte romanın yükselişi de hız kazanmış ve bu tür diğer edebi biçimler karşısında giderek güç kazanmıştır. Bu edebî türün cumhuriyetle birlikte elde ettiği stöz konusu güç, Türk edebiyatını daha iyi anlamak için romanın gelişimine yakından bakmayı zorunlu kılmaktadır. Bu çalışmada, roman türünün Türkiye Cumhuriyeti’nin birinci yüzyılındaki gelişim çizgisi ana hatlarıyla incelenecek ve romanın 1923’ten bugüne Türk edebiyatı içerisinde neleri başardığı ele alınacaktır. Romanın cumhuriyetin ilk yüzyılındaki yolculuğunda birkaç önemli dönüm noktası vardır. Erken cumhuriyet döneminde aydınlanmacı bir tavırla kaleme alınan romanların genel özelliği, bu metinlerin cumhuriyetin faziletlerini okurlara öğretip gerçekleştirilen reformların toplum tarafından benimsenmesinde yardımcı olmaya çalışmalarıdır. Tek parti iktidarı boyunca devam eden bu anlayış, 1950’li yıllarda köy romanlarının ortaya çıkışıyla birlikte sarsılmış ve toplumcu gerçekçi bakış roman türünü egemenliği altına almıştır. Yine aynı tarihte güçlü bir üsluba sahip kimi kadın yazarların öne çıkmaya başlaması da feminist sesin romanda yavaş yavaş görünürlük kazanmasını sağlamıştır. Ahmet Hamdi Tanpınar, Yusuf Atılgan, Oğuz Atay gibi isimlerin kaleme aldıkları metinler aracılığıyla modernist roman anlayışı yavaş ama kararlı bir şekilde ortaya çıkmış ve Türk edebiyatında birey görünürlük kazanmaya başlamıştır. 1980 sonrasında postmodernizmin etkisiyle kaleme alınan romanlar Türk edebiyatının çehresini değiştirmiş, hakikat anlayışı temelden sarsılmıştır. Çalışmada roman türünün geçirdiği bu gibi dönüşümler ele alınacak ve romanın cumhuriyetle birlikte ne yöne doğru gittiği anlatılmaya çalışılacaktır. Ayrıca, cumhuriyetin ilk yüzyılında güçlü bir roman geleneği oluşturmayı başarmış olan Türk edebiyatını ve roman türünü yeni yüzyılda ne gibi zorlukların beklediği de tartışılacaktır. Bildirinin amacı, Türkiye Cumhuriyeti’nin birinci yüzyılında roman türünün Türk edebiyatı içerisindeki gelişimini tarihsel bir perspektifle ele alıp incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, roman türünün geçirdiği önemli dönüşümler örnek metinler üzerinden incelenecek ve öne çıkan eserlere yapılan yakın okumadan elde edilen bulgular paylaşılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Türkiye Cumhuriyeti, Türk Edebiyatı, Roman, Edebî Tür

WHAT DID THE REPUBLICAN NOVEL ACHIEVE? DEVELOPMENT OF THE NOVEL GENRE IN THE FIRST CENTURY OF THE REPUBLIC OF TURKEY

Abstract

The establishment of the republic in Turkey on October 29, 1923, marked not only a change in the political regime but also the beginning of a significant transformation in social and cultural aspects. The comprehensive reform movement, which was undertaken with the aim of bringing Turkey to the level of contemporary civilization, had a serious impact on the cultural and artistic life of the country. Turkish literature, which had been in search of modernization since the Tanzimat period, was also seriously affected by the declaration of the republic. The novel genre, which was imported from Europe by Ottoman writers in order to create a Western-style literature, gradually became the predominant literary form alongside the republic. The proclamation of the Republic accelerated the rise of the novel, empowering it to gain ascendancy over other literary forms. This newfound strength of the novel in the context of the republic necessitates a closer examination of its development to gain a deeper understanding of Turkish literature. In this study, an overview of the development of the novel genre in the first century of the Republic of Turkey will be examined, and what the novel has achieved in Turkish literature from 1923 to today will be discussed. Throughout the first century of the republic, the novel underwent several pivotal transformations. In the early republican era, novels were characterized by an enlightening approach, aiming to educate readers about the virtues of the republic and assist in the adoption of societal reforms. This understanding, which continued throughout the single-party rule, underwent a significant shift with the emergence of village novels in the 1950s, and the social realist perspective started to dominate the novel genre. At the same time, some female writers with a strong style began to come to the fore, allowing the feminist voice to gradually gain visibility in the novel. Through the works written by names such as Ahmet Hamdi Tanpınar, Yusuf Atılgan, and Oğuz Atay, the understanding of the modernist novel emerged slowly but decisively, and the individual began to gain visibility in Turkish literature. After 1980, novels written under the influence of postmodernism changed the face of Turkish literature and challenged the understanding of truth. In this study, such transformations of the novel genre will be discussed, and an attempt will be made to explain the direction of the novel with the republic. Furthermore, it explores the challenges awaiting Turkish literature and the novel genre in the new century. Turkish literature, which successfully established a robust tradition of the novel in the first century of the Republic, faces the prospect of a new era. The aim of this work is to examine the development of the novel genre in Turkish literature in the first century of the Republic of Turkey with a historical perspective. For this purpose, the important transformations of the novel genre will be examined through important texts, and the findings obtained from close reading of the prominent works will be shared.

Keywords: Republic of Turkey, Turkish Literature, Novel, Literary Genre

*Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, Aşçılık Programı, derya.saygili@kavram.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-5286-4359

*Öğr. Gör., Doğu Üniversitesi, Türk Dili ve İnkılap Tarihi Birimi, ahacimale@dogus.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-1617-0410

CUMHURİYET’İN MEKANLARI

Ayşe Nilay EVCİL*, Hafize ÇAKIROĞLU**, İbrahim AYDIN***, Tuğçe GÜNEŞ****

Öz

29 Ekim 1923 hem Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu hem de ümmetçilikten ulus devlete adım atışın başlangıcıdır. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk sadece bir rejim ilanıyla yeni bir devlet kurulamayacağını bilen, çok ileri görüşlü bir liderdir. O nedenle henüz zaferi kucaklamamışken, cepheleyen bile cumhuriyetle yönetilecek bir devleti hayal etmiş ve devleti yaşatacak ulusun özelliklerini de detaylıca düşünmüştür. 20. yüzyılın dehalarından biri olan Atatürk’ün çağından çok ilerideki öngörülleri ile genç cumhuriyet özellikle ilk 10 yılda müzikten resme, sanayiden ticarete, eğitimden kültüre sayısız alanda dünyanın O’nun ifadesiyle “muasır medeniyetleri” ile yarışır hâle gelmiştir.

Mimarlık ve kent planlama disiplinleri de yeni bir ulus inşasına şüpheşiz en görünür katkı sağlayan disiplinlerdendir. Sıfırdan inşa edilen başkent Ankara bunun en iyi örneğidir. Bu bildiride, başta başkentimiz olmak üzere, mümkün olduğunca ülkemizin farklı kentlerinden kamusal ve özel yapı ve onların mimarları ile kent meydanları, Cumhuriyetimizin yaş alışına paralellik gösterecek biçimde onar yıllık periyodlarda incelenmiştir. Sonuç olarak Cumhuriyetimizin 100’üncü yılında mimarlık ve kent planlamasının eriştiği nokta tartışılmış ve incelenen yapılar ve meydanlar ışığında bu iki disiplin açısından her on yılda elde edilen kazançlar ve kayıplar ortaya konulmuştur. Yapılar genel mimarlık tarihi kuramları veya mimari üsluplara göre değil, cumhuriyetin her 10 yılında inşa ediliş veya hizmete giriş tarihlerine göre ele alınmış ve dönemin toplumsal gelişimleriyle ilişkilendirilmiştir. İncelenen yapılar ve meydanlar, bir ders dönemi içinde erişilebilen yapılar ve meydanlar olarak bildirinin sınırlılığını oluşturmaktadır; bu nedenle ülkemizdeki tüm mimarları, meydanları ve yapıları ele almak iddiası taşımamaktadır. Ancak yine de yapılar, mimarlar, meydanlar ve kentler üzerinden izlenen bu 100 yıllık serüvenin Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılına ışık tutması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, 100. Yıl, Mimar, Yapı, Meydan, Kent

PLACES OF THE REPUBLIC

Abstract

On October 29, 1923, the Republic of Turkey was established, marking not only a change in regime but also the nation’s transition from the ummah to a nation-state. The Great Leader Mustafa Kemal Atatürk was a visionary statesman who recognized that a new state cannot be established just by a change in governance. Even before celebrating victory and while on the battlefield, he envisioned a state to be governed as a republic, and thought in detail about the characteristics of the nation that would sustain it. Atatürk, one of the 20th century’s brilliant minds, possessed foresight that was far ahead of his time. Especially in the first decade, the young Republic became competitive with the “contemporary civilizations” of the world, as he puts it, in numerous fields from music to visual arts, from industry to commerce, from education to culture.

Architecture and urban planning were undoubtedly among the disciplines that made the most visible contribution to the construction of the new nation. Ankara, the capital city built from the ground up, is the best example of this transformation. In this paper, public and private buildings, their architects, and city squares from different cities of our country, especially our capital city, were examined in ten-year periods in parallel with the evolution of our Republic. As a result, the achievements of architecture and urban planning in the 100th year of our Republic were discussed. Also, the gains and losses experienced in each decade in terms of these two disciplines were revealed in the light of the structures and squares examined. The buildings were discussed not according to conventional architectural theories or styles, but according to their construction or inauguration dates in each decade of the Republic, and were associated with the societal developments of the era. The structures and squares examined in this paper represent the scope of this study, accessible within a single course duration. For this reason, it does not claim to cover all the architects, squares and structures in our country. However; this 100-year journey, documented through the lens of buildings, architects, squares, and cities, is aimed to illuminate the path toward the Republic’s second century.

Keywords: Republic, 100th Anniversary, Architect, Building, Square, City

1923’TEN 2023’E CUMHURİYETİN 100. YILINDA HÜKÜMET SİSTEMİ ARAYIŞI

Engin ŞAHİN*

Öz

Türkiye Cumhuriyeti’nin 100. yılı, ülkemizin siyasi tarihinde önemli bir dönüm noktasını temsil etmektedir; çünkü Osmanlı İmparatorluğu’nun teokratik monarşisinin yerini Cumhuriyet’in, yeni ulus devlet ile hayat bulduğu tarihin yüzüncü sene-i devriyesidir. Artık Türkiye 100 yıllık Cumhuriyet deneyimine sahip bir devlettir. Bu 100 yıl içinde dört farklı anayasa yürürlükte kalmış ve her bir anayasanın kurguladığı hükümet sistemleri uygulanmıştır. Nitekim Türkiye Cumhuriyeti, 1923 yılında kurulduğundan bu yana çeşitli hükümet sistemleri denemiş ve evrilen bir siyasi tarihle anılmıştır. Günümüzde yürürlükte olan Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası on dokuz defa değişikliğe uğramıştır. 1987 yılında başlayan değişikliklerin sonuncusu *21.01.2017 tarihli 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*’dur. 6771 sayılı kanun ile yapılan anayasa değişiklikleri 16/4/2017 tarihinde halk oylamasına sunularak kabul edilmiştir. Son anayasa değişikliğini diğer on sekiz anayasa değişikliğinden ayıran temel özellik 1982 Anayasasının kurmuş olduğu parlamenter hükümet sistemini Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi (CHS) şeklinde adlandırılan başkanlık sistemine benzer bir sistem olarak değiştirmesidir.

Bu çalışmanın amacı Türkiye’nin hükümet sistemlerinin evrimini incelemek ve Türkiye’nin siyasi geçmişi ile geleceği arasındaki bağlantıyı neden sonuç ilişkisi içinde kurmaktır. Özellikle, 1921 Anayasası ile benimsenen Meclis Hükümeti Sistemi’nin önce parlamenter sisteme, sonra yarı başkanlık sistemine ve son yıllarda Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne dönüşümünün nedenlerini ve etkilerini vurgulamaktır. Bu çalışma, Türkiye’nin siyasi tarihini inceleyerek, Cumhuriyetin kuruluşundan bugüne kadar geçen hükümet sistemlerinin gelişimini anlatmaktadır. Ayrıca, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nin getirdiği önemli değişiklikleri ve bu değişikliklerin Türkiye’nin yönetimine olan etkilerini özetlemektedir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, Hükümet Sistemleri, 1982 Anayasası, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi

THE SEEKING FOR A GOVERNMENTAL SYSTEM FROM 1923 TO 2023 IN THE 100TH ANNIVERSARY OF THE REPUBLIC

Abstract

The 100th anniversary of the Republic of Turkey represents an important turning point in the political history of our country; this is because it is the centenary of the date when the theocratic monarchy of the Ottoman Empire was replaced by the Republic and the new nation state came to life. Turkey is now a state with 100 years of republican experience. In these 100 years, four different constitutions have been in force and the government systems designed by each constitution have been implemented. As a matter of fact, since its foundation in 1923, the Republic of Turkey has been characterised by an evolving political history where various systems of government has been experimented with. The 1982 Constitution of the Republic of Turkey, which is in force today, has been amended nineteen times. Starting in 1987, the last of the amendments is the Law on the Amendment of the Constitution of the Republic of Turkey No. 6771 dated 21.01.2017. The constitutional amendments made by Law No. 6771 were submitted to referendum on 16/4/2017 and adopted. The main feature that distinguishes the last constitutional amendment from the other eighteen constitutional amendments is that it changes the parliamentary system of government established by the 1982 Constitution into a system similar to the presidential system, called the Presidential Government System (CHS).

The aim of this study is to analyse the evolution of Turkey’s systems of government and to establish a causal link between Turkey’s political past and its future. In particular, it emphasises the reasons and effects of the transformation of the Parliamentary Government System adopted by the 1921 Constitution first into a parliamentary system, then into a semi-presidential system and, in recent years, into the Presidential Government System. This study analyses the political history of Turkey and describes the development of government systems since the foundation of the Republic. It also summarises the important changes brought about by the Presidential Government System and the effects of these changes on the governance of Turkey.

Keywords: Republic, Government Systems, 1982 Constitution, Presidential Government System

*Prof. Dr., İstanbul Beykent Üniversitesi, Müh. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, nilaye@beykent.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-5165-255X

**Mimar, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Beykent Üniversitesi, LEE, 220012004@student.beykent.edu.tr, ORCID No: 0009-0005-3457-5667

***Mimar, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Beykent Üniversitesi, LEE, 2120012016@student.beykent.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-0509-8081

****Mimar, Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Beykent Üniversitesi, LEE, 2120012015@sudent.beykent.edu.tr, ORCID No: 0009-0006-8064-6857

*Doç. Dr., Doğuş Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi, esahin@dogus.edu.tr. ORCID No: 0000-0002-9142-2836

CUMHURİYETİN 100. YILINDA TÜRKİYE’NİN UZAY POLİTİKASI

İtir TOKSÖZ*

Öz

Soğuk Savaş döneminde sınırlı sayıda ülkenin kabiliyetleri arasında sayılan uzay faaliyetleri ve uzay sektörü, 21. Yüzyıla gelindiğinde hem devlet hem devlet-dışı pek çok aktörün giriş yaptığı bir alan haline gelmiştir. Türkiye de bu aktörlerden biridir. Uzay ajansını 2018 yılında kuran ve Milli Uzay Programı Stratejisi Genelgesi’ni 2022’de Resmi Gazete ’de yayınlayan Türkiye’nin uzay faaliyetlerine başlaması, daha erken tarihlere gitse de bu alanda kurumsallaşması ancak yakın bir tarihte gerçekleşebilmiştir.

Denilebilir ki bugün eski ve yeni tüm uzay aktörleri için uluslararası işbirlikleri elzemdir ve dolayısıyla ülkelerin dış politikaları da uzay faaliyetlerinin başarısı üzerinde son derece önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda uzay faaliyetleri de ülkelerin dış politikalarında önemli bir rol oynamaktadır. Bu çerçevede Türkiye, Batı’da uydularının fırlatılması için Avrupa Uzay Ajansı gibi devletlerarası ya da Space-X gibi devlet-dışı / özel sektör kurumlarıyla çalışmakta, ancak aynı zamanda da Çin’in önderliğinde kurulmuş APSCO (Asya Pasifik Uzay İşbirliği Örgütü)’nun da kurucu üyelerinden birisi olarak Doğu’da da alandaki işbirliklerini geliştirmeye çalışmaktadır. Yine Türksat uyduları sayesinde geniş bir coğrafyada izlenen Türk televizyonları Türkiye’nin bir dış politika aracı olarak da karşımıza çıkmaktadırlar.

Uluslararası ilişkilerde genelde liberal teori çerçevesinde çalışılan işbirlikleri ve yumuşak güç kavramları konu uzay faaliyetleri olduğunda realist bir çerçeveye daha kolaylıkla oturabilmektedir. Bu bildiri Türkiye’nin uzay faaliyetlerini mercek altına yatacacak, Türk dış politikasının 100. yılında çağdaş medeniyetler seviyesini hedeflemiş ve geleceğin göklerde olduğunu işaret etmiş bir Cumhuriyetin düşünsel mirası çerçevesinde tartışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uzay Politikası, Realizm, Liberalizm, Uluslararası İlişkiler

TURKEY’S SPACE POLICY ON THE REPUBLIC’S CENTENNIAL

Abstract

Space activities which were regarded as exclusive capabilities of a limited number of states during the Cold War Years became an area where new state and non-state actors entered into the picture in the 21st century. Turkey is also one of these actors. Turkey recently established its Space Agency in 2018 and published its National Space Program Strategy in 2022 in the Official Gazette. Although the country’s space activities date from much earlier, the institutionalization in this area came much later.

It is possible to claim that international cooperation is a sine qua non for old and new space actors alike. Therefore a state’s foreign policy is a very significant factor on the success of its space activities. At the same time, space activities have an important role to play on the foreign policy of states. In this context, Turkey cooperates with intergovernmental organizations such as European Space Agency or non-state actors such as Space-X in the West, as well as trying to forget cooperation through being a founding of the China-led Asia-Pacific Space Cooperation Organization (APSCO) in the East. Again, Turkish TV broadcasts through the Türksat satellite family serve as foreign policy instruments in a wide geography.

Concepts of cooperation and soft power are studied through the lens of the liberal theory in international relations, however; they also have a place for discussion in realism when it comes to space activities. This paper will scrutinize Turkey’s space activities in the centennial of the Turkish Republic against the backdrop of a vision and an intellectual legacy that targets the level of contemporary civilizations and that points that “The future is in the skies”.

Keywords: Space Politics, Realism, Liberalism, International Relations

CUMHURİYETİN 100. YILINDA BİLİŞİM SEKTÖRÜ İLE İLGİLİ BİR DEĞERLENDİRME

Özden İBRAHİMAĞAOĞLU*, Veysel ERDAĞ**

Öz

Çalışma, bilişim ve iletişim teknolojilerinin 100 yıllık Cumhuriyet tarihi içinde kat ettiği yol ile ülke ekonomisini, genel olarak kalkınmasına katkısını ve Cumhuriyetin ikinci yüzyılında katkı potansiyelini inceleyebilmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma TÜİK, TÜBİSAD, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Bilişim 500, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı verileri kullanılarak tanımlayıcı istatistiklerle hazırlanmıştır. Özellikle 2000 yılı öncesi sağlıklı bilgilerin bulunmaması ve 2000 yılı öncesi bilgilere erişim zorluğu, çalışmanın en önemli kısıtıdır.

Yokluklar içinde kazanılan bağımsızlık zaferinin ardından başlatılan muasır medeniyetler seviyesine erişme çabaları, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulduğu ilk günden itibaren başlamış olsa da küresel rekabet avantajı sağlayarak ekonomik ve kültürel gelişmeye katkıda bulunacak bilgi ve iletişim teknolojileri ile tanışmak, genç Cumhuriyet için zaman almıştır.

1960 yılında Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından alınan IBM 650 sistemi ile başlayan Türkiye Cumhuriyeti’nin bilişim yolculuğu, 2022 verileri ile 9000’den fazla firmanın katma değer ve 213 binden fazla çalışana istihdam yarattığı 409 milyar liralık bir sektöre dönüşmüştür. Son 11 yılda ekonomik boyutu altı kat büyürken, 1992 yılında 10 bin dolar ile başlayan bilişim ihracatı rakamları aynı dönem içinde 40 kat artarak 28.7 milyar liraya yükselmiştir. Toplam ihracatın binde sekizini karşılıyor olmakla birlikte, sektörün sağladığı yüksek katma değer ile Cumhuriyetin ikinci yüzyılında ekonominin ve Cumhuriyetin en önemli güçlerinden biri haline gelecektir.

Sanayi üretimini destekleyerek verimliliği artırmaya yardımcı olan bilişim sistemleri; yeni sanayi kollarının ihtiyaç duyduğu iş gücü ve beyin gücünü yetiştirmeye, fırsat eşitliği sağlamaya, şirketlerin stratejik rekabet üstünlüğü kazanmasına ve dolayısıyla ülke kalkınmasına da yardımcı olacaktır. Son yıllarda Türkiye’de de bilişim teknolojilerini ve sektörünü içeren dünya çapında projeler hayata geçirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilişim, Bilişim Sektörü, Bilgi Teknolojileri, Rekabet, Stratejik Rekabet Üstünlüğü

AN ASSESSMENT OF THE INFORMATION TECHNOLOGY SECTOR IN THE 100TH YEAR OF THE REPUBLIC

Abstract

This study examines Turkey’s 100-year journey with information technologies, their contribution to the economy and development, and their potential in the Republic’s second century. Data from TÜİK, TÜBİSAD, Turkish Exporters’ Assembly, and “Bilişim 500” inform this study, with the limitation of sparse pre-2000 data access.

Efforts to attain contemporary civilization standards, commencing from the Republic’s inception after an arduous independence struggle, took time to embrace information technology, offering global competitiveness and socio-economic growth.

Beginning with the General Directorate of Highways’ 1960 purchase of an IBM 650 system, Turkey’s IT sector is now a 409 billion Turkish lira industry, employing 213,000+ people in 9,000+ companies. Over the past 11 years, it expanded sixfold, with IT exports surging 40-fold to 28.7 billion Turkish liras in the same period. Comprising 0.8% of total exports, this sector will be a vital economic force in the Republic’s second century due to its high added value.

ICT systems, supporting industry productivity, will help train the workforce and foster intellectual resources for emerging sectors, promoting equity, aiding strategic competitiveness, and contributing to national development. Recent global projects incorporating ICTs and the sector have been initiated in Turkey.

Keywords: Informatics, Information Technology, Information Technology Sector, Competition, Strategic Competitive Advantage

*Dr. Öğr. Üyesi, Doğuş Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler (İngilizce), itoksoz@dogus.edu.tr , ORCID No: 0000-0001-7004-5157

*Dr. Öğr. Üyesi, Doğuş Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, İnsan Kaynakları Yönetimi Programı, oagaoglu@dogus.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-1764-2304
**Dr., University of Arkansas at Little Rock, IT Services, overdag@ualr.edu, ORCID No: 0000-0002-0378-9962

CUMHURİYETİN İLANINDAN BU YANA SOSYAL ÇALIŞMA*

Ayşe Nur ÇİFTÇİ**

Öz

Cumhuriyetin ilanı sonrasında sosyal çalışma müdahale yetkisi, 1930’da çıkartılan kanunla Belediyelere verilmiştir. Böylece bakıma muhtaç olanların korunması, yerel yönetimlere bırakılmıştır. Ancak zamanla müdahale şekilleri ve müdahale edenlerin çeşitlendirilmesine gidilmiştir. II. Dünya Savaşı’ndan itibaren yetkili kamu kurumlarının yanı sıra dernek ve vakıflar gibi Sivil Toplum Kuruluşları da sosyal çalışma müdahalesinde bulunmaya başlamışlardır. Türkiye’de sosyal çalışma müdahalelerinde uluslararası kuruluşların da etkileri mevcuttur. Örneğin Birleşmiş Milletler’in 1954’teki yoksullukla mücadele konusundaki küresel çağrısına Türkiye de kayıtsız kalmamış, profesyonel sosyal çalışmacıları yetiştirmeye başlamasına yol açan bir süreçle karşılaşmıştır. 1960’ların başlarından itibaren merkezî yönetimin sosyal çalışma müdahalelerindeki rolü, belirgin şekilde artmaya başlamıştır. 1961’de Anayasaya giren sosyal çalışma, 1963’te Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı içinde Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü’nün kuruluşuyla sürmüştür. 1980 sonrasındaysa sosyal çalışma yeniden değişime uğramıştır. 24 Ocak Kararları’ndaki neoliberal bakışın etkisiyle dezavantajlı kesimler, ülke nüfusu içinde genişlemiştir. Sosyal çalışma müdahalesine duyulan ihtiyaçtaki artışa yeterince karşılanamamıştır. Sosyal çalışma müdahalesinin yapıldığı dezavantajlı gruplar içinde korunmaya muhtaç çocuklar, muhtaç yaşlılar, engelliler, göçmenler ön sıraları işgal etmektedir. Sosyal çalışma müdahaleleriye özellikle yoksullukla mücadele odaklıdır. Korunmaya muhtaç çocukların, engellilerin ailelerce bakımının mali olarak desteklenmesi, yoksullukla mücadele odaklı müdahalelerin hakimiyetini desteklemektedir. Son yıllardaysa sayıları milyonlara ulaşan düzensiz göçmenlerin, sosyal çalışma müdahaleleri içerisinde öne çıktığı görülmektedir. Bu çalışmada sosyal çalışma müdahalesinde cumhuriyet döneminde durağan olmayan bir yapının varlığını ortaya koymaya odaklanılmıştır. Çalışmada yöntem olarak literatür değerlendirmesi tercih edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Çalışma, Sosyal Politika, Dezavantajlı Gruplar

SOCIAL WORK SINCE THE FOUNDATION OF THE REPUBLIC*

Abstract

After the declaration of the Republic, the authority to intervene in social work was given to municipalities by a law enacted in 1930. Thus, the protection of those in need of care was left to local governments. However, over time, the methods of intervention and the range of interveners have diversified. Since World War II, in addition to authorized public institutions, non-governmental organizations such as associations and foundations have also started to engage in social work interventions. International organizations also have an impact on social work interventions in Turkey. For example, Turkey responded to the United Nations’ global call to combat poverty in 1954, initiating a process that led to the training of professional social workers. As of the early 1960s, the role of the central government in social work interventions began to increase significantly. The inclusion of social work in the constitution in 1961 continued with the establishment of the General Directorate of Social Services within the Ministry of Health and Social Welfare in 1963. After 1980, social work underwent further transformation. As a result of the January 24th Decisions and the neoliberal approach, disadvantaged groups expanded within the country’s population. The increase in the need for social work intervention could not be adequately met. Children in need of protection, elderly people in need, individuals with disabilities, and migrants occupy the leading positions among the groups receiving social work interventions. Social work interventions are especially focused on combating poverty. Providing financial support to families for the care of children in need of protection and individuals with disabilities supports the dominance of anti-poverty-oriented interventions. In recent years, irregular migrants, numbering in the millions, have come to the fore in the realm of social work interventions. This study focuses on revealing the dynamic nature of social work intervention during the republican era. Literature evaluation was chosen as the method for this study.

Keywords: Social Work, Social Policy, Disadvantaged Groups

CUMHURİYET’İN 100. YILINDA DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN ULUSAL EGEMENLİĞE ETKİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Şirin DUYGULU ELCİM*

Öz

Ulusal egemenliğin devlet yönetiminin temel taşı olarak konumlandırılması şüphesiz ki cumhuriyetin en büyük kazanımlarından bir tanesidir. Egemenlik kavramı, içte devletin toplumun bütün unsurlarından üstün olması, kontrolü altındaki topraklarda son sözü söyleyeme yetkinliğine sahip olması anlamına gelirken, dışarıda ise hiç bir devletin boyunduruğu altında olmamasına işaret eder. Ulusal egemenlik ise, devletin yukarıda bahsedilen gücünün kaynağını nereden aldığına dair bir kavramdır.

Demokratik yönetimlerde siyasi iradenin gücü, ulusa dayanmakta, belirli aralıkla yapılan seçimlerle belirlenen temsilcilerden oluşan parlamentolar ulusal egemenliğin iradesinin ana temsil alanı olarak kabul edilmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi de henüz cumhuriyet ilan edilmeden bu görevi yerine getirmeye başlamış ve hem cumhuriyetin hem de demokrasinin ana unsurlarından biri olarak faaliyet göstermeye devam etmiştir.

20. yüzyılın ikinci yarısında dünya genelinde demokratik sistemlerde seçimlerin ve bu seçimler yoluyla oluşan parlamentoların ulusların egemenliğine kadar yansıtılabildiği giderek artan şekilde sorgulanmaya başlanmıştır. “Temsili demokrasi”ye yönelik bu eleştiriler “katılımcı demokrasi” kavramını öne çıkarmış, ulusun iradesinin gerçek temsili için seçimlerle oluşan parlamentolara ek olarak sosyal hareketlerden sivil toplum faaliyetlerine giden bir yelpazede ulusun karar süreçlerine daha aktif katılımı hem fikri olarak hem de pratikte yaygınlaşmıştır.

21. yüzyıla geçişle birlikte bilgi teknolojilerinin gelişmesinde geline nokta, dijital araçları katılımcı demokrasinin kaçınılmaz bir parçası haline getirmiştir. Bir yandan bireyler fikir ve iradelerini dijital araçlar üzerinden anlık olarak yönetenlere iletebilirken bir yandan da e-devlet uygulamaları ile devletler vatandaşların ihtiyaç ve taleplerine daha hızlı cevap vermeye başlamışlardır. Dijital dönüşüm bir yanıyla katılımcı demokrasiyi perçinlerken diğer yanıyla da gerek sebep olabileceği toplumsal kutuplaşma gerekse de dijital okur yazarlık noksanlığına bağlı oluşabilecek ayrımlarla ulusal egemenliğin ifadesinin önünde engel oluşturma potansiyeline de sahiptir.

Bu çalışma, Türkiye’de dijital dönüşümün ulusal egemenliğin ifadesine olan etkisini dünyadan örneklerle karşılaştırarak inceleyecek, ulusal egemenliğin ifadesinin araç ve süreçlerine tarihsel olarak bakarak dijital dönüşümün ulusal egemenlik için sunduğu imkân ve tehditleri değerlendirecektir.

Anahtar Kelimeler: Ulusal Egemenlik, Demokrasi, E-Devlet, Dijital Dönüşüm

A STUDY ON THE EFFECT OF DIGITAL TRANSFORMATION ON NATIONAL SOVEREIGNTY ON THE 100TH ANNIVERSARY OF THE REPUBLIC

Abstract

Positioning national sovereignty as the cornerstone of state administration is undoubtedly one of the greatest achievements of the Republic. While the concept of sovereignty means that, internally, the state is superior to all elements of society and has the final say on the territory under its control, externally, it indicates that it is not under the yoke of any other state. National sovereignty signifies where the state derives its above-mentioned power.

In democratic governments, the source of the political power is the nation. Parliaments, consisting of representatives determined by regular elections, are accepted as the main representation area of the will of national sovereignty. The Grand National Assembly of Turkey started to fulfil this duty even before the republic was declared and continued to operate as one of the main elements of both the republic and democracy.

In the second half of the twentieth century, it has increasingly been questioned throughout the world whether elections in democratic systems and the parliaments formed through these elections can reflect national sovereignty. These criticisms against “representative democracies” have paved the way to the concept of “participatory democracy”, where in addition to parliaments, a range of instruments from social movements to civil society activities has become widespread both in idea and in practice as a representation of national sovereignty.

With the transition to the 21st century, the level of development in information technologies has made digital tools an inevitable part of participatory democracy. On the one hand, individuals can instantly convey their ideas to the rulers via digital tools while, on the other hand, states have begun to respond more quickly to the needs and demands of citizens through e-government

*Bu çalışma 24.06.2022’de Kırklareli Üniversitesi SBE ÇEEİ ABD’nda Prof. Dr. Zeki Parlak, Prof. Dr. Ayhan Gençler, Doç. Dr. İskender Gümüş, Doç. Dr. Ramazan Tiyek ve Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Atalay’dan oluşan jüri önünde savunulup kabul edilen “Türkiye’de Yoksulluk Kültürü ve Sosyal Çalışma” başlıklı doktora tezinin bir kısmından oluşmaktadır.

**Dr., Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bilim Dalı, Serbest Araştırmacı, draysenurciftci@gmail.com, ORCID No: 0000-0003-0928-644X

* This study consists of a part of the doctoral dissertation titled “Poverty Culture and Social Work in Turkey”, which was defended and accepted on 24.06.2022 at Kırklareli University ISS, Department of EEEL, in front of a jury consisting of Prof. Dr. Zeki Parlak, Prof. Dr. Ayhan Gençler, Assoc. Dr. İskender Gümüş, Assoc. Dr. Ramazan Tiyek and Dr. Lecturer Muhammet Atalay.

applications. While digital transformation reinforces participatory democracy, it also has the potential to create an obstacle to the expression of national sovereignty through both the social polarization it may cause and the divisions that may arise due to the lack of digital literacy.

This study will examine the impact of digital transformation on the expression of national sovereignty in Turkey by comparing it with examples from around the world and will evaluate the opportunities and threats that digital transformation presents for national sovereignty by taking a historical look at the tools and processes of the expression of national sovereignty.

Keywords: National Sovereignty, Democracy, E-Government, Digital Transformation

CUMHURİYETİN 100. YILINDA KADIN YÖNETİCİLER: BİST30 ENDEKSİNDE YER ALAN ŞİRKETLERİN YÖNETİM KURULLARINDA BİR İNCELEME

Anıl Z. GÖKER*

Öz

İş dünyasına hâkim olan yüksek rekabet ve dijital dönüşüm, şirketleri en değerli ve taklit edilemez kaynakları olan insan gücüne daha da önem vermeye yöneltmiştir. Rekabetçi üstünlük elde etmeyi ve sürdürmeyi amaçlayan şirketlerin, nüfusun yarısını oluşturan kadınlardan üst düzey yönetim pozisyonlarında yeterince yararlanmaması, verimlilik ve etkinliği azaltacak önemli faktörlerden biridir.

Bu çalışma ile Cumhuriyetin 100. yılına girerken, güçlü bir iş dünyası ve güçlü bir ülke için insan kaynağının etkin kullanımı adına kadın yöneticilerin önemini vurgulamak ve mevcut durumu karşılaştırmalı olarak gözler önüne sermek amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada, Borsa İstanbul’da işlem gören (BİST 30 Endeksi) şirketlerde üst düzey yönetim pozisyonlarında kadın temsili, Kamu Aydınlatma Platformu (KAP) verileri aracılığıyla yönetim kurulu üyeleri incelenerek belirlenmiştir.

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tamamlayıcı istatistik kullanarak Ekim 2023 tarihinde KAP ’tan elde edilen ikincil veriler değerlendirilmiştir. Cumhuriyetimizin 100. yılında piyasa değeri en yüksek 30 şirketin hisse senetlerinin ölçümlemesi ile oluşan bu endekste yer alan şirketlerin yönetim kurulları büyük çoğunlukla (%82) erkek üyelerden oluşmaktadır ve üst düzey yönetici olarak yönetim kurulunda yer alan kadın yöneticilerin oranı ise 47 kişi ile %18 olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte, şirket ortağı dışında yönetim kurulu üyesi kadın yönetici sayısının oldukça az olduğu görülmüştür.

Son yıllarda dünya genelinde kadın yönetici oranı ciddi oranda artmış olsa da kadın çalışanların cam tavan sendromunu tamamen yıktığını söylemek mümkün değildir. Araştırmada, Türkiye’nin iş dünyasını etkileyen en etkili şirketlerindeki kadın temsil düzeyi, özellikle üst düzey kadın yöneticilere sağladıkları alan açısından araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar diğer sektör ve alanlarda projeksiyon yapabilmek için bir başlangıç oluşturacaktır

Anahtar Kelimeler: Üst Düzey Kadın Yöneticiler, Cam Tavan Sendromu, Bist 30, Yönetim Kurulu Üyeleri

FEMALE EXECUTIVE MANAGERS IN THE 100TH YEAR OF THE TURKISH REPUBLIC: AN EXAMINATION OF THE BOARD OF DIRECTORS IN COMPANIES LISTED ON THE BIST30 INDEX

Abstract

The high competition and digital transformation prevailing in the business world have driven companies to place even more emphasis on their most valuable and irreplaceable resource: human capital. One of the significant factors that can reduce the efficiency and effectiveness of companies aiming to achieve and maintain a competitive advantage is the inadequate utilization of women, who make up half of the population, in top management positions.

This study aims to highlight the significance of female executives in the effective utilization of human resources, contributing to the development of a robust business sector and a strong nation, as we approach the 100th anniversary of the Republic. Additionally, it seeks to present the current situation in a comparative context.

In this study, the representation of women in top-level management positions in companies listed on the Borsa Istanbul (BIST 30 Index) was determined by examining the board members through data from the Kamu aydınlatma Platformu (KAP). The research was conducted using complementary statistics on secondary data gthered from KAP at November 2023.

According to the study conducted on the BIST30 index, which measures the stock values of the top 30 companies on the 100th anniversary of our Republic, the findings are as follows: the majority of these companies (82%) have male members in their board of directors. The proportion of women executives in top-level management positions within the board of directors has been identified as 18%, with 47 individuals. However, it has been observed that the number of female executives serving as board members, aside from company owners, is quite low. While the proportion of female executives has significantly increased in recent years worldwide, it is not possible to assert that female employees have entirely shattered the glass ceiling syndrome.”

The study explored the level of female representation in Turkey’s most influential companies that impact the business world, concerning the space they offer to senior female executives. The results obtained will serve as a starting point for making projections into other sectors and fields.

Keywords: Top Female Executive Managers, Glass Ceiling Syndrome, BIST 30, Board Members

* Dr., anilgoker@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9515-5192

